8 ՅՈՒՆԻՍ 2007 ՈՒՐԲԱԹ 107 (3759)

Ազգ
Azg

ԵՐԵՔԻ ԱՍՈՒԼԻՍԸ

Բելգիայի վարչապետի թեկնածուն ի նպաստ ցեղասպանության փաստի

Նախորդ օրը Բելգիայի խորհրդարանում ունեցած ելույթի ընթացքում, պատասխանելով աջ ուժերը ներկայացնող պատգամավորների հարցին, Քրիստոնեա-դեմոկրատական կուսակցության ներկայացուցիչ Իվ Լետերմը հայտարարել է, որ ընդունում է Հայոց ցեղասպանության փաստը եւ անկարող է ժխտել այդ իրողությունը: Այս լուրն **«Ազգին»** հաղորդող Անտվերպենի հայկական Նյուարդ միության ներկայացուցիչը տեղեկացնում է նաեւ, որ Իվ Լետերմը Բելգիայի վարչապետության գլխավոր թեկնածուն է: Նրա մոտիկ գործընկերը Քրիստոնեա-դեմոկրատական կուսակցության մեջ՝ նույն կազմակերպության վարչության անդամ Շահնուր Մինասյանն է:

ԵԱՀԿ ՄԽ. անխուսափելի է ԼՂ ներկայացուցիչների ներգրավումը, եւ ավելի լավ է շուտ, քան ուշ

Համանախագահներն էլ պետերբուրգյան հանդիպումից մեծ ակնկալիքներ չունեն

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Շատ բաց, անկեղծ եւ կառուցողական քննարկում ունեցանք նախագահ Քոչարյանի եւ նախարար Օսկանյանի հետ», ասուլիսում երեկ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի անունից հայտարարեց ամերիկացի համանախագահ **Մեթյու Բրայզան**: Լավատեսության մասին իր խոսքերը անձնական որակներին վերագրելով՝ Բրայզան նշեց, որ որեւէ կերպ նկատի չունի, թե շաբաթ օրը երեկոյան Սանկտ Պետերբուրգում կայանալիք Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպումից ակնկալում են որեւէ շրջադարձային վիճակ: «Մենք ականատես ենք, որ քննարկումները լուրջ են, հարգալից, եւ տարաձայնությունների շրջանակը նեղանում է, բայց դրանք դեռ կան»:

Ռուսաստանցի համանախագահ **Յուրի Մերզլյակովը** պետերբուրգյան հանդիպման առնչությամբ որեւէ գնահատական չտվեց, բայց նշեց, որ կան օբյեկտիվ պայմաններ հիմնարար սկզբունքների համաձայնեցման առաջընթացի համար: Իր հերթին, ֆրանսիացի համանախագահ **Բեռնար Ֆասիեն** ընդգծեց, որ ներկա դրությամբ համանախագահների՝ բանակցությունների սեղանին դրված առաջարկները հավասարակշռված են, այդ առաջարկները երկու նախագահները պիտի գնահատեն եւ որոշեն՝ ինչին համաձայնել: «Բացի այդ, ասելով «շրջադարձային պահ» նկատի ունենք այն պահը, երբ երկու նախագահները կարող են ունենալ բավարար վստահություն միմյանց եւ մեր առաջարկների հավասարակշռված լինելու հանդեպ, որոշելու, որ նախարարները փորձագետների եւ մասնագետների հետ սկսեն համաձայնագրի մշակման աշխատանքները»:

«Associated press» գործակալության տարածած հարցազրույցի համաձայն, Բրայզան հայտարարել էր, թե համաձայնեցված է վերադարձնել Ղարաբաղին հարակից 7 շրջանները: Ամերիկացի համանախագահը, ներկայացնելով գործակալությանը տված հարցազրույցի օրիգինալը, նշեց, որ չի նշել ոչ մի թիվ, չի խոսել շրջանների ամբողջական վերադարձի մասին: «Ես հրաժարվել եմ մեկնաբանել փախստականների եւ տեղահանվածների առնչությամբ որեւէ համաձայնության մասին: Ասվում է, որ չհամաձայնեցված հարցերի շուրջը մեկնաբանություն չեմ արել, անդրադարձել եմ արդեն առկա հիմնարար սկզբունքներին»:

Ադրբեջանական լրահոսի մատուցմամբ Ղարաբաղը որպես Ադրբեջանի անբաժանելի մաս ներկայացնելու եւ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունն ընդունելու Մերզլյակովի հայտարարության կապակցությամբ հենց Մերզլյակովը պարզաբանեց. «Դե յուրե ինչ-որ ժամանակ Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավար մարզը Ադրբեջանի մաս էր, հետո սկսվեց հակամարտությունը, որ Խորհրդային միության ներքին խնդրից դարձավ միջպետական: Ղարաբաղը հակամարտության սուբյեկտից դարձավ օբյեկտ: Լեռնային Ղարաբաղը ճանաչված չէ որեւէ երկրի կողմից: Մեզ հարց է տրվել, թե ճանաչում են ձեր երկրները ԼՂ-ը, պատասխանել ենք, որ՝ ոչ, մեր երկրները ճանաչում են Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը:

Տես էջ 2

Արկադի Ղուկասյան. «Վերջին խոսքը Ղարաբաղի ժողովրդինն է»

Ղարաբաղի՝ Հայաստան-Ադրբեջան բանակցումը հանդուրժելը չի արդարացնում հույսերը

ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ 2 ժամից ավել տեւած քննարկումից հետո Լեռնային Ղարաբաղի նախագահ **Արկադի Ղուկասյանը** լրատվամիջոցներին տեղեկացրեց, որ վաղուց չհանդիպելու պատճառով ասելիք կար: «Հիմնականում ես եմ ներկայացրել մեր դիրքորոշումը: Միանշանակ կարող եմ ասել, որ մեր դիրքորոշումը չի փոխվել եւ հստակ է. մինչեւ չհստակեցվի ԼՂ կարգավիճակի հարցը, որեւէ ուրիշ հարցի մասին խոսելն անիմաստ է», ընդգծեց Ղուկասյանը:

Չնայած Արկադի Ղուկասյանն անհրաժեշտ է համարում բանակցությունների Ադրբեջան-Հայաստան ձեւաչափը՝ ԼՂ առաջնորդը նշեց. «Մեզ բոլորիս ինչ-որ տեղ թվում էր, որ եթե Ադրբեջանին ավելի հեշտ է խոսել միայն Հայաստանի հետ եւ Հայաստանի հետ հստակեցնել ԼՂ կարգավիճակի հետ կապված սկզբունքները, մենք պատրաստ ենք հանդուրժել: Բայց այսօր կյանքը ցույց է տալիս, որ այդ հույսերը չեն արդարացել»:

Ինչ վերաբերում է ԵԱՀԿ ՄԽ լավատեսությանը, ապա, ըստ Ղուկասյանի, եթե միջնորդը լավատես չլինի, դժվար է զարգացումներ սպասել: «Բայց ինձ մոտ չստեղծվեց այն տպավորությունը, որ միջնորդները ենթադրում են, որ Սանկտ Պետերբուրգյան հանդիպումը լինելու է ճակատագրական: Բոլորն էլ հասկանում են, որ այսօրվա իրավիճակը դա չի հուշում: Հույսեր կան, դա միջնորդներն ասացին»:

Տես էջ 2

«Էլիսար» ֆակուլտետներն այս տարի բաց կլինեն սովորական աշակերտների համար»

Դրանք փակ են պահվել հայոց լեզվի քննության հաշվին

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հանրակրթական դպրոցներում հունիսի մեկին առաջին անգամ թեստային համակարգով անցկացված հայոց լեզու եւ գրականություն առարկայից միասնական քննության վերաբերյալ պտտվող խոսակցությունների վերջին ակորդը խփելու իրավունքով կրթության նախարարության գնահատման ու թեստավորման կենտրոնը երեկ ներկայացրեց քննության միջին միավորները: Ամենաբարձր տոկոսը Երեւանում է՝ 44,7 տոկոս, ամենացածրը՝ Լեռնային Ղարաբաղում՝ 37,3, Կոտայքում՝ 44,3, Արմավիրի եւ Արարատի մարզերում ՝ 42,2, Լոռու մարզում՝ 40,8 տոկոս, Գեղարքունիքում, Տավուշում՝ 40,6, Սյունիքում՝ 40,5, Վայոց ձորում՝ 40,1, Արագածոտնում՝ 40, Շիրակում՝ 39,3: Քննություն հանձնելու հայտ ներկայացրած 14842 շրջանավարտներից բացակայել են 164-ը: Բացակաների թիվը շատ է Երեւանում ՝ 55, քիչ՝ Լեռնային Ղարաբաղում՝ 3, իսկ մարզերում ամենից շատ բացակայել են Արմավիրում՝ 26, ամենաքիչը՝ Վայոց ձորում ՝ 3: Քննություն հանձնողների թիվը Երեւանից հետո բարձր է եղել Շիրակում՝ 1460, ցածր՝ Վայոց ձորում՝ 283:

Տես էջ 3

Նոր Ազգային ժողովը ստանձնեց իր լիազորություններն ու ղեկավարություն ունեցավ

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Երեկ երկրի ողջ ղեկավարությունը՝ հրաժարական տված կամ նոր ընտրված, ի մի էին նորընտիր Ազգային ժողովում. չորրորդ գումարման Ազգային ժողովը երեկ մտավ իր իրավունքների մեջ: Մինչեւ նիստի սկսելը կարելի էր հանդիպել անցյալ խորհրդարանի կորիֆեյներին, անփորձների, որոնք կաշկանդված կանգնում-մնում էին այս ու այն անկյունում, հագուստով ու կեցվածքով անգամ տարբերվում էին, մի քիչ էլ շփոթված էին, ու դեռեւս խորհրդարանական ընդհանուր պատկերին չէին սոսնձվում: Ընդհանուր առմամբ ընտրությունների ընթացքում երեւակված հակասությունները քաղաքական ուժերի միջեւ այստեղ չէր երեւակվում՝ ջան ասում, ջան լսում էին: Հները ծանոթանում էին նորերի հետ: Խորհրդարանական եռուզեռն այդ բոլորն առավ իր մեջ ու տարավ նիստերի դահլիճ, ուր այս առաջին նիստին ներկա էր հանրապետության նախագահ **Ռոբերտ Քոչարյանը, Ամենայն հայոց կաթողիկոսի** օրհնանքի խոսքն էլ հնչեց ի տեղի եւ ժամանակին: Նախագահ Քոչարյանի ներկայությունը ԱԺ նախագահությունում թեեւ մի փոքր շփոթեցրեց նիստը նախագահող ամենատարեց պատգամավոր Ռաֆիկ Պետրոսյանին, եւ նա, օրինակ, պատգամավորների երդման տեքստն ընթերցելուց հետո մոռացավ, որ պետք է երդվեցնի պատգամավորներին, բայց հիշելուց հետո ուղղեց սխալը եւ դա էապես չազդեց նիստի սահուն ընթացքի վրա: Կանոնակարգի համաձայն, նախագահ Քոչարյանը պետք է ողջուներ նորընտիր խորհրդարանին, այդ հնարավորությունը նա օգտագործեց մի քանի արմատական ուղերձներ անելով ում որ հարկն է: Նրա ելույթի մի քանի դրույթներ ներկայացնենք: Նախ՝ այս ընտրություններով մեծ քայլ է կատարվել երկրի ժողովրդավարացման ուղղությամբ», խորհրդարանի լեգիտիմությունն անթերի է, ձեւավորված է համոզիչ խորհրդարանական մեծամասնություն եւ ընտրված ձեւաչափն, ըստ նախագահի, հնարավորություն կտա արդյունավետ աշխատել երկար տարիներ:

Տես էջ 4

Գերմանիայում կվերադարձվե՞ն հայերի դրամական ավանդները

«Հայերը գերմանական բանկերից փոխհատուցում են պահանջում» վերնագրով գերմանական «Ֆրանկֆուրտեր ռունդշաու» թերթում հոդվածագիր Հարրի Նուտթը հրազեկում է, թե ամերիկահայ փաստաբանները սպառնում են գերմանական բանկերի դեմ դատական հայց հարուցել, իսկ վերջիններս հերքում են՝ պնդելով ապացույցների բացակայությունը:

Հայոց ցեղասպանության թեման Թուրքիայում հրատապ է, բայց այն կարող է դառնալ նաեւ գերմանական դատարանի քննության առարկա, գրում է հոդվածագիրը՝ մեջ բերելով կալիֆոռնիացի փաստաբան Բրայան Կաբատեքի խոսքերը, թե անցյալ դարասկզբին բազմաթիվ հայեր Թուրքիայում իրենց կարողությունները պահ են տվել գերմանական Դոյչե եւ Դրեզդներ բանկերի թուրքական դուստր ֆիրմաներին: Այն ժամանակվա հաշվարկով այդ հարստությունը գնահատվում է 20 միլիոն դոլար: Սակայն Դոյչե բանկի խոսնակը նույն թերթի հարցին ի պատասխան ասել է, թե բանկի արխիվներում նման վկայություններ չեն հայտնաբերել: Կաբատեքը խայտառակություն է համարել այն փաստը, որ «Դոյչե եւ Դրեզդներ բանկերը Թուրքիայի կողմն են բռնում»:

Նույն աղբյուրը տեղեկացնում է, թե կալիֆոռնիացի փաստաբանների եռյակը ավելի վաղ հանդիպում էր ունեցել Գերմանիայի արտգործնախարարությունում, համաձայնելով զրույցի բովանդակության մասին քար լռություն պահպանել:

Ա. Հ.
Գերմանիա

Ռազմական հավասար օգնություն Երեւանին եւ Բաքվին ԱՄՆ-ից

Գալիք տարվա ԱՄՆ պետական բյուջեն հաստատելիս Կոնգրեսի արտաքին բաժանման ենթահանձնաժողովը Սպիտակ տանը կոչ է արել առաջնորդվել Հայաստանին եւ Ադրբեջանի տրամադրելիք ռազմական օգնությունը հավասարակշռելու սկզբունքով: «Ռեգնումի» փոխանցմամբ, ենթահանձնաժողովն առաջարկել է երկու երկրներին էլ օգնություն տրամադրել 3,3 մլն դոլարի չափով, այդ թվում 3 մլն դոլարը որպես արտաքին ռազմական ֆինանսավորում, իսկ 3 հարյուր հազարը՝ զինվորականների եւ միջազգային ռազմական ուսուցման ֆինանսավորում: Հիշեցնենք, որ Սպիտակ տան՝ Հայաստանին՝ 3,3 մլն, Ադրբեջանին 5,3 մլն դոլար հատկացում էր նախատեսված:

Ն. Պ.

Տեղական

Թորոս Սեֆիլյան. «Մենք պիտի շարունակենք մեր գործը»

Բողոքի երթ՝ ի պաշտպանություն Ժիրայր Սեֆիլյանի եւ ազատագրված տարածքների

«Միտք» վերլուծական կենտրոնը, «Այանս» հասարակական, քաղաքական նախաձեռնությունը, ինտերնետային կայքերի, ֆորումների մի շարք մասնակիցներ, «Ազատագրված տարածքների պաշտպանություն» հասարակական նախաձեռնությունը եւ մի քանի այլ կազմակերպություններ երեկ բողոքի երթ էին կազմակերպել Տերյան փողոցից մինչեւ արտգործնախարարություն եւ կառավարություն: Երթին մասնակցող մտավորականները, ազատամարտիկները, կազմակերպությունների անդամները վրդովված են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների վերջին օրերին արված հայտարարություններից՝ համաձայն որի Ադրբեջանին են վերադարձվելու ազատագրված 7 շրջանները: Բողոք-երթի մասնակիցներն առավել զայրացած էին, որ հիշյալ հայտարարություններին մեր իշխանությունները չեն արձագանքում, ինչը, նրանց համոզմամբ, ժողովրդի հավանությանը չարժանացող որոշման կարող է բերել:

Բողոք-երթի մասնակիցները քայլեցին ԵԱՀԿ խմբի երեւանյան գրասենյակ եւ հուշագիր հանձնեցին՝ Մինսկի խմբի համանախագահներին փոխանցելու համար: «Սեղանի վրա դրված թուղթը, ինչպես կարելի է դատել համանախագահների հայտարարություններից, բոլորովին չի արտահայտում հայ ժողովրդի շահերն, իրավունքները եւ գոյություն ունեցող իրողությունները: Բանակցություններն, ըստ էության, սխալ ուղղությամբ են ընթանում եւ նման բանակցությունների արդյունքը երբեք չի կարող իրականություն դառնալ եւ արժանանալ հայ ժողովրդի հավանությանը: Ազատագրված տարածքները մեր հայրենիքի մի մասն են, եւ մենք չենք կարող այն հանձնել որեւէ երկրի», հուշագիրը ԵԱՀԿ գրասենյակի աշխատակիցներին հանձնելուց առաջ բարձրախոսով հայտարարեց «Ազատագրված տարածքների պաշտպանություն» հասարակական նախաձեռնության քաղաքական քարտուղար **Արմեն Աղայանը**:

«Հասարակության մեջ անտեղյակություն է տիրում, բոլորը գիտեն, որ ինչ-որ բան լինելու է, բայց չգիտեն, թե ինչ: Իսկ թե ինչ է լինելու, մեզ հրամցնում են օտարները, որը մեզ մոտ որեւէ արձագանք չի գտնում ղեկավարների կողմից: Իսկ եթե այդ պատասխանը չի լինում, դա մտածելու տեղիք է տալիս», ասաց ազատամարտիկ, «Ազատագրված տարածքների պաշտպանություն» (ԱՏՊ) նախաձեռնության անդամ **Աղավնի Սահակյանը** եւ հավելեց, որ եթե ազատագրված տարածքները վերադարձնելու քայլ արվի, «թեկուզ մեկ մարդ մնացած լինի, թեկուզ մի ոտով, դուրս է գալու պայքարի»: Ազատամարտիկ կինը ցավով նշեց, որ իրենց այս երթի առաջին դրոշակակիրը պետք է Դաշնակցությունը լիներ՝ որպես տարածքների պաշտպանության մասին խոսող կուսակցություն, բայց ոչ մի բան չի անում անգամ Սեֆիլյանի ձերբակալությունից հետո: «Եթե արցախյան ազատամարտի հերոսը, մարտական խաչի ասպետը ձերբակալված է, դա նշանակում է, որ ինչ-որ բան սխալ է մեր երկրում, համենայն դեպս իմ տեսակետից: Ես միացել եմ այս երթին, որ արտահայտեմ այդ պնդումը: Այս 14-15 տարվա դժվարություններին, այս անարդարություններին, համատարած գողություններին մենք դիմացել ենք, որովհետեւ հասարակությունը հույս ուներ, որ գոնե այս հարցում պետության ու ժողովրդի շահերը համընկնում են: Չնայած հասարակությունն այսօր զոմբիացել է, բայց դեռ մնացել է այն առողջ կորիզը, եւ մենք կարող ենք այս առիթն օգտագործել: Եթե իշխանությունը պաշտպանում է ժողովրդին, ուրեմն մենք պետք է օգտագործենք մեր սահմանադրական իրավունքը», ասաց բողոքի երթին միացած կինոռեժիսոր **Տիգրան Խզմալյանը**:

Գրող **Հրաչյա Մաթեւոսյանն** էլ հավելեց. «Պարզապես մեծագույն հանցագործություն պետք է համարել, որ Ժիրայր Սեֆիլյանին, Շուշիի առանձնակի գումարտակի հրամանատարին, հերոսին ձերբակալել են: Մենք Ժիրայրի եւ Ժիրայրների մեջ պետք է տեսնենք մեր վաղվա օրը, եւ նման հանցագործությանը պետք է վերջ դրվի»:

Երկու շաբաթով Հայաստան եկած **Թորոս Սեֆիլյանը**՝ Ժիրայր Սեֆիլյանի եղբայրը, **«Ազգի»** հետ զրույցում հայտնեց, որ Ժիրայրի վիճակը լավ է, իսկ նրա գործն ուղարկվել է դատախազություն, թեպետ այդ մասին իրենց դեռ տեղյակ չեն պահել: Թորոս Սեֆիլյանը նշեց, որ իրենք շարունակելու են իրենց գործը՝ անկախ եղբոր ձերբակալված լինել-չլինելուց:

Բողոքավորները հուշագիր հանձնեցին նաեւ արտգործնախարարությանն ու կառավարությանը: Վարչապետին փոխանցված հուշագրով նրանք պահանջում էին ազատ արձակել Ժիրայր Սեֆիլյանին եւ Վարդան Մալխասյանին, նրանց դեմ հարուցված քրեական գործը դատարան չուղարկել, երաշխավորել, որ Սեֆիլյանի համար արտաքսման որոշում չի կայացվի եւ նրան քաղաքացիություն կշնորհվի:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ԵԱՀԿ ՄԽ. անխուսափելի է ԼՂ...

1-ին էջից

Դրանից չի հետեւում, թե մենք ասել ենք՝ Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանի անբաժանելի մաս է»: Հարցին, թե արդյոք հաշվի՞ է առնվում, որ Ղարաբաղը մինչեւ խորհրդային տարիները բնավ էլ Ադրբեջանի կազմում չէր, Մերզլյակովը պատասխանեց, թե կողմնակից չէ պատմական մոտեցման, պետք է համաձայնության գան կողմերը: Ֆասիեն ավելացրեց. «Ոչ միայն մեր երկրները, այլեւ անգամ Հայաստանը չի ճանաչել Լեռնային Ղարաբաղը»:

Բանակցությունների ընթացքում Ադրբեջանի կողմից օկուպացված Արծվաշենի, Մարտունու, Մարտակերտի շրջանների մի հատվածի եւ այլ նման տարածքների հարցի հնարավոր քննարկման առնչությամբ Մեթյու Բրայզան չցանկացավ «գաղտնազերծել նման մանրամասներ»: Բանակցություններում Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչների վերաներգրավման խնդիրն էլ, ըստ Բեռնար Ֆասիեի, համանախագահների մեղավորությունը չէ: «Այնուամենայնիվ, մենք գիտակցում ենք, որ անխուսափելի է ԼՂ ներկայացուցիչների ներգրավումը, եւ ավելի լավ է շուտ, քան ուշ»:

Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի եւ անվտանգության հարցն ամենակարեւորը ներկայացնելու հայկական կողմի կեցվածքի առումով Մեթյու Բրայզան ընդհանրական պատասխանեց, որ կողմերից յուրաքանչյուրը ունի իր առաջնահերթությունները: «Ես զարմացած չեմ, որ Արկադի Ղուկասյանը եւ Վարդան Օսկանյանը կարգավիճակի հարցը համարում են ամենակարեւորը: Մենք այս գործընթացում հաշվի ենք առել այն հանգամանքը, որ այս պարոնների եւ նրանց հետեւորդների համար կարգավիճակն ու անվտանգությունը առաջնային են»:

Հարցին, թե արդյոք իսկապես ինքը գաղտնիքներ է բացում եւ եթե այդպես է՝ ինչու, Բրայզան պատասխանեց, որ չի ասել ոչինչ, բացի արդեն հայտնի տեղեկություններից: «Ինձ համար ծիծաղելի է, երբ կարդում եմ, թե Բրայզան գաղտնիք է բացում: Երբ մամուլը հարցնում է, պատասխանում եմ, մամուլի հետ շփումը մեծ հնարավորություն է նպաստելու հարցի լուծմանը»:

Իսկ թե համանախագահներն իրենց այցելությունների ժամանակ ինչու են տեսնվում Արկադի Ղուկասյանի հետ, պատասխանեց Բեռնար Ֆասիեն՝ ըստ էության չպարզաբանելով. «Հանդիպում ենք, երբ հնարավոր է, բավարար ժամանակ կա, կա ուղղաթիռ այնտեղ հասնելու, կամ էլ նա է իջնում Լեռնային Ղարաբաղից»:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

P.S. Համանախագահների երեկվա ասուլիսը բավականին բարձր տրամադրությամբ անցավ: Ամբողջապես բարձրակարգ «դիջեյական» մոտեցումների ոգով հանդիպումը վարող Մեթյու Բրայզան խոստացավ Բաքու փոխանցել հայ լրագրողներից մեկի խնդրանքը, թե ի վերջո ինչ նկատի ունեն ադրբեջանցիները «օկուպացված 7-րդ շրջան» ասելով: Իսկ ֆրանսիացի համանախագահը «Ազգի» հետաքրքրությանը, թե որքան ուրախ են անցնում ասուլիսները Բաքվում, բերեց մի օրինակ. «Երբ հարցրեցին, թե հնարավոր է Սանկտ Պետերբուրգում մեկ, երկու քայլ հետ լինի, համանախագահների պատասխանը հնչել է հետեւյալ կերպ. Սանկտ Պետերբուրգում, ինչպես Ստալինգրադում՝ ոչ մի քայլ հետ»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սննդային թունավորում մանկապարտեզում

Հունիսի 6-ին, ժամը 12-ին սննդային թունավորման նշաններով Աշտարակի հիվանդանոց են տեղափոխվել նույն քաղաքի «Մանուշակ» մանկապարտեզի 2 աշխատակից եւ 26 սան, որոնցից երկուսն ստանալով առաջին բուժօգնություն, դուրս են գրվել: Ըստ բժիշկների, տուժածների վիճակը բավարար է:

Մ. ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Սահմանադրական դատարանը մերժել է միջնորդությունները

Երեկ ՀՀ Սահմանադրական դատարանում շարունակվել է ընդդիմադիր չորս ուժերի ներկայացրած դիմումների հիման վրա հունիսի 1-ին մեկնարկած դատավարությունը, որը երեկ 4 ուժերից մեկի «Իմպիչմենտ» դաշինքի ներկայացուցիչները լքեցին: Պատճառն ըստ դաշինքի ներկայացուցիչ Նիկոլ Փաշինյանի, դատական գործընթացում դիմող կողմի ներկայացրած մի քանի կարեւոր միջնորդությունները ՍԴ կողմից հետաձգման արդյունքում այսօր քննարկում անցնելն ու անխտիր բոլոր միջնորդությունների մերժումն է: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդմամբ, Նիկոլ Փաշինյանը տեղեկացրել է. «Ես հանդես եկա հայտարարությամբ եւ ասացի՝ քանի որ այդ միջնորդությունների կոնտեքստում արդեն իսկ ապագա որոշման նախագիծը երեւում է, մենք մեր հետագա մասնակցությունը Սահմանադրական դատարանի նիստերին համարում ենք անիմաստ, եւ լքեցի դատարանի դահլիճը: Իսկ ընտրությունների արդյունքը անվավեր ճանաչելու պահանջը դիմումի ուժով՝ շարունակում է ուժի մեջ մնալ»:

Ն. Պ.

Նշանակումներ

ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հունիսի 6-ի հրամանագրով Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի դատարանի նախագահ է նշանակվել Արմեն Թումանյանը: Նախագահի մեկ այլ հրամանագրով, ինչպես տեղեկացնում է նախագահի մամլո ծառայությունը, ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դատարանի դատավոր է նշանակվել Միշա Ասատրյանը, եւ դադարեցվել են վերջինիս լիազորություններ որպես Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի դատարանի նախագահ:

Ն. Պ.

Արկադի Ղուկասյան. «Վերջին խոսքը Ղարաբաղի ժողովրդինն է»

1-ին էջից

«Ազգի» հարցին, թե ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ամերիկացի համանախագահ Մեթյու Բրայզայի՝ զորքերի դուրսբերման, միջանցքի, ապա կարգավիճակի հարցերի լուծման հայտարարությանն առնչվող ինչ է քննարկվել համանախագահների հետ եւ արդյոք այդ հերթագայության խնդիրը կա՞, Ղուկասյանը պատասխանեց. «Եթե Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցի վերաբերյալ չգանք համաձայնության, մենք պատրաստ չենք քննարկել որեւէ տարածքի հարց: Ուրիշ բան է, որ այդ տարածքների հարցը միշտ օրակարգում է եւ մեզանից չի կախված: Մենք չենք կարող խուսափել այն հարցերի քննարկումից, որ հուզում են Ադրբեջանին, բայց այն պայմանով, որ Ադրբեջանը պատրաստ է քննարկել այն հարցերը, որ հուզում են մեզ: Մեր համար մեկ հարցը Ղարաբաղի կարգավիճակի եւ անվտանգության հարցն է»:

Տարածքների հարցերը, փախստականների հարցերը, Լեռնային Ղարաբաղի նախագահի խոսքերով, հետեւանք են, այլ ոչ հակամարտության պատճառ: «Կոնֆլիկտը կար, երբ չկային ազատագրված տարածքներ, չկար փախստականների խնդիր: Եվ եթե հիմնական հարցի առնչությամբ կողմերը չունեն հստակ մոտեցում, քննարկել պատերազմի հետեւանքների հետ կապված հարցերն իրոք անիմաստ է»: ԼՂ հարցը չի կարող հիմնվել սուբյեկտիվ հիմքերի վրա, կան օբյեկտիվ հիմքեր՝ Ադրբեջանը սկսել է պատերազմ Ղարաբաղի դեմ, Ադրբեջանը պարտվել է այդ պատերազմում եւ ստեղծվել է այդ ստատուս քվոն:

Ադրբեջանը, ըստ Արկադի Ղուկասյանի, Հայաստանի հետ բանակցելու ձեւաչափն իրականում օգտագործում է քարոզչական նպատակով, ցույց տալու համար, թե Հայաստանն ագրեսոր է: «Ես հիասթափված եմ Ադրբեջանի դիրքորոշումից... Գիտեք, տպավորություն է ստեղծվում, կամ արհեստականորեն տպավորություն է ստեղծվում, որ Ղարաբաղը անտարբեր է իր ճակատագրի նկատմամբ, քանի որ համաձայնել է եւ ընդունել այդ ֆորմատը: Մենք չենք կարող պարտադրել ո՛չ Հայաստանին, ո՛չ Ադրբեջանին, ո՛չ միջնորդներին: Օրինակ, միջնորդները մի քանի անգամ այսօր կրկնել են այն միտքը, թե սա մեր մեղքը չէ, որ Ղարաբաղն այսօր չի մասնակցում Ադրբեջանի հետ բանակցություններին: Նույնն ինձ ասել է ԵԱՀԿ գործող նախագահը: Ես իրենց իհարկե հիշեցրեցի, որ իրենք պարտավոր են կատարել ԵԱՀԿ գագաթաժողովի որոշումները, որտեղ հստակ գրված է, որ համանախագահներին հանձնարարվում է բանակցել կոնֆլիկտի բոլոր կողմերի հետ: Բայց միշտ ընդգծում են, թե դա իրենք չեն որոշում, այլ որոշել են Հայաստանն ու Ադրբեջանը», ասում է ԼՂՀ նախագահը:

Ինչեւէ, վերջին խոսքը լինելու է Ղարաբաղի ժողովրդինը: Ղուկասյանն ընդգծեց. «Իհարկե, միշտ կարելի էր հայտարարել, որ եթե մենք չենք մասնակցում, ապա մեզ չի հետաքրքրում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի բանակցությունը: Բայց դա կոնստրուկտիվ չէ: Եվ հետո Ղարաբաղին կմեղադրեն, որ մենք ձախողել ենք բանակցությունը»:

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԷ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 0010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ	/հեռ	521635
Խմբագիր ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ	/հեռ	529221
Լրագրողների սենեակ	/հեռ	581841
Համակարգչ. ծառայութիւն	/հեռ	582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն	/հեռ	529353

Համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ

Նոր կառավարության մասին «Ազգի» կանխատեսումներն իրականանում են

Կարծես թե ուրվագծվում է Հայաստանի նոր կառավարության կազմը: Համենայն դեպս, արդեն կնքվել են կոալիցիոն կառավարության կազմավորման եւ նրա հետ համագործակցության հուշագրերը, հիմնականում հայտնի են կոալիցիայում ընդգրկված քաղաքական ուժերին տրվելիք նախարարական պաշտոնները, դրանց թեկնածուները եւ այն նախարարների անունները, որոնք կազատվեն պաշտոններից: Այդ իրադարձությունները գրեթե ամբողջությամբ համապատասխանեցին այն կանխատեսումներին, որոնք արել էր **«Ազգը»** ընտրություններից անմիջապես հետո («Ի՞նչ կառավարություն կկազմի Հանրապետականը», 14 մայիսի, 2007 թ.):

Նախ կոալիցիայի մասին: Վերոնշյալ հրապարակման մեջ նշել էինք, որ Հանրապետականի ստացած ձայները բավարար են միակուսակցական կառավարություն կազմելու համար, բայց այդ քայլին իշխող կուսակցությունը չի գնա, քանի որ առջեւում դեռ նախագահական ընտրություններն են: Նախքան այդ Հանրապետականը չի ցանկանա ձեւավորել ուժեղ ընդդիմություն՝ հանձինս իշխանությունից դուրս մնացող ԲՀԿ-ի եւ Դաշնակցության ու երկրորդ՝ Հանրապետականի համար ցանկալի չէ, որ նախագահական ընտրություններում իր հիմնական թեկնածու Սերժ Սարգսյանին ընդդիմադիր դառնա նաեւ ԲՀԿ-ի թիկունքին կանգնած երկրի գործող նախագահը: Միաժամանակ նշել էինք, որ անկասկած, կոալիցիայի մեջ ներկայացված կլինի «Բարգավաճ Հայաստանը», իսկ Դաշնակցության մասնակցությունը որոշ տարակարծությունների տեղիք է տալիս, բայց թերեւս նույնպես կընդգրկվի կոալիցիայի մեջ:

Փաստորեն, կոալիցիան ստեղծվեց, եւ Հանրապետականը, չնայած խորհրդարանում ունեցած մեծամասնության եւ միակուսակցական կառավարություն կազմելու հնարավորությանը, դրան չգնաց: «Բարգավաճ Հայաստանը» բնականաբար ընդգրկվեց կոալիցիայի մեջ: Դաշնակցության մասնակցության հավանականությունը փաստորեն համարժեք եղավ մեր նշած վերապահմանը: Այդ կուսակցությունը կոալիցիայի մեջ չմտավ, բայց ստորագրեց համագործակցության հուշագիր նրա հետ:

Այժմ նախարարական պաշտոնների մասին: Դարձյալ նշել էինք, որ «Բարգավաճ Հայաստանը» կստանա երեք կամ չորս նախարարական պաշտոն: Կուսակցության ղեկավար Գագիկ Ծառուկյանը երեկ հայտնեց, որ առողջապահության, քաղաքաշինության եւ վերակազմավորվելիք սպորտի ու երիտասարդության հարցերի նախարարներ կնշանակվեն իր ղեկավարած կուսակցության ներկայացուցիչները:

Կանխատեսել էինք, որ Դաշնակցությունը հավանաբար հրաժարվի իր նախարարական պաշտոններից մեկից՝ հօգուտ «Բարգավաճ Հայաստանի», եւ սահմանափակվի միայն երկու նախարարով: Արդեն նշեցինք, որ առողջապահության նախարարի պաշտոնը, որը նախկին կառավարությունում զբաղեցնում էր Դաշնակցության ներկայացուցիչը, այժմ կզբաղեցնի ԲՀԿ ներկայացուցիչը:

Ինչ մնում է մնացած բոլոր նախարարական պաշտոններին, ապա նախորդ հրապարակման մեջ նշել էինք, որ դրանք կմնան հանրապետականներին, ինչն այժմ արդեն ակնհայտ է, իսկ կոալիցիայի գործընկերներին դժգոհ չթողնելու համար նրանց հետագայում կտրվեն նաեւ մարզպետների եւ փոխնախարարների պաշտոններ:

Համաձայն մեր կանխատեսման, «վաստակած հանգստի» պետք է անցնեին արդարադատության, առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման, բնապահպանության, ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի, քաղաքաշինության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարները: Երեկ արդեն հրապարակվեց նախագահի հրամանագիրը արդարադատության, առեւտրի եւ տնտեսական զարգացման ու բնապահպանության նախարարներին զբաղեցրած պաշտոններից ազատելու մասին: Քաղաքաշինության նախարարի պաշտոնում, ինչպես արդեն նշվեց, արդեն հայտարարվել է «Բարգավաճ Հայաստանի» առաջադրած թեկնածուի անունը: Իսկ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի նախարարությունից էլ, համենայն դեպս, երիտասարդության մասը դարձյալ վերապահվեց ԲՀԿ-ին: Դեռեւս հստակ չէ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի պաշտոնի ճակատագիրը, բայց հայտնի է, որ ներկայիս նախարարը, այսպես ասած, «ժամպրուկային» տրամադրության մեջ է:

Ինչ մնում է ուժային նախարարություններին (ազգային անվտանգություն, պաշտպանություն, ոստիկանություն, հարկային եւ մաքսային ծառայություններ եւ արտգործնախարարություն), ապա նշել էինք, որ նրանց ղեկավարները Հանրապետականի հետ փոխադարձ պայմանավորվածությամբ կլինեն նախագահի թեկնածուները: Առայժմ այստեղ պաշտոնավարում են, այսպես ասած, «նախագահի մարդիկ» եւ փոփոխությունները քիչ հավանական են թվում:

Փաստորեն, հակառակ մամուլում եւ հասարակության մեջ այս կամ այն անձի կամ քաղաքական ուժի շրջանառության դրած զանազան անհավանական վարկածների կառավարության կազմի եւ մյուս բոլոր հարցերի վերաբերյալ, ականատես եղանք այն իրականությանը, որն առավել հավանական էր թվում մեզ դեռեւս ընտրությունների հաջորդ օրը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«ՄԻՆՉ... ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ»

Աբրահամյան երեք եղբայրները օրենսդիր մարմնում

Մայիսի 12-ին Ազգային ժողովի ընտրություններում պատգամավորներ ընտրվեցին նաեւ Գագիկ, Սերգեյ եւ Արմեն Աբրահամյանները: Երեկ 4-րդ գումարման Ազգային ժողովը գումարեց իր անդրանիկ արտահերթ նիստը, առանց «Ժառանգություն» եւ «Օրինաց երկիր» կուսակցությունների կողմից ընտրված պատգամավորների: Վերջիններիս կազմում է Սերգեյ Աբրահամյանը, Հոնկոնգ, Շվեյցարիա... ժողովներ, քննարկումներ, համատեղ ծրագրեր... Սակայն չի նշանակում, թե որ պատգամավոր դարձա, ուրեմն էլ չեմ զբաղվելու հասարակական գործունեությամբ, կամ էլ մեկը մյուսին կխանգարի: Ամենեւին: Ի սկզբանե ես արդեն սովորել եմ համատեղել ու ճիշտ կոորդինացնել իմ գործունեությունները: Իմ բիզնեսը վաղուց կարգավորված է եւ գտնվել է ԱԺ 4-րդ գումարման պատգամավոր: Նիստի առաջին օրը զրուցեցինք նրա հետ: «Առաջին օրն է, շատ լավ տպավորություններ ստացա, սակայն մեր ազգը այնքան փոքր է, որ բոլորն իրենց քաղաքականության մեջ են զգում, անգամ ամենահեռավոր գյուղում, որ թվում է, թե հեռու են մայրաքաղաքից ու քաղաքականությունից, բայց կարծիքներ կհայտնեն: Ես իմ ան-

Արմեն Աբրահամյան

Գագիկ Աբրահամյան

որ, բնականաբար, չէր ներկայացել նիստին: Նիստի ընդմիջմանը **«Ազգը»** զրուցեց ՀՀԿ-ի համամասնական ընտրակարգով պատգամավոր ընտրված **Գագիկ Աբրահամյանի հետ**, որը Գերագույն խորհրդի, այնուհետեւ 1-ին գումարման Ազգային ժողովի պատգամավոր է եղել եւ այդ տարիներին ակտիվորեն մասնակցել է օրենքների ստեղծմանն ու մշակմանը: Իմ այն հարցին, թե այս խորհրդարանում Ձեզ ո՞ր հանձնաժողովում եք տեսնում եւ արդյոք պատգամավորի աշխատանքը չի՞ խանգարի Ձեր մյուս գործունեություններին, Գագիկ Աբրահամյանն ասաց. «Ինձ համար պատգամավորի աշխատանքը նորություն չէ, քանի որ ինը տարի ես եղել եմ պատգամավոր: Իմ այսքան տարիների փորձը բիզնեսի բնագավառում եւ միջազգային կառույցներում կարող է օգտակար լինել մեր օրենսդիր մարմնին: Ասեմ, որ ես «Հայ ոսկերիչների միջազգային ասոցիացիայի» նախագահ եմ ընտրվել Շվեյցարիայում: Հասարակական աշխատանքով եւս միշտ զբաղվել եմ ու զբաղվելու եմ՝ մի ոտքս Լոս Անջելես, մյուսը՝ Բելգիա, հետո՝ վում է շատ բանիմաց ու գործունյա մարդկանց ձեռքում, որոնց ես վստահում եմ: Իսկ խորհրդարանում ես անելիքներ ունեմ՝ իմ գործընկերներին փոխանցել փորձ ու հմտություններ, որոնք մեծ դեր կխաղան օրենքների ստեղծման ու կիրառման գործում»:

Հաջորդ հարցը կեսլուրջ-կեսկատակ է: ՀՀԿ, ԲՀԿ եւ ՕԵ, ստացվում է, որ Աբրահամյան ընտանիքում ձեւավորվել է մինի խորհրդարան եւ արդեն «ստորագրվել» է կոալիցիոն համաձայնագրեր, այդպե՞ս է: «Այդպես է ստացվում... Սակայն չի բացառվում, եթե լուրջ հարցեր լինեն, կքննարկենք ու, կարծում եմ, եղբայրներս ինձ կլսեն, ասեմ նաեւ, որ մեր միջեւ որեւէ տարաձայնություն չկա: Իսկ մինի խորհրդարանի մասին ձեր ակնարկը ինձ դուր եկավ, կարծում եմ, շատ ավելի կօգնի երբեք էլ խորացված քննարկելու հարցերը եւ գալու ընդհանուր եզրակացության», ասաց Գագիկ Աբրահամյանը:

Արմեն Աբրահամյանը «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության համամասնական ընտրակարգով առաջին անգամ է, որ ընտրված ճանապարհով, աշխատանքային գործունեությամբ, ընտանիքի բերումով որեւէ քաղաքական ուժի անդամ չեմ եղել, բայց կողքից շատ անգամ «մասնակցել» եմ քաղաքականությանը: Չնայած այսօր անսովոր օր է, բայց այժմ հայտնվել եմ քաղաքական դաշտում»: Իսկ ո՞ր հանձնաժողովում եք տեսնում ձեր աշխատանքը խորհրդարանում՝ Արմեն Աբրահամյանն ասաց. «Ես երկար տարիներ աշխատել եմ պետական հիմնարկում՝ հարկային մարմնում, եւ կարծում եմ, որ ֆինանսաբյուջետային մշտական հանձնաժողովում ես անելիքներ ունեմ»: Իսկ ինչպե՞ս կլինի երեք եղբայրով խորհրդարանում աշխատել, այն էլ տարբեր կուսակցություններից ու տարբեր հանձնաժողովներում, պրն Աբրահամյանը ասաց. «Եթե արժանի լինեին վեց եղբայր կամ տասը, որ գան ու ժողովրդին լավ բան անեն, խնդրեմ, թող գան ու մեր ազգին պիտանի լինեն: Իսկ մենք երեք եղբայրներով անշուշտ կօգնենք, որ գործադիրը օրենսդրի ընդունած օրենքներն ու որոշումները անթերի իրականացնի»:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Էլիտար» փակուղեցներն այս տարի բաց կլինեն սովորական աշակերտների համար»

1-ին էջից

Շրջանավարտներից 300-ը չեն կարողացել հաղթահարել նվազագույն շեմը, իսկ ամենաբարձր՝ 20 միավոր ստացել է ընդամենը 68 շրջանավարտ, նախորդ տարվա 1142-ի փոխարեն:

Այս պատկերը հիմք ունենալով, կրթության եւ գիտության փոխնախարար **Բագրատ Եսայանը** «Տեսակետ» ակումբում երեկ հայտարարեց, որ իրենք հասել են իրենց հիմնական նպատակին՝ կոռուպցիոն ռիսկի կտրուկ նվազեցմանը, ինչի մասին շարունակաբար խոսում էին: «Այս համակարգին անցնելու մեր հիմնական ձգտումը կոռուպցիոն ռիսկի նվազեցումն էր, նաեւ բոլոր երեխաների համար հավասար պայմաններ ստեղծելը, որից հետո միայն թեստի բովանդակային մասը: Այո, թեստի 100 տոկոսանոց շեմը դժվար հաղթահարելի պետք է լինի շատ-շատերի համար: Դա է իդեալական թեստի օրինակը: Հայոց լեզվի քննությունից ընդամենը 162 աշակերտ է հաղթահարել 19 միավորի շեմը, այսինքն՝ մասնակցողների 3, 84 տոկոսը: Այս տվյալները դրական են այն իմաստով, որ նախորդ տարիներին անընդհատ խոսվում էր սովորական դիմորդների համար «էլիտար» ֆակուլտետները փակ լինելու մասին: Եվ դա արվում էր հայոց լեզվի քննության հաշվին՝ ստացած 19,5-20 միավորով: Վստահեցնում եմ, որ այս տարի այդ ֆակուլտետներում մրցութային շեմը շատ ցածր է լինելու: Դրանք բաց կլինեն նույնիսկ 15-16 միավոր ստացած երեխաների համար»:

Թեստերը նախապես վաճառքի հանելու, թեստի հեղինակներից մեկի երեխայի 20 միավոր ստացած լինելու եւ վերջին օրերին շրջանառվող այլ խոսակցությունների վերաբերյալ նա ասաց, որ դժգոհություն առաջացնելն ու տարածելը բավականին դյուրին բան է մեզանում, մինչդեռ բամբասանքը շատ կարճ կյանք ունի: Նա վստահեցրեց, որ թեստի հեղինակներից մեկի երեխան ստացել է ոչ թե 20, այլ ընդամենը 15,8 միավոր: Փոխնախարարը անուններ չնշեց, չխոսեց նաեւ պաշտոնյաների երեխաների ստացած միավորների մասին, քանի որ բողոքարկման փուլի ավարտից հետո բոլոր տվյալները տեղադրելու են ինտերնետում՝ հասարակությանը հասանելի դարձնելու նպատակով:

Իրենց համար կարեւոր է նաեւ այն ցուցանիշը, որ որեւէ մարզում ցցուն տարբերություն չի եղել, որեւէ կենտրոնում միջադեպեր չեն եղել, ոչ մի թեստ քննական սենյակից դուրս չի բերվել: Իսկ բացթողումնե՞ր: «Այո, եղել են, թեստերից երկուսում եղել է 2 ճիշտ պատասխան, որ ներառվել են դիմորդների պատասխանների մեջ: Հիմա քննում ենք նաեւ մասնագիտական բողոքներ: Հնարավոր է, փոփոխություններ լինեն նաեւ թեստերի դեռեւս չվերանայված առաջադրանքներում»:

Որոշ մարզերում տեսախցիկներ չտեղադրելու պատճառը փոխնախարարը բացատրեց կարճ ժամանակի ընթացքում անհրաժեշտ խմբաքանակ ներմուծելու հանգամանքով: Եղածն առաջին հերթին տեղադրվել է ռիսկային համարվող խոշոր քաղաքներում ու մարզկենտրոններում: Քննական մյուս կենտրոններում խիստ հսկողություն է սահմանվել դիտորդների ներկայությամբ: Գնահատման կենտրոնի տնօրեն Վանյա Բարսեղյանի ասելով, մինչեւ հուլիսի 10 քննություն հանձնելու հնարավորություն կտրվի հարգելի պատճառներով բացակայածներին, արտերկրում գտնվածներին, զորացրվածներին, նաեւ մասնագիտական կողմնորոշումը փոխած շրջանավարտներին:

Կոռուպցիոն ռիսկի նվազեցման մասին խոսելիս փոխնախարարը հավելեց, որ հաջորդ փուլում աչքի տակ են առել բուհական կոռուպցիան վերացնելու միջոցները: «Այն մասնագետները, ովքեր սովոր են տասնամյակների իրենց դասախոսություններով, առանց պատրաստվելու, կիսամյակային քննությունների ընթացքում ուսանողներից գումար կորզել, շատ կարճ ժամանակ հետո զգալու են, որ իրենք ավելորդ են այդ համակարգում»:

Հայաստանի կապիտալի շուկան OMX-ի պիտակով կներկայանա աշխարհին

Շվեդական ընկերությունը պատրաստվում է հեղափոխություն իրականացնել այս ոլորտում

Ինչպես հայտնի է, շվեդական OMX բորսայական առեւտրի միջազգայնորեն ճանաչված առաջատար ընկերությունը Հայաստանի կառավարության եւ Կենտրոնական բանկի հետ հուշագիր է ստորագրել Հայաստանի ֆոնդային բորսան եւ Կենտրոնական դեպոզիտարիան ձեռք բերելու վերաբերյալ: Կենտրոնական բանկում տեղի ունեցած կլոր սեղանի ժամանակ, որին մասնակցում էին միջազգային կազմակերպությունների, հայաստանյան ընկերությունների ներկայացուցիչներ, OMX-ի ներկայացուցիչները ներկայացրին Հայաստանում կապիտալի շուկան զարգացնելու իրենց ծրագրերը:

Բացելով կլոր սեղանը, Հայաստանի Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը նշեց, որ OMX-ի գործունեության արդյունքում ակնկալվում է, որ Հայաստանում կսկսվեն թողարկվել արժեթղթեր՝ պարտատոմսեր եւ բաժնետոմսեր, որոնք կարող են շրջանառվել Հայաստանի եւ արտերկրի բորսաներում: «Մեր նպատակն է լինելու Հայաստանում շուկայական կանոնները համահունչ դարձնել եվրոպական չափանիշներին», ասաց ԿԲ նախագահը:

OMX-ի ավագ փոխնախագահ Հենրի Բերգստրոմը նախ անդրադարձավ իր ներկայացրած ընկերության գործունեությանը: Նա հայտնեց, որ OMX-ը երկու բիզնես ունի՝ բորսաների եւ դեպոզիտարիաների օպերատորություն ու տեխնոլոգիաների մատակարարում: Ընկերությունը գործունեություն է իրականացնում սկանդինավյան եւ բալթյան երկրների շուկաներում եւ տեխնոլոգիաներ մատակարարում աշխարհի 50-ից ավելի երկրների բորսաներին՝ Ավստրալիայում, Չինաստանում, Սինգապուրում, ԱՄՆ-ում: Իսկ ինչն է ընկերությանը բերել Հայաստան:

Հենրի Բերգստրոմը նշեց, որ նախ Հայաստանի շուկան փոքր է, ապա այդ շուկան համեմատեց մարդու հետ, որը գտնվում է վերականգնման փուլում, բայց դժվարանում է շնչել, ուտել եւ այլն: Սակայն շվեդական ընկերության ներկայացուցչի կարծիքով, Հայաստանում կա դրական հանգամանք՝ Հայաստանի կառավարության եւ Կենտրոնական բանկի կամքն ու պատրաստակամությունը՝ կայացնելու կապիտալի շուկան: Ուստի, ընկերությունը պատրաստվում է հեղափոխություն իրականացնել այստեղ:

Սկանդինավյան եւ բալթյան երկրներում OMX-ը զարգացնում է տարածաշրջանային շուկաները: Հարավային Կովկասի շուկան այժմ նույնպես գտնվում է ընկերության ուշադրության կենտրոնում: Հայաստանում կապիտալի շուկան ստեղծելուց հետո OMX-ը կսկսի աշխատել Վրաստանում եւ Ադրբեջանում այդ ոլորտի կայացման ուղղությամբ եւ կստեղծի արժեթղթերի տարածաշրջանային շուկա: Հայաստանի կապիտալի շուկայի վրա, ինչպես պատկերավոր ասաց Հենրի Բերգստրոմը, OMX-ը կփակցնի իր պիտակը եւ այդպես կներկայացնի աշխարհին: Դրա համար անհրաժեշտ է, որ լինի նաեւ առաջարկը՝ հայաստանյան ձեռնարկությունները հետաքրքրություն ցուցաբերեն իրենց արժեթղթերը բորսայում տեղաբաշխելու ուղղությամբ: Պետք է լինեն խթաններ, որոնք կարող են լինել հարկային որոշակի արտոնությունների կամ պորտֆելային առաջարկներով հետաքրքրել նրանց: Հարկ է իրականացնել կենսաթոշակային բարեփոխումներ: Օրենսդրությունը պետք է համապատասխանի Եվրամիության սկզբունքներին եւ տեղի պայմաններին:

Շվեդական ընկերությունը ձեւավորելու է խորհրդատուների խումբ: Այսինքն, ըստ շվեդ մասնագետի, 10 տարի հետո կունենանք արդյունավետ աշխատող ներքին շուկա՝ միջազգային համեմունքով, որը հնարավորություն կտա ապահովելու ձեռնարկությունների զարգացումը եւ տնտեսության աճը: Ընդ որում, ներդրողների մեջ կարող են լինել ինչպես մանր ներդրողներ, այնպես էլ խոշոր ներդրողներ եւ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններ: Հնարավորություն կտրվի արտասահմանյան ընկերություններին ներդրումներ կատարել այստեղ եւ հայկական ձեռնարկություններին ներկայանալ միջազգային շուկայում: Շատ կարեւոր է կորպորատիվ կառավարման որոշ սկզբունքներ ներդնելը: Մի խոսքով, Հենրի Բերգստրոմի համոզմամբ, 2017 թ.-ին վերականգնման փուլում գտնվող հիվանդ մարդու նմանվող մեր շուկան ինքնուրույն եւ աշխույժ կաշխատի:

Էյչ Էս Բի Սի Հայաստան բանկի տնօրեն Էնթոնի Թերները, ողջունելով OMX-ի գործունեությունը, առաջարկեց իր ներկայացրած բանկի փորձն ու գիտելիքներն այս բնագավառում: «Հայռուսգազարդ» ընկերության գլխավոր տնօրեն Կարեն Կարապետյանի կարծիքով, բորսայի գործունեությունը շատ ժամանակին է: Նա հայտնեց, որ «Հայռուսգազարդը» պատրաստվում է առաջիկայում թողարկել առաջին պարտատոմսերը: Նրա հավաստմամբ, դրանք կունենան բարձր իրացվելիություն:

«Սիլ կոնցեռն» ընկերության հիմնադիր, ԱԺ պատգամավոր Խաչատուր Սուքիասյանի կարծիքով, կապիտալի շուկան զարգացնելու քայլերը ոչ միայն ժամանակին են, այլեւ ուշացած 6-12 ամսով: Նա նշեց, որ Հայաստանում արդեն կան ձեռնարկություններ հեռահաղորդակցության, մետալուրգիայի եւ այլ բնագավառներում, որոնք բավական ժամանակ է, ինչ շահույթով են աշխատում եւ կարող են արժեթղթեր թողարկել: Խաչատուր Սուքիասյանն այն կարծիքը հայտնեց, որ մեր կապիտալի շուկա առաջին հերթին կհոսեն սփյուռքի, ապա նաեւ օտարազգի կապիտալն ու միջազգային կազմակերպությունների ներդրումները: Միաժամանակ Հայաստանում նույնպես կլինեն մարդիկ, որոնք կցանկանան արժեթղթեր ձեռք բերել եւ եկամուտներ ստանալ, ինչն այժմ կատարվում է միայն բանկային համակարգում: Խաչատուր Սուքիասյանը հայտնեց նաեւ, որ «Սիլ կոնցեռնի» մեջ մտնող ձեռնարկությունները նույնպես պատրաստ են արժեթղթեր թողարկել:

Հայաստանում կապիտալի շուկայի կայացմանը նվիրված կլոր սեղանին մասնակցում էին եւ իրենց մոտեցումները հայտնեցին նաեւ հայաստանյան մի շարք այլ ձեռնարկությունների ու միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Նոր Ազգային ժողովն ստանձնեց իր լիազորություններն ու ղեկավարություն ունեցավ

1-ին էջից

«Դուք, ներկաներդ, կարեւոր գործընթացի մասնակիցներ եք», դիմեց ներկաներին նախագահը՝ նկատի ունենալով ավանդույթ դարձող կոալիցիոն համաձայնագրի կամ գրավոր պայմանագրերի միջոցով հարաբերությունների ձեւավորումը քաղաքական ուժերի միջեւ: Նա նկատեց, որ նոր խորհրդարանից սպասելիքները մեծ են. «Երկրում կան բազմաթիվ գործեր, որոնք սպասում են ձեր եւ կառավարության որոշումներին»: Նա խոսեց նաեւ Հայաստանի զարգացման տեմպերից, բարեփոխումների շարունակականության անհրաժեշտությունից, հատկապես մի շարք ոլորտներում ու համոզմունք հայտնելով, որ ներկա խորհրդարանն ունի բավարար կամք, արհեստավարժության բարձր մակարդակ եւ աշխատասիրություն՝ հաջողության հասնելու համար:

Ընտրվածների անունների հրապարակումից եւ մի երեքանգամյա փորձերից հետո պատգամավորների գրանցվելուց հետո (ոչինչ, չիմացողները դեռ կոճակ սեղմել կսովորեն) մանդատային հանձնաժողով ստեղծվեց (նախագահ՝ **Սամվել Նիկոյան**), հետո մեծամասնությունն ԱԺ նախագահի թեկնածու առաջադրեց **Տիգրան Թորոսյանին**: Նրա ելույթը եւս մի փոքր ծրագրային բնույթի էր՝ խոսեց երկրում տեղի ունեցած աննախադեպ տնտեսական աճից, նշեց, որ երրորդ գումարման խորհրդարանն իր կարեւոր առաքելությունը կատարել է՝ սահմանադրական փոփոխություններն իրականություն են եւ երկրի համար զարգացում են ապահովում, իսկ նոր, չորրորդ գումարման խորհրդարանին նոր լիազորություններ ու նոր որակներ են տալու այդ բարեփոխումները: Նոր լիազորություններ ու որակներ ստացած նոր խորհրդարանի աշխատակազմի անհրաժեշտ որակի ապահովումից խոսեց, ԼՂՀ հիմնախնդրի հետ կապված խորհրդարանում իրականացվելիք մեծ ծավալի աշխատանքից. ընդհանրապես խորհրդարանի ղեկավարությունից ամենօրյա լարված աշխատանք է պահանջվելու, ինչը նա խոստացավ:

Ըստ կարգի Տ. Թորոսյանին էլ նրա կուսակիցները՝ **Գագիկ Մինասյանն** ու **Մկրտիչ Մալխասյանը** ներկայացրին՝ նրան բնութագրելով որպես սկզբունքային, պահանջկոտ, ԱԺ հեղինակությունը բարձրացրած մարդու՝ մի խոսքով աշխարհի ամենալավ բաներն ասացին նրա մասին: Ոչ ով ոչ մի վայրկյան անգամ չէր կասկածում Տ. Թորոսյանի ԱԺ նախագահ դառնալուն՝ միակ ու առանց այլընտրանքի թեկնածու էր, ընտրվեց փակ գաղտնի քվեարկությամբ, 112 կողմ, 2 դեմ ձայներով: Նույն ընթացակարգով ընտրվեցին նաեւ ԱԺ երկու փոխնախագահները՝ ԲՀԿ-ն ներկայացնող **Իշխան Զաքարյանը**, ՀՅԴ-ից **Վահան Հովհաննիսյանը**: Վերջինս իր սովորությամբ ելույթը համեմեց հումորով՝ նկատելով, որ եթե առաջադրել են իրեն, ուրեմն «ենթադրվում է՝ ընտրվելու դեպքում անելու եմ այն, ինչ 4 տարի արել եմ», ընտրվելուց հետո ավելացրեց՝ «դեռ մի բան էլ ավելին»: Նկարագրեց խորհրդարանի քաղաքական ներկապնակի հիմնական տեսքը՝ աջ կենտրոնամետ եւ ձախ կենտրոնամետ (ՀՅԴ-ն), ուժերի կենտրոնացում տեղի ունեցավ, իսկ թշնամանք քարոզող քաղաքական ուժերը նրա կարծիքով չխրախուսվեցին ընտրողի կողմից եւ դուրս մնացին: «Ծայրահեղությունը Հայաստանում քաղաքական ապագա չունի», եզրակացրեց նա: Նա ստացավ 110 կողմ, Իշխան Զաքարյանը՝ 102 կողմ քվե:

Խորհրդարանը երեկ ընտրեց նաեւ այս խորհրդարանում 3-ով ավելացած 9 մշտական հանձնաժողովների նախագահներին՝ արտաքին հարաբերությունների՝ **Արմեն Ռուստամյան**, ՀՅԴ, գիտության, կրթության, մշակույթի, երիտասարդության եւ սպորտի՝ **Հրանուշ Հակոբյան**, ՀՀԿ, տնտեսական-իրավական հարցերի՝ **Դավիթ Հարությունյան**, ՀՀԿ, մարդու իրավունքների պաշտպանության եւ հանրային հարցերի՝ **Արեւիկ Պետրոսյան**, ԲՀԿ, պաշտպանության, ազգային-անվտանգության եւ ներքին գործերի՝ **Արթուր Աղաբեկյան**, ՀՅԴ, սոցիալական, առողջապահության եւ բնապահպանական հարցերի՝ **Արա Բաբլոյան**, ՀՀԿ, տնտեսական՝ **Վարդան Այվազյան**, ՀՀԿ, ֆինանսավարկային եւ բյուջետային հարցերի՝ **Գագիկ Մինասյան**, ՀՀԿ, եվրոպական ինտեգրման հարցերի՝ **Ավետ Ադոնց**, ԲՀԿ:

Ընդմիջումներին եւ գաղտնի քվեարկությունների ժամուկեսանոց ազատ ժամանակի ընթացքում լրագրողներիս համար անհետաքրքիր չէր. կարելի էր լսել, թե, օրինակ՝ **Սեյրան Սարոյանն** ինչպես է խոստանում աշխատել ոչ թե անձերի համար, այլ «հանուն ժողովրդի», կամ ասենք խորհրդարանականներն ինչպես են շատ կոլորիտային բառապաշարով շնորհավորում միմյանց:

Ընտրություններից հետո միայն լրագրողների շրջանում հայտնված ԲՀԿ առաջնորդ **Գագիկ Ծառուկյանը** նախ պնդեց, որ ԲՀԿ անդամները 400 հազարից ավելի են՝ գնացել գրասենյակները, մարդկանց հացը-հեռախոսները վերցրել, հետո հայտնեց, որ իրենց առաջարկել են առողջապահության, քաղաքաշինության, սպորտի եւ երիտասարդության ոլորտները, ու եթե իրենց նախարարները չարդարացնեն՝ իրենց ցանկությամբ դիմում կգրեն ու կհեռանան. իրենք ներկայացրել են այն մարդկանց, ովքեր կարող են այդ ոլորտներում աշխատել, ու երեք ամիս հետո նրանց աշխատանքը նկատելի է լինելու: Նկատեց, որ կոալիցիոն հուշագրով բոլոր աշխատանքները հստակեցված են, իսկ այսուհետ նա գալու է բոլոր նիստերին, եւ իր ղեկավարած խմբակցության բոլոր պատգամավորներն են գալու՝ 200 հազարից ավելի քվե են ստացել ժողովրդի կողմից, հո կատակ բան չէ. «Ով չգա՝ պատժվելու է», խոստացավ ԲՀԿ առաջնորդը:

ԱԺ նախագահ Տ. Թորոսյանը կրկին անդրադարձավ «Ժառանգության» եւ ՕԵԿ-ի երեկվա նիստին չմասնակցելու խնդրին՝ հիշեցնելով, թե նախորդ խորհրդարանի աշխատանքներին չմասնակցողները դուրս մնացին այս խորհրդարանից. «Սա իրենց աշխատաոճն է, ումի՞ց են խռովում, միգուցե փորձի պակասից է»:

Այս խորհրդարանում ՀՀԿ խմբակցության ղեկավարը լինելու է նախկինում «Ժողովրդական պատգամավոր» խմբի ղեկավար **Կարեն Կարապետյանը**: Հարցին՝ դժվար չի՞ լինի այսպիսի մեծ խմբակցություն ղեկավարելը, ի վերջո նախկինում ՀՀԿ խմբակցության ղեկավար Գալուստ Սահակյանի զինանոցում շատ հնարներ կային. «Աշխատանքները նորմալ կազմակերպելու համար առաջին տեղում նորմալ մարդկային հարաբերություններ պետք է լինեն», նկատեց Կ. Կարապետյանը, որն իր համար արդեն ընդգծել էր, թե առաջնայինը երկրորդ սերնդի բարեփոխումների ապահովումն է, եւ էլի կարեւոր՝ օրենքների մեջ առկա բացերը վերացնելը: Իսկ ղեկավարման փորձ նա ունի դեռ անցյալ խորհրդարանից: **Գալուստ Սահակյանին** էլ հարցրինք՝ ինչպե՞ս է վերաբերվում իր փոխարինմանը. «Դրական. փոփոխություն անհրաժեշտ էր»: Նա չհամաձայնեց հոգնելու վերաբերյալ մեր հարցին՝ օգնելու է խմբակցությանն ու նրա ղեկավարին եւ շատ ակտիվ աշխատելու է:

Արդեն հանձնաժողովի նախագահ դարձած Դավիթ Հարությունյանը չէր ափսոսում, որ նախարար չէ այլեւս. 9 տարում շատ բան է արել՝ 2 խոշոր բարեփոխում դատական ոլորտում՝ չհաշված մյուս բարեփոխումները, քրեակատարողական ծառայության ընդգրկումն արդարադատության ոլորտում եւ այլն. «Աշխատանքի ոճի փոփոխություն հույժ անհրաժեշտ է, մարդ պետք է կարողանա իրեն դրսեւորել տարբեր բնագավառներում», ասաց:

Մեր գործընկեր, ԲՀԿ-ի ցուցակով խորհրդարան անցած **Նաիրա Զոհրաբյանի** խոսքով՝ ինքն ընդամենը խորհրդարանի վերեւի՝ լրագրողական տեղերից փոխադրվել է ներքեւ՝ պատգամավորական տեղեր, եւ դրան հոգեբանորեն պատրաստ է եղել, քանի որ երկար տարիներ խորհրդարանական լրագրող է եղել եւ լավ ծանոթ քաղաքական անցուդարձին. «Հուսով եմ՝ եղել եմ ոչ վատ լրագրող, ու կլինեմ ոչ վատ պատգամավոր», նկատեց նա ու մեր մի դիտարկմանն ի պատասխան հիշեց. «Գուրգեն Արսենյանը միշտ ասում էր՝ տեղիս վրա աչք ունես. բացարձակ նման նպատակ դրած չեմ եղել՝ մտնել խորհրդարան, առաջարկն անսպասելի է արվել»: Ամեն դեպքում՝ հաջողություն մեր նախկին գործընկերուհուն:

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Գրական հավելված-6

«Խաչագող» վեպը՝ նաեւ «Ազգի» կայքէջում

ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԽԱՉԱԳՈՂ

Նախորդ մասերի տպագրության օրերը՝ մայիսի 4, 11, 18, 25, հունիսի 1

16

Կիրակի օրերը կենտրոնի ճաշարան էինք գնում, ռեստորան, Հրանտն էր ասում: Դավիթը նեղվում էր քայլելուց եւ... մեզնից շուտ հասավ: Մինչ մենք ասել-խոսելով, խնդալով (ես նաեւ զննում էի, թե երեկոյան որտեղից կարելի է արեւածաղիկ գողանալ) քայլում էինք Կենտրոնական փողոցով, առաջ անցավ կառտաշերս ավտոբուսով եւ սպասում էր մեզ ճաշարանում... քաղցր կաթի հերթի մեջ:

- Ճղճղ, շան բախտ ունես,- ասաց Շուլան,- մեղր չեղավ, քաղցր կաթը կա:

- Ջուրից շատ չեն տալիս,- ահազանգեց Դավիթը:

- Մարդուն ջուր հա՞ս... հը շարվեք,- հրահանգեց Հրանտը:

Սահմանված չափը չէինք խախտում, մի բան էլ պակաս էր, սակայն արկղը աչք ծակեց:

- Մեզ կարգադրված է բավարարել շինարարների պահանջը,- բողոքողներին պատասխանեց վաճառողուհին:

- Այդ ինչպե՞ս,- հարցրեց մի կին,- ինչքան ցանկանան, կարո՞ղ են գնել:

- Այո:

- Սիրելիս,- փսփսաց նույն կինը Հրանտին,- մի արկղ էլ, խնդրում եմ...

- Այստեղ գործարք են կնքում,- իսկույն մատնեց նրա հարեւանուհին,- Վերան ուզում է խլել շինարարների կաթը...

- Բոլորի՞ կաթը,- ճչաց մի ուրիշը,- այ թե անհագուրդն է...

- Դե այդ ծերուկները սմքած են երեւի:

- Դրա համար են կաթ գնում:

- Իսկ այս երկուսը, տես, կաթնաբույր տղաներ են:

- Այո, նրանց շատ պետք չէ:

- Ամոթ է, շինարարներ, տղամարդիկ կաթ չեն խմում:

- Եվ դեռ շինարարներ են...

- Այն էլ հարավից...

- Մի արկղ տարան միանգամից:

- Քաղցրակերներ...

- Ձեզ օղին էր վայել:

- Խոսի է,- Հրանտին ասաց Շուլան,- մեր դեմ ես առյուծ կտրում:

- Ինչ խոսեմ,- խեղճացավ Հրանտը,- խոսքաշեն ժողովուրդ են, հում-հում կուտեն մեզ:

Դավիթը արկղը գրկած դուրս եկավ մի երկուսին ակամա հրմշտելով:

- Մսե տրակտոր տեսե՞լ էիք, աղջիկներ, կաթով է աշխատում:

- Իսկ ո՞վ է վճարելու,- հարցրեց վաճառողուհին:

- Վճարելո՞ւ ենք,- ասացի մոտենալով:

- Հապա ինչպես,- ծիծաղեց նա:

- Օ՜, ինչքան փող ունի այս տղան:

- Դու գրպանինն ես տեսել, իսկ նա կապոցներով ունի:

- Ճի՞շտ է, սեւահոն:

- Իհարկե,- ասացի:

- Դե արի քեզ ուզեմ աղջկաս:

- Ի սեր փողի՞:

- Իսկ ինչու ոչ:

- Ինչքա՞ն եմ վճարելու...

Վաճառողուհին, բնականաբար, ենթադրեց, որ կաթի գինն եմ հարցնում, մյուս կանայք, թերեւս նույնպես բնականաբար, շուռ տվեցին իրենց ուզածով:

- Մեր փողով մեր աղջիկներին ենք գնում...

- Մեր աղջիկները նրանց դուռ են գալիս...

- Ինչո՞ւ միայն աղջիկները,- ամեն չափ ու սահման մոռացած ասացի, բայց ժամանակին շարունակեցի,- գետը, ձեր անտառը, դեղաբույսերով հարուստ մարգագետինները, ավազը, որով ձեր տների հիմքն եք լցնում, խմելու ջուրը, առեւտրի սիրալիր եւ բարեկիրթ աշխատողները, բարեհոգի ու սրտաբաց մարդիկ... Ինձ դուռ չեն գալիս, սակայն, օծանելիք խմող տղամարդիկ...

- Արի, արի,- թեւ քաշեց Հրանտը, մերոնցից նա էր մնացել այդտեղ կանգնած:

- Այս տղան խոսելու հիվանդ է,- ասաց այն կինը, որը հավակնում էր զոքանչս լինել:

- Հա, տոտոսում է, երեւի գլխի մեջ մի բան սարքին չէ...

- Անջատվե՞լ ես,- ասաց Հրանտը,- գնա ճաշի փողը տուր:

Այդ հաշիվը նույնպես փակելով մոտեցա սեղանին:

- Ճղճղ,- ասաց Շուլան,- ես կաթ ծախող կնկա խոսքերը լավ չհասկացա, ինչ պարտք ու պահանջ էր մեջ գցել:

- Ինչ պարտք ու պահանջ, անգրագետ, ասաց, իրենց կարգադրել են առաջին հերթին շինարարների պահանջները բավարարել... Մարդիկ գիտեն մեր հարգը...

- Է, Գինորն էլի պահանջ ունի...

- Ես բան չեմ ասել,- զարմացավ Գինորը:

- Դե, դե, խոսքդ մի ծռի,- սպառնաց Հրանտը,- հաց ենք ուտում, բերանդ մաքուր բաց... Ոչ առ ունես, ոչ ամոթ, ջահելներից ամաչի գոնե...

- Ինչ եմ ասել որ...

- Հացդ կեր, շատ մի խոսի:

- Ամենից շատ խոսողը դու ես:

- Իյա՜... բերանդ փակ չունի՞...

- Չէինք տեսել, որ հաց ուտող մարդու բերանը փակեն:

Հրանտը չպատասխանեց, Շուլային լռեցնելու միակ միջոցն էր: Սակայն եթե չէին խոսում, չի նշանակում, թե լռություն էր: Չփչփոցները, խռշոցները, ֆռֆռոցները, անպակաս մեր սեղանից, ինչպես չխկչխկոցը նարդուց, կիրակի օրով առավել հնչեղ էին:

- Հիմա տո՞ւն ենք գնալու,- հարցրեցի ես:

- Փորիդ ցավն ասա,- նայեց Հրանտը:

- Հաց տանենք... ես ուշ գամ երեւի:

- Գնում ես շախմատ խաղալո՞ւ:

- Հը:

- Ես էլ կգամ հետդ,- ցանկություն հայտնեց Կամոն:

շախմատային (ի դեպ, ոչ միայն շախմատային) կտրուկ աճ ապրեցի, բայց... հասա այն սահմանին, որը, ինչպես բոլոր սովորական մարդիկ, որ ածուխի կտոր չունեն գանգի մեջ, անկարող էի հաղթահարել: Անշուշտ, ես առավելագույնս չէի օգտագործում իմ հնարավորությունները, սակայն ստիպված էի ընդունել, որ այդ առավելագույնն էլ մի բան չէ: Այնպես որ լիուլի ժամանակի դեմքում գլուխգործոց չէի ստեղծելու:

Բելիկովի սխալներից օգտվելով առավելություն ստացա: Նրա հույսը մնաց լոկ դրոշակը: Արագ փոխանակումներից հետո ձեռնամուխ եղա ձողոպրող արքային որսալուն, չմոռանալով մաքրազարդել տախտակը սպիտակ ֆիգուրներից, որպեսզի ապահովվեմ ոչ-ոքից: Մատ անել չհասցրեցի, դրոշակս ընկավ, սակայն Բելիկովի արքան մենակ էր, ոչ-ոքի, որը Բելիկովի համար նվաճում էր, եւ նա չէր թաքցնում գոհունակությունը, իսկ ինձ դրդեց խաղալ այնպես, որ, ինչպես շախմատիստներն են ասում, մտցնեմ նրան վարդապետի խուցը:

- Դու կաթերը կտանես,- հրամայեց հայրը:

- Մենք կտանենք,- միջնորդեց Հրանտը,- թող ման գան:

Կամոն չօգտվեց այդ թույլտվությունից, ըստ երեւույթին հոր խոսքը նրա համար օրենք էր, դուրս գալու պահին անտրտունջ վերցրեց արկղը, իսկ ես, այլեւս չմտնելով խանութները, շտապեցի այգի: Բելիկովն այնտեղ էր, մի զույգ խաղում էր, նա ինձ էր սպասում:

- Ինչ լավ է, եկար,- ուրախացավ նա,- ամբողջ օրն ազատ եմ... Ահա, բերել եմ թերթը, որի մեջ հոդվածն է Ձեր ապագա չեմպիոնի մասին... Սկսե՞նք, թե՞ կարդում եք...

- Հետո կկարդամ,- ասացի դիմացը նստելով,- Սաշա Լավրովին ճանաչում եք հավանաբար:

- Նա եկե՞լ է:

- Այո... Մենք նրանց հարեւանությամբ ենք աշխատում...

Ծանոթ էր այս արտահայտությունը... Երեկ Ինան ասաց հարսին. «Դե սա մեր հարեւանությամբ աշխատող բանվորներից է»:

- Ես նրան ասացի, որ այսօր խաղալու ենք, բայց դժվար թե գա:

- Նա իմ աշակերտն է եղել, շատ էինք խաղում... Ընտանիքով շախմատի սիրահար են:

Առաջին պարտիան ավարտվեց, հուսով եմ, պարզ է, ով հաղթեց:

- Տարօրինակ քայլ է h4-ը,- ասաց Բելիկովը,- մի՞թե սխալ չէ...

- Իմ կարծիքով սխալ չէ, մանավանդ այստիպի խաղի ժամանակ:

- Հարկավոր է ստուգել, հիմա ես եմ e4 խաղում:

Բելիկովը e4-ի կողմնակից չէր, նա սկսում էր d կամ c զինվորներով:

- e2- e4, եւ սպիտակները հաղթում են,- մեջ բերեցի ես գրոսմայստերներից շատերի սիրած խոսքը:

- Այո՞... ուրեմն Ձեր դեմ պետք է միշտ այդ քայլն անել...

- Խոստովանում եմ, e4-ին հարմար պատասխան չեմ գտնում:

- Ի՞նչ կարծիքի է Ձեր հանճարը:

- Նա համոզված է, որ e4-ը հաղթում է:

- Նա Ձեզ համար հեղինակությո՞ւն է:

- Թերեւս...

Այդ պարտիան դանդաղ էի խաղում, լարվածություն չկար:

Բելիկովը՝ վստահ, որ դրոշակս շուտով կընկնի, ճիշտ ու սխալին չնայելով արագ էր խաղում, որպեսզի չմտածեմ իր ժամանակի հաշվին: Զարմանալի է, որ նա դեռ թերագնահատում էր ինձ: Ցայտնոտում, աչքս սպառնացող դրոշակին, ակնթարթորեն քայլեր անելով, կարծես մեկը թելադրում է վերուստ, խաղում էի գրեթե նույնպես, ինչպես կխաղայի ժամանակ ունենալով: Սա գլուխ գովել չէ: Գյուղում, գաղափար չունենալով սկզբնախաղերի եւ ընդհանրապես տեսության մասին, լավ խաղացողի անուն էի հանել: Երեւան գալով

Երրորդ պարտիայից հետո այդ ձգտումը քառապատկվեց, որովհետեւ խցում ես էի հայտնվել:

- Նրա հետ, պարզվում է, այսպես է պետք խաղալ, տեսությունից շեղվելով,- ինքնագոհ ասաց Բելիկովը գովեստներից փքվելով:

Մեր քաղցր-մեղցր փոխադարձ սիրալիրություններին ինքը վերջ տվեց, այժմ, եթե կա մեկը, ի վիճակի փրկելու նրան, թող շտապի, այլապես վարդապետի խուցը չէ, ճգնավորի անձավը կամ փչակն է նրա ապաստանը... Միայն թե երկրաշարժ չլինի, անձրեւ չգա, անզգուշորեն իրականացնեմ դատաստանը... Տարերքն անսաց, անձրեւ չեկավ... Բելիկովի աղջիկը եկավ...

- Օ, աղջիկս,- բողոքեց Բելիկովը,- հազիվ սկսել էի...

Նա խոստացավ վերադառնալ, եթե հաջողվի հյուրերից գլուխն ազատել:

Մոտ երկու ժամ դաս էի տալիս Բելիկովի երկրպագուներին, հետո, համոզվելով, որ իզուր եմ սպասում, գնացի տուն ճանապարհին անդադար վերլուծելով, թե այդ ինչպես, ախր, չհաղթեցի:

Վարդանն էր խորոված անում, իսկ թե ինչու էր Շուլան հրաժարվել իր պարտականությունից, պարզվեց, երբ մտա խոհանոց: Մենք նույնպես հյուրեր ունեինք, Կույսի խումբն էր շնորհ արել... Ինքը, այդ համաստեղության մտերիմ ոգին ու կազմակերպիչը՝ գարեջրավաճառ Մարիան, Վարդանի Նաստյան՝ Մարիայից գեր, կնճռոտ, թառամած, նրա շլդիկ աղջիկը՝ Մանզելը, գեղեցկուհի Դինան, որը լավ թխած հացի էր նման, ուրիշ երկու կին, որոնց, ինչպես Մարիային ու Նաստյային, կարելի էր քառասունն անց համարել... տասը տարի, իհարկե, կանանց նկատմամբ տածած հարգանքի հաշվին: Մերոնցից Սաքոն ու Հրանտն էին բացակայում: Նոր-նոր տեղավորվում էին սեղանի մոտ, որի վրա, սակայն, դատարկ շշեր կային: Հավանաբար մինչ այդ մի թեթեւ տեսել էին իրենց, որը նստած, որը պարելով (մագնիտոֆոն էին բերել), եւ հիմա սպասում էին խորովածին: Սուսուփուս, իբր սկզբից այստեղ եմ եղել, առաջ անցնելով նստեցի Շուլայի կողքին:

- Ինչո՞ւ այդտեղ նստեցիր,- նկատեց Կույսը,- արի մեզ մոտ: Աղջիկներ, տեղ տվեք...

- Նա արժանի չէ,- ասաց Դինան:

- Ինչո՞ւ:

- Ինքը լավ գիտի:

- Ոչինչ, կներենք,- ծիծաղեց Մանզելը կողքի քաշվելով:

Ըստ երեւույթին արդեն որոշել էին ով ում բաժինն է: Դինայի ու Մանզելի միջեւ նստեցնելով վերջնական ընտրությունը ինձ էին թողել, թե՞ Մանզելը հույսը չէր կորցրել, կամ համաստեղության կարգով էին գործելու: Այս միջոցառումը, քոչվոր շինարարների եւ ազատ կանանց մերձեցման ցերեկույթը, Փայլակի համար սոսկ ուտել-խմելու առիթ էր, առաջ հակված Ոսկանը կարծես թաքցրել էր Կամոյին, Շուլայի կողքին, իմ տեղը, վեցերորդ կինը տիտիկ արեց խունջիկ-մունջիկ գալով:

Գինորը բերեց խորովածը, ապա եւ Վարդանը եկավ թեւերը քշտած, մազոտ կուրծքը բաց, սրբեց մրոտ ձեռքերն ու բազմեց սեղանի գլխին:

- Արամ, իմ տե՞ղն ես նստել,- հարցրեց Գինորը:

- Արի,- իսկույն վեր կացա պատրաստ զիջելու:

- Նստի, նստի,- նա տեղավորվեց Մանզելի մյուս կողմում:

Կանանցից յուրաքանչյուրը, բացի Մանզելից, որոշ վերապահումով նաեւ Դինայից, առնվազն երկու հոգու տեղ էր զբաղեցրել, սակայն փոքրակազմ Գինորը, շաղգամը հանող եւ ջրաղացի ջուրն ավելացնող մկնիկը, ստիպեց արանքները վերացնելով նստել ազդր եւ ուսախառը: Աջ կողմից հպում չզգացի, Մանզելի հագուստի տակ կարծես ոչինչ չկար, եւ ինչ էր լինելու կամ ինչ էի զգալու, երբ մյուս կողմից Դինան ծծանը թրջող ջրի պես թափանցում էր մեջս: Փորձված տղամարդիկ թմբլիկ կանանց են նախապատվություն տալիս: Ինձ ասում էին, եղել էին նման խոսակցություններ, այստեղ եւ Երեւանում, համը չես տեսել, չգիտես... Ես, համոզված, որ կիրքը ամենից առաջ գեղեցկության տենչն է, հավասարիմ էի իմ պաշտամունքին, նուրբ ու քնքուշ երազանքին, լինի սեր, հրապուրանք, դիտված կամ այլն: Դինային համարել թմբլիկ, նշանակում է ըստ արժանվույն չգնահատել նրան: Նա գեր էր, փարթամակուրծք, ազդրեղ, սակայն մարմնի ոչ մի մաս ստորինին չէր ճնշում, գուցե դրանից էր, որ սրունքներն ու մեջքը բարակ էին մնացել, համեմատաբար իհարկե: Նա գեղեցիկ չէր, եւ տգեղ չէր, եւ այդ երկուսի միջինը չէր, հմայքի կայծ, ինչպես նաեւ վանող բեւեռ, ուներ անկասկած: Նա գրգռիչ էր... Մեջքի խաղով, որը, կարծում էի, միայն նիհար կանանց է հատուկ, ճակատին թափած կարճ, շիկավուն մազերի ու աչքերի մանկական քմայքով, ձայնի վկայությամբ եւ ըստ լսածի ավելի շատ ապրած, քան տարիքն էր, մյուս կանանց, ոչ այնքան տգեղ, որքան տհաճ ու զզվելի, որձեղեն կանանց առընթերությամբ մի համեստ մանուշակ՝ պոռնկաբույր, հետս գրեթե գիրկ գրկի նստած, սակայն հպումների պատանեկան սարսուռը գիշերային մարտերում բթացրած, փոխարենը երջանկություն խոստանալով սակավաթիվ խորագնացներին, պատահա՞բ, հարկադրյա՞լ, բնականորե՞ն, թե՞ այրուցքին գերի վայելքի ճշմարտությունը դավանած, տղամարդկանց եւ մանավանդ ջահել տղաներին արեւածաղկի սերմ համարող, փաղաքուշ մանկածին, բութ կամ հեզ, անվրդով կամ անտարբեր եւ սեղանին շարված խաղաթղթերի պես բաց, այսինքն՝ թխած...

«Նեղվածք է» ասելով, Դինան հավանություն տվեց, կրկին տեղափոխվեցի, այս անգամ մեխի արկղի վրա:

- Փախչո՞ւմ ես,- սպառնաց Կույսը:

- Դե նա համեստ է մի տեսակ,- ասաց Մանզելը,- ոնց որ հայ չլինի...

- Դու այդ ինչ ես ակնարկում,- հարցրեց Վարդանը:

- Ոչինչ... ես առանց որեւէ հետին մտքի...

- Չէ, Տոլյա,- ասաց Կույսը,- դու ճիշտ չհասկացար, պարզապես զարմանալի է, որ ջահել տղան, հայ կամ ռուս, այդպիսի բնավորություն ունենա:

- Զարմանալի է, թե ինչն է զարմանալի,- ասացի,- կամ կուզենայի իմանալ՝ ինչպիսի բնավորություն ունեմ:

- Ահա, տեսնո՞ւմ ես,- ճչաց Կույսը,- իսկապես, ինչն է զարմանալի...

- Զարմանալի է, որ չենք խմում,- ասաց Նաստյան:

- Իսկ ով է արգելում, օղի կա, խորոված կա, կերեք, խմեք, ուրախացեք...

- Ուտել չեմ ուզում,- քմահաճորեն ասաց Մանզելը,- պարել եմ ուզում...

- Կպարենք,- բաժակը վերցնելով խոստացավ Վարդանը,- այսօր շատ ենք ուրախանալու... Դե, ո՞վ է խմում ինձ հետ...

- Ինչպես թե ով... Մի՞թե չխմող է լինելու:

- Չխմողներին տալիս եմ քեզ:

- Լավ,- համաձայնեց Կույսը,- ես այդ գործի վարպետն եմ: Հապա, ընկերներ, բոլորս խմում ենք միասին: Դաշա, հարեւանիդ ասա, որ իրեն էլ է վերաբերում...

- Նա կամ խուլ է, կամ ռուսերեն չի հասկանում,- հայտարարեց Շուլայի ուհին:

- Իսկ դու խոսեցրու նրան, չե՞ս կարող: Լսիր,- Կույսը դիմեց Շուլային, իսկ նա ուշադրություն չդարձնելով խորոված էր ուտում,- դե, գիտե՞ս ինչ, մենք այստեղ անկոչ հյուրեր չենք եւ կարոտ չէինք ձեր թթված մռութներին, մենք եկել ենք ուրախանալու:

- Լավ, լավ,- մեջ ընկավ Վարդանը,- չի ուզում, թող իր բաժին խորովածն ուտի, քնելու գնա:

- Գեղեցիկ չէ, Տոլիկ, հասկանո՞ւմ ես, տրամադրություն են փչացնում...

Կանայք վրդովված էին, միայն Դինան անխռով տեսքով, թերեւս ցուցադրաբար, մի կտոր միս վերցրեց եւ դանդաղորեն ուտում էր:

Վերք

«ԽԱԶԱԳՈՂ»

- Այսանից հետո ինչ ուրախություն,- ասաց Կոյսը,- ես տեսնում եմ, մեր ներկայությունը մի քանիսի սրտով չէ...

- Ում սրտով չէ,- ձեռքերը պարզեց Վարդանը,- ինչ ես խոսում, չեմ հասկանում, ինչից ինչ սարքեցիք,- եւ հայերեն ավելացրեց,- վերջ տվեք ձեւերին, արա, էս մարդկանց ես եմ կանչել, ձեր հաշվին չեն խմում...

- Պետք չէ, Տոլիկ,- Կոյսը կռահեց, որ Վարդանը նախատում է մեզ,- մենք կգնանք...

- Դե լավ, Մարիա,- ասաց Ռազմիկը,- անցավ...

Գիքորը թռավ տեղից ու մագնիտոֆոնը միացրեց:

- Այ աղբեր, Գիքոր ջան,- ասաց Վարդանն ու մատները շխկացնելով «տաշ-տաշ» արեց, թեեւ ձայնագրված երգի հետ «տաշը-տաշը» ոչ մի առնչություն չուներ,- վերցրեք բաժակները... Դավո, Ռազ...

Մամզելը բաժակը դատարկելով ելավ Գիքորի հետ պարելու:

- Ծափ, ծափ,- բղավեց Վարդանը, ինքը նույնպես ասպարեզ մտավ օրորվելով,- ջան ուրախություն...

Մամզելը հետույքը զոհիկորեն դուրս դրած, հետ-հետ գալով մոտեցավ Շուշային, իսկ Վարդանը խրախուսում էր նրան լայն ափերի շրխկուն ծափով:

Շուշան կանգնեց, ես ակնկալում էի հարված Մամզելի ողնաշարին կամ Վարդանի դեմքին, բայց Շուշան հեռվից շրջանցելով Մամզելին դուրս գնաց անշտապ:

- Սեղանի մոտ, սեղանի մոտ,- Վարդանը թեւերի տակ առավ պարողներին,- խորովածը մնաց...

- Դու չե՞ս խմել,- դիմեց ինձ Կոյսը:

- Ո՞վ չի խմել,- հարցրեց Վարդանը նստելով:

- Ահա, օտարը, անունը չգիտեմ:

- Արամը... Քեզ ինչ անուն տանք, արա...

- Անունս փոխել չեմ ուզում:

- Հլը մոտ արի... առանց էդ էլ բան ունեի ասելու...

Երեկվա կռվի շարունակությո՞ւնն էր սպասում ինձ:

- Նստի... Դու ջահել ես, մեկ-մեկ չես ջոկում ոնց վարվես... Հիմի չորոշենք, երեկ ով էր մեղավոր... Մի բան էլ դու զիջի, ինչ կլինի, գոռոզ տղա չես, որ ասեմ, գոռոզությունից է...

- Ինչի՞ մասին եք խոսում,- հարցրեց Կոյսը,- մեր ներկայությամբ ձեր լեզվով մի խոսեք... Եվ հետո, ձեզ մոտ այդպե՞ս է ընդունված, հյուրերին հոգ չեք տանում...

- Հոգ տանում են,- ծափ տվեց Մամզելը,- ես չգիտեմ, գուցե մեկը ուշադրությունից դուրս է մնացել, սակայն ես բողոքելու տեղ չունեմ:

- Ես այդպիսի ուշադրություն չէի ցանկանա,- փռթկաց Դինան:

Գիքորի ինքնագոհ ժպիտը կորսվեց:

-Դինա,- մատը թափ տվեց Կոյսը,- այս ինչ ձանձրալի սեղան է, ուրախություն չկա, ընդհանրություն չկա, իրար ականջ մտած փսփսում են...

- Հիմա,- աշխուժացավ Վարդանը,- մի քանի խոսք ասեմ ընկերոջս, որից հետո հայերեն խոսող չի լինի... Հը, աղջկաս չուզեցիր, էս մեկը ոնց է...

- Ո՞վ:

- Դ-ն, ինքը համաձայն է:

- Բացառված է:

- Գլխով մի անի, կհասկանաս... Էս ձեւի ապրանք էլ ձեռդ չի ընկնի, լավ իմացի... Դե գնա, գնա, կողքը նստի, հետո ինչ ուզում ես արա, գլուխդ քարը... Բաժակները լցրու, Արամ,- անցավ ռուսերենի:

- Դուք խմո՞ւմ եք,- հարցրեցի Դինային:

Նա կես միլիմետր շարժեց գլուխը:

- Այդպիսի ուշադրությունից ես էլ չէի հրաժարվի,- ասաց Կոյսը:

Ախորժակիդ քացախ, կասեր Շուշան:

- Իսկ ես կհրաժարվեմ,- ծիծաղեց Դինան,- նա դեռ մեղքը չի քավել:

- Դե՞ռ... ուրեմն հույս կա՞ քավելու,- համենայն դեպս խաղի առիթ էր:

- Ես ասացի՝ դեռ...

- Ասացիր, ասացիր,- բղավեց Կոյսը,- մենք վկա ենք... Այստեղ էլի մի երիտասարդ կար, հիմա չեմ տեսնում նրան...

- Նա անձեռնմխելի է,- ասաց Վարդանը,- հայրը տարավ...

- Ինչ է, մենք ուտելո՞ւ էինք նրան:

- Քեզ մնա, կուտես,- խայթեց Նասսյան:

- Չարալեզու բանսարկուներ, չեք հասկանում, որ երիտասարդների ներկայությունը ուրախացնում է ինձ, ես նրանց մայրաբա՞ր եմ սիրում... Վեր կացեք, պարեք, նստած նեխում եք ճահճի պես...

Կոյսը փորը սեղանին սեղմելով եւ նստածների ոտքերը տրորելով շրջանցեց սեղանը:

- Առանց խմելո՞ւ,- պահեց նրան Վարդանը եւ ծնկներին նստեցնելով բաժակը մոտեցրեց նրա բերանին:

Հաս Վարդանն ու հա՛ս Մարիան, իրար վրա բարձված, Տոլիկի ավտոյի բեռի չափ, երեք խորանարդ մետր քար կամ հինգ տոննա ցեմենտ, կես-կես դատարկեցին բաժակը, Գիքորը նույնպես, ենթադրելով, որ ժամը հասել է, սեթեւեթող Մամզելին գիրկը քաշեց, Ռազմիկը գործում էր անաղմուկ եւ տակից, մերժված-լքված ու Նասսյան քրքջում էին, հարբած Փայլակը երկու բաժակ էր նրա չափը, ինչ-որ բան էր ասում, մեկը ծվծվաց ալրաթաթախ մկնիկի ձայնով, մեկը վեր թռավ կոմբոցից, այդ խմբի մեջ մենակասարի պես աչքի զարնող Դինան, միսը ձեռքին, ճկույթը զատած, կծմծելով, կարծես ողկույզից հատիկներ էր պոկում շուրթերով, շորորում, նույնիսկ ուտելիս, սպասո՞ւմ էր, որ ես էլ իրեն փաթաթվեմ...

- Պարելո՞ւ,- բղավեց Կոյսը:

Սեղանի մոտ երեքով մնացինք՝ Դինան, Փայլակը, ես: Փայլակն իր աշխարհն էր հասել, ես չփլվելու մասին էի մտածում, Դինան՝ մեջքը պարողներին, եւ մի պատառ վերցրեց:

Պարը դադարեց, երգը չէր ավարտվել, շրջվելով տեսա Սաքոյին, որը գլուխն առաջ պահած քարացել էր դռան մեջ:

- Էս ինչ բան է,- հարցրեց նա զայրացած:

- Մ', Սերգեյ,- ծվլվաց Նասսյան:

- Գնացեք այստեղից,- առաջացավ Սաքոն:

Կանայք չհասկացան:

- Կորեք,- բղավեց Սաքոն ու հրհրելով դուրս արեց նրանց:

Այդ ընթացքում, իհարկե, հայհոյանքներ փոխադարձվեցին:

- Դու էդ ո՞վ եղար,- փնչաց Վարդանն ու մայր հայհոյեց Սաքոյին:

Սաքոն խփեց նրան: Վարդանն ընկավ սեղանի վրա: Սաքոն գոռաց ատամների արանքից ու գնաց: Վարդանը դանդաղ վեր կացավ, նայեց ձեռքի արյունին, որը քթից էր քսվել, հարցրեց,- ո՞վ խփեց ինձ,- ու սեղանի վրայից դանակը հափշտակելով դուրս նետվեց: Մենք իրար հրմշտելով վազեցինք նրա հետեւից, հասանք մեր դռան մոտ:

- Թողե՛ք,- խռնչաց Վարդանը,- թողեք, ես դրա...

Հրանտը բացեց դուռը, նրա թիկունքում Սաքոն էր ոչ պակաս կատաղած: Մեր ձեռքերի մեջ կաշկանդված Վարդանը լեզվին եկածը թափում էր նրա երեսին, անհամեմատ ավելի արագ, քան սվաղում էր: Սաքոն, որին ոչ ոք չէր խանգարում, հրեց Հրանտին եւ բռունցքի տակով, մուրճի պես, հարվածեց Վարդանի գանգին (լավ գլուխ էր, որ դիմացավ), ապա կոկորդը բռնելով սկսեց խեղդել, հազիվ ազատեցինք կիսախեղդ Վարդանին:

- Կնկա համար իրա՞ր եք սպանում,- գոռաց Հրանտը... Ես ձեր եկած ճամփեն... ես ձեր... տո մի ասող չկա, էդ բոզերին ինչի՞ էիք բերել...

Այնպիսի տեսք էին ընդունել, իբր ամեն ինչի մեղավորը Վարդանն է:

- Վաղը Չուկինին ինչ եմ ասելու,- Սաքոն կարծես արդարանում էր Վարդանին խփելու համար,- տներ գնում էիք, հերիք չէր, բերեցիք հիմնարկ... ո՞ւմ եք բերել, հասկանո՞ւմ եք... Հավաքի շորերդ, տուն ես գնում...

Վարդանը, շշմած ընկած մահճակալին, գլուխը վեր հանեց, բայց չկարողացավ խոսել, Սաքոն շարունակեց:

- Հերիք եղավ: Եկել ենք, գլուխներս կախ աշխատենք, ընտանիք ենք պահում, հաճույքի համար չենք եկել... Դրա համա՞ր էիք կիրակի ուզում, բրիգադով գործի չելաք, որ քեֆ անե՞ք, անունս խայտառակե՞ք...

- Վրա մի քշի,- հանգիստ ասաց Վարդանը,- դու քո բաժինը զարկել ես, մեկել զարկն իմն է... մի, մի վախենա, հիմի կռիվ չեմ անի, բայց դու չմոռանաս, որ արյունս հանել ես:

- Վախեցողի, մոռացողի էլ մերը...

- Այ մարդ, դե վերջ տվեք,- ասաց Հրանտը,- խմած էիք, հասկացանք, տաքացաք, ո՞ւմ հետ չի լինում...

- Ո՞վ է խմած, առավոտից սոված սատկում եմ, դուք էիք քեֆ անում...

- Շատ լավ եմ արել,- գոռաց Վարդանը,- կիրակի է, քեֆ եմ արել, դու ամեն օր ես քեֆի մեջ...

- Վերջացրեք,- գոռաց Հրանտը:

- Ինչի՞ վերջացնեմ... Դու ինչ ես քեզ ճղում, ձենդ կտրի, սուս մնա... Ամեն արժող-չարժող վրես խոսի՞... Էս ո՞վ է, ո՞վ...

- Ես ո՞վ եմ,- Սաքոն դանդաղ մոտեցավ,- աչքերդ հանո՞ղն եմ...

- Տո դու իմ...

- Հա՛... դե առ քեզ...

Այս անգամ նույնպես Սաքոն շահեց, քանզի, ինչպես քիչ առաջ, մեր նախասրահում, այսինքն զարաժում, առաջին հարվածից հետո բաժանողները մեջ ընկան: Ռազմիկն ու Դավիթը Վարդանին հետ քաշեցին, Հրանտն ու Գիքորը՝ Սաքոյին, Ոսկանը գլուխն էր տարուբերում, Փայլակը «ամոթ, ամոթ» գոռալով ձեռքերն էր թափահարում, Կամոն հանգիստ դիտելու համար թռել էր երկրորդ հարկ, ես նման հնարավորություն չունեի, բայց մահճակալս հեռու էր քաշկռտուքից, իսկ Շուշան այնպիսի հետաքրքրություն էր դրսեւորել, կարծես զբաղ էր եկել, թե ով կհաղթի:

- Երրորդ անգամ խփեցիր ինձ ու պատասխան չստացար,- գոռաց Վարդանը,- սիրտս չի հովանա, մինչեւ արյունդ չխմեմ, ես քո...

Սաքոն ձայն չէր հանում, եթե ուզեր, կազատվեր Հրանտից ու Գիքորից, բայց չէր մղվում մարտի:

- Ես քեզ կծակեմ,- շառաչեց Վարդանը անզոր ազատվելու Դավթի գրկից,- պրծավ կյանքդ... կնկադ պառկեցնեմ վ-էդ...

Մինչ այդ Սաքոն հայհոյանքները լսում էր բթացած, հավանաբար համարելով, որ նախապես պատժել է, բայց այս մեկը, օ՜, գժվեցրեց նրան: Գիքորը շպրտվեց հենց իր մահճակալին, Հրանտը կրծքով փակեց Սաքոյի ճանապարհը, մի պահ միայն, Դավիթը տեսնելով, որ առանց իր միջամտության անհնար է զսպել Սաքոյին, թողեց Վարդանին ու Սաքոյին խսսելով տարավ դեպի դուռը: Այժմ Վարդանը մոլեգնեց, գրեթե Դավթի շալակը ելած ձգնում էր ձեռքերը Սաքոյին հասցնել: Հրանտն ու Դավիթը Սաքոյին դուրս հանեցին, մի քանի հոգի բռնեցին Վարդանին, Ռազմիկը ծածկեց դուռն ու փակը գցեց:

- Հանգստացա՞վ,- հարցրեց Վարդանը,- ինձ բռնեցիք, ինքը խփեց, հիմի էլ ճամփես եք փակո՞ւմ... Սաքոյի կո՞ղմն եք...

- Ոչ մեկի կողմը չենք,- պատասխանեց Ռազմիկը,- հանգստացիր, հետո կխոսենք...

- Դու ընկե՞ր ես, արա, թողե՛ք... Բաց դուռը...

- Չէ,- ասաց Ռազմիկը:

- Բա՛ց, ասում եմ:

- Չեմ բացի:

Վարդանը մի թեթեւ ապտակ տվեց նրան:

- Խփեցի՞ր... մեկ էլ խփի, բայց դուրս չեմ թողնի:

Ռազմիկի ինքնազոհությունը թերեւս մեղմացներ Վարդանին, եթե աչքը մի ուրիշ դանակի չընկներ: Անփույթ մարդիկ էինք, ամենուր դանակներ էինք շաղ տալիս, ոմանք այդպիսի պահերին չարագուշակ փայլով շնչավորված իսկույն ծառայություն են առաջարկում, ըստ որում, վաս ծառայություն հաճախ հենց ձեռնն առնողին, որովհետեւ դանակ բռնած ձեռքին, այն էլ խմած, ծեծ կերած մարդու, որը մռնչալով նետվում է ճանապարհ բացելու, խփում են... Խփողը Շուշան էր: Իմ կարծիքով՝ միակ դեպքը, երբ ձեռքին հասցրած հարվածը նոկաուտ արեց:

Ծնկի եկած Վարդանը ձեռքը բռնելով մռնչաց,- վայ ես քո...

- Ձենդ չելնի,- այնպես սաստեց Շուշան, որ հայհոյանքը Վարդանի կոկորդում մնաց,- բերանդ բացիր, տեռու չեմ...

- Եզն ընկավ, դանակավորը շատացավ, հա՞,- փնթփնթաց Վարդանը հաշվի չառնելով, որ ինքն էր դանակավորը:

Խղճացի նրան:

- Ես դանակավոր չեմ,- ասաց Շուշան,- ես չթողի արյուն թափվի, էդման բան:

- Ինչ արյուն... վախեցնում էի, որ ճամփա տա... Ես Ռազմիկին կխփեի՞...

- Ինչ իմանայի, ձեն չհանեցիր:

Սփրթնած Ռազմիկը ծխախոտ ուզեց Ոսկանից:

- Ջարդեցիր ձեռս,- ասաց Վարդանը իզուր փորձելով շարժել մատները:

- Տեսնեմ... բան չկա, ցավ է առել:

- Էդ ոչինչ,- ասաց Ոսկանը,- էլի դու պարտք մնացիր Շուշային:

- Սաքոյին եմ պարտք, Սաքոյի՛ն...

- Լավ, լավ, վերջացրու,- ասաց Ռազմիկը:

Հրանտն ու Դավիթը մտան:

- Սաքոն ո՞ւր է,- դռան մոտ շշուկով հարցրեց Ոսկանը:

- Գնաց,- անորոշ ասաց Հրանտը,- հը, Վարդան, քեֆդ թողե՞լ է...

- Դու էլ... խմածի տեղ ես դնում, որ մեղքը վրես գցե՞ս... Ես խմած չեմ ու չեմ եղել, երկու բաժակ արաղ եմ խմել, երկու բաժակ... Սիրուն, շնորհքով ուրախանում էինք, ինչի՞ եկավ վայրենավարի գոռգոռաց... Ստրուկի պես աշխատում ենք, մեկ-մեկ է՞լ չուրախանանք... Գնաց, գիտի ձեռիցս պրծավ, մինչեւ հաշիվը չմաքրեմ, տուն չեմ գնա:

- Տուն ինչի՞ ես գնում:

- Բա էսքանից հետո մնա՞մ, ամեն օր նրա հոտած երեսը տեսնե՞մ:

- Ինձ լսի... Բրիգադ չի եղել, որ կռիվ չլինի, կռվել են, հաշտվել են, անցել գնացել է...

- Էս կռի՞վ ես հաշվում, ես կտանե՞մ էս խայտառակությունը... Կռիվների մեջ եմ մեծացել, ծեծել եմ, ծեծվել եմ, բայց տակ չեմ մնացել:

- Է՜, Վարդան, երեխա չես, ամոթ է...

- Տուն ինչի ես գնում, չեմ հասկանում,- ասաց Ռազմիկը,- մի անգամ դու ես, մի անգամ ինքն է, բրիգադիր է, հասկացանք, մեր գլխի տերը չէ, կռվել եք իրար հետ, թող ինքը գնա...

- Չէ, ես չեմ մնա, ես նրա հետ չեմ աշխատի:

- Իբր մինչեւ հիմի նրա հետ ես աշխատել... Մենք ենք բրիգադը, Սաքոն չէ որոշողը...

- Ո՞նց եղավ,- հարցրեց Հրանտը,- պատմեք տեսնեմ:

- Միամիտ տեղս խփեց, ինչ պատմեմ:

- Դու իրեն ուշունց տվիր,- հիշեցրեց Ռազմիկը:

- Ի՞նչ եմ ուշունց տվել:

- Չես հիշում, տեսնո՞ւմ ես, խմած ես եղել:

- Ես խմած չէի, այ տղա... Սաքոն, ասեմ, լարված եկել էր, կիրակու կսկիծն էր սիրտը դաղել, կռվի պատճառ էր ման գալիս, գտավ...

- Սաքոն մեղավոր էր, ինչ խոսք... Ով ուզում է լինի, մարդ է դիմացինդ... Շուշան դերասանություն արեց, Հրանտը հենց սկզբից թողեց գնաց...

- Ռազմիկ,- ընդհատեց նրան Հրանտը,- ես մի անգամ ասե՞լ եմ, ինչի եք գնում, ուր եք գնում... Ասում եք, կիրակի է, ուրախանանք... ուրախանանք, ախպեր, բրիգադով նստենք, մենք մեզնով, խմենք էլ, պարենք էլ... Դուք մեր կիրակին ինչի՞ եք փչացնում: Ես չեմ ուզում, Շուշան չի ուզում, Ոսկանը չի ուզում, մենք հեչ, էս մատղաշ տղերին չե՞ք ափսոսում... կեղտի մեջ եք քաշում նրանց, ինչ մեղք եք անում, ինչ մեղք... Հորդ աստծու սիրուն, ինձ մի խոսեցնի...

- Մե՞զ ես մեղավոր հանում,- հարցրեց Վարդանը:

- Հա՛: Սաքոն ինչ է արել, ինչ չի արել, չգիտեմ, բայց դուք մեղավոր եք, որ բերել եք նրանց:

- Ե՞ս եմ մեղավոր, ես տուն եմ գնում, պրծանք... Սաքոյին էլ արդար ես հանում, հա՞...

- Սաքոյի ճակատը չպագեցի, իրար արժեք:

- Հիմի մենք մեզնով ենք, արի գնանք ուրախանանք:

- Էլի խմելու մասի՞ն ես մտածում:

- Հա, արի...

- Հիմի քո խմելը հանցագործություն է:

- Ինչի՞:

- Խմեցիր, ամուք կանես:

- Չէ, հորս գերեզմանով երդվում եմ, Սաքոյին էսօր մատով չեմ կպնի, գալի՞ս ես:

- Խորոված թողե՞լ եք, որ գամ:

- Բա ոնց, առանց քեզ կուլ չէր գնում: Շուշա, էլ, դու գալու ես անպայման, չմտածես, թե ոխ եմ պահել քո դեմ... Ելեք, տղերք ջան, միամիտ կիրակին մնաս բարովի օր դարձավ...

- Տուն գնալը մտքիցդ հանի,- ասաց Ռազմիկը:

- Չէ, հաշիվս ստանամ, մի հաշիվս էլ փակեմ, գնում եմ...

- Էլի իր էշն է քշում, քեզ բան ասինք... Հրանտ ջան, հասկացրու դրան:

- Ինչ հասկացնեմ, ամեն մարդ ինքն է իր գլխի տերը, բայց եթե իմ կարծիքն ես հարցնում, կասեմ, որ գնալը սխալ է... գործի զոռն անցել է, մեր փողը գարաժի ծածկի մեջ է...

- Լավ, էլ չխոսենք,- ասաց Վարդանը:

Խորովածի զգալի մասը տեղն էր, օղին էր քիչ, ընդամենը երկու շիշ ջարդվել էր: Ինձ ու Կամոյին ուղարկեցին խանութ՝ «Բելուխա», որտեղ օղի չէր լինում, բայց Վարդանն ասաց, որ իր անունը տանք: Թե որքանով էր հիմնավորված նրա գլուխ գովելը, չհամարձակվեցինք ստուգել, Կոյսն էր այնտեղ, եւ մոտ մի ժամվա ուշացումը գերադասելով խայտառակորեն վռնդված կնոջ ցասումից (որեւէ մեկը հակառա՞կը կընտրի), ապա արդեն գետափի ծառուղով արահետը՝ մերկացող ասֆալտից, չնախատեսված մոտ մի ժամը դարձնելով առնվազն մի ժամ, արեւածաղիկ, ընկուզաչափ թթվաշ խնձոր քաղելու եւ Անտառային փողոցին մի հայացք գցելու հնարավորությամբ, ճամփա ընկանք դեպի կենտրոն ոչ այնքան դժգոհ այս հանձնարարությունից: Արեւածաղիկ թոցնելու ժամ չէր, իսկ խնձորի ծառին ես չհասա, Անտառային փողոցից դուրս եկած «Վիլիսը» վտակն անցնելով ընթացավ անվահետք ճանապարհով, որը կղզու կողմն էր տանում:

- Կամո,- ասացի,- դու երեւի մենակ գնաս: Ես տեղ եմ գնալու:

- Շախմատ խաղալո՞ւ,- միամտորեն հարցրեց նա:

- Հը:

- Ես ճամփեն չգիտեմ, ո՞ւր գնամ:

- Էս ճամփով կհասնես այգի, այգուց էլ գիտես... վերցրու փողը: Որ հարցնեն, ասա, գնաց շախմատ խաղալու,- ու վազելով իջա զառիթափից:

Ես ուզում էի տեսնել Ինային, ինչպես ասում են՝ անհաղթահարելի ցանկությունն էր մղում ինձ, կարծես սիրահարվում էի...

17

Կղզու մոտ էլի լողացողներ կային, իմ հայտնվելը կասկածի տեղիք չէր տալու: Ինայենք կղզու այս կողմում էին, նրան իսկույն գտա լողացողների մեջ, եղբոր ու մի քանի աղջկա հետ, Նինան դարձյալ չկար, փոքրիկին անխնա շահագործում էին: Հանվելով, գետափին հագնված երեւալը նույնն է, թե հրավերին ներկայանալ լողազգեստով, ծխախոտ վառեցի, արդեն սեփական տուփ

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Խորթլանի կղզեակից

«ԽԱՉԱԳՈՂ»

ունեի, բուղարական «Օպալ», ու նստեցի ծառի տակ, «Վիլիսից» հեռու, այն ծառի տակ եւ այն տեղի դիմաց, որ ահազդու եւ հաճելի պահերը հիշեցրին: Այդտեղ նստելու համար քիչ հետո նկատողություն արեցին ինձ: Սպայի սիրտը չտարավ, որ կինն ու քույրը ինչ-որ մեկի՝ հենց այն հայ տղայի աչքերի առաջ մերկանան ջրից: Ի դեպ, նա փոխանակ առաջինը բարձրանալու եւ օգնելու աղջիկներին, ներքեւից էր հրում նրանց:

- Նստել է եւ չի մտածում ձեռք մեկնել,- ասաց Ինան ափ ելնելով:

- Վատ տեղ ես ընտրել,- ասաց ավագ լեյտենանտը դուրս չեկած:

- Այսի՞նքն:

- Չհասկացա՞ր:

Ինան ժպիտով սպասում էր պատասխանիս:

- Ներեցեք,- դիմեցի աղջիկներին ու փոխեցի տեղս:

- Դու չե՞ս վախենում այս տեղերից,- հարցրեց Ինան:

- Ինչո՞ւ վախենամ, երբ դու այստեղ ես:

Ավագ լեյտենանտը զարմանքով նայեց քրոջը:

- Մենք այստեղ հանդիպել ենք,- ասաց Ինան,- գետի հատակին...

- Հատակի՞ն,- ծիծաղեց հայրը:

- Այո, նա տիղմի մեջ մի բան էր կորցրել, եւ եթե ես չհասնեի, հավանաբար ոտներ հավիտյան:

Գտա՞վ:

- Չգիտեմ, իրեն հարցրու:

- Գտա եւ շուտով կորցրեցի,- ասացի:

- Նորից տիղմի մե՞ջ,- խնդաց Ինան:

- Այս խոսակցությունը վերծանման կարիք ունի,- ասաց եղբայրը:

- Ինչո՞ւ, ինչն էր անհասկանալի:

- Անհասկանալի է, թե դու ինչ կապ կարող ես ունենալ սրա հետ:

- Կոպտում ես, եղբայրս, արդեն երկրորդ անգամ... եւ ոչ միայն նրան... դա քո աստղերը չի ավելացնի: Դու ինչ իրավունքով ես այդպես վերաբերվում իմ ծանոթներին:

- Նույնիսկ ծանո՞թ եք:

- Մտածո՞ւմ ես, թե ինչ ես խոսում, եթե ծանոթ չլինեինք, ինչ կապ կունենայինք:

- Սաշա, ինչպե՞ս չես ամաչում,- ամոթանքը լրացրեց կինը:

- Դուք հավանաբար ստիպեք ներողություն խնդրել... Աղջիկնե՛ր, բավական է,- ձայն տվեց նա լողացողներին,- դուրս եկեք, գնում ենք:

- Մի քիչ էլ մնանք, Սաշա, սիրելիս,- խնդրեց մեկը,- ջրի մեջ այնպես լա՜վ է...

- Կատարել հրամանը...

Ինան չհետեւեց նրանց: Աղջիկները թաց-թաց «Վիլիսի» մեջ մտան:

- Ինա,- կանչեց ավագ լեյտենանտը, ապարդյուն, ավտոն կիսապտույտով մոտեցավ մեզ,- Ինա, քեզ ենք սպասում...

- Ես չեմ գալիս,- ասաց Ինան:

- Շորեղ կտանեմ...

Ինան ուսերը թոթվեց:

Ես, իբր այդ ամենը ինձ չի վերաբերում, ջրին էի նայում, «Վիլիսը» շարժվեց, Ինան մնաց: Քիչ հեռու ուրիշ աղջիկներ էլ կային:

- Շորեղ չտվե՞ց,- հարցրեցի:

- Գցել է այնտեղ:

- Ես կբերեմ:

- Թող մնա, լողանալու եմ հիմա,- նա պառկեց կրծքի վրա ու գլուխը թեքելով հարցրեց,- ինչ ես կարծում, ինչու մնացի...

- Չկամեցար եղբորդ ենթարկվել:

- Ուրիշ ենթադրություն չունե՞ս:

- Չեմ համարձակվում...

- Եվ ճիշտ ես անում,- ծիծաղեց նա,- իսկական պատճառն ասե՞մ, չէի ուզում այս շոգ օրը հյուրերի հետ տանը անցկացնել... Իսկ դու ինչ չէիր համարձակվում ենթադրել

- Եթե կռահել ես, ինչո՞ւ ես հարցնում:

- Տարօրինակ է, քեզ հետ ոչ մի կերպ սովորական խոսակցություն չի ստացվում, անպայման հարց ու պատասխան, կարծես թենիս ենք խաղում... Աղջիկներին զբաղեցնել չգիտես:

- Չի՞ կարելի հակառակն անել, որտե՞ղ է գրված, որ տղան է զբաղեցնելու աղջկան:

- Եղավ: Պառկիր, սիգարետդ ու լուցկին չմոռանաս... ծխող աղջիկների մասին նույն կարծիքի՞ ես:

- Ասեմ այո՝ կթվամ համառ, ոչ՝ կմտածես, որ հաճոյանում եմ: Ո՞րն ասել:

- Ինչ որ մտածում ես:

- Անկեղծ ասած, ծխող աղջիկների մասին որեւէ կարծիք չի եղել, այն ժամանակ պատահաբար ստացվեց, դու հարցն այնպես տվեցիր, որ պատասխանն ինքնին եկավ...

- Հակառակվելու համա՞ր:

- Գուցե... Համենայն դեպս, ինձ թվում է, որ ծխելուց աղջիկների շուրթերը չեն քաղցրանում:

- Օ՜, առաջադիմում ես... Դու երբեւէ փորձե՞լ ես շուրթերի համը:

- Պատահել է:

- Չեմ հավատում:

- Չե՞ս հավատում, մինչդեռ համոզված էի, որ անհրաժեշտության դեպքում ինքդ վկայություն կտաս:

- Ե՞ս...

- Քեզ չե՞մ համբուրել,- դողէրոցի մեջ շշնջացի ես:

- Ջրի մե՞ջ... այդ ինչ համբույր էր, որ չեմ զգացել... Ես ծխում եմ, չէ՞, խոսքը մաքուր շուրթերի մասին է... Բայց դու, խեղճ տղա, վառվում ես ամբողջովին, քեզ հարկավոր է հովացնել... Բացի դրանից, խոստացել եմ լողալ սովորեցնել... Միգուցե վախենում ես...

- Ոչ, խեղդվելու դեմ իմունիտետ եմ ձեռք բերել:

- Հրաշալի է,- ծիծաղեց Ինան,- գնանք:

Ջուրը թշշաց, տժժաց, բայց չհովացրեց:

- Մի՞թե դու ամենեւին լողալ չգիտես,- հարցրեց Ինան մինչեւ կուրծքը ջրի մեջ կանգնած:

- Ինչո՞ւ... ես երեք ձեւ գիտեմ:

- Որո՞նք են:

- Փոքր ժամանակ գորտալող էինք տալիս, այսպես...

- Դա մոտավորապես բրաս է:

- Իսկ սա՞:

- Չգիտեմ, առաջին անգամ եմ տեսնում: Երրորդը ցույց տուր:

- Երրորդին տիրապետում եմ կատարելապես, բայց համագործակցություն է պետք, դու գնա, քո հետեւից գամ...

- Մինչեւ աշխարհի ծա՞յրը...

- Մինչեւ գետի ծայրը կգամ:

- Դու մինչեւ կղզին արի:

- Կգամ:

- Պետք չէ,- լրջացավ Ինան,- բախտի հետ չեն խաղում:

- Ես չեմ խաղում, վստահ եմ, որ կհասնեմ:

- Իսկ եթե վախենաս...

- Իսկ եթե չվախեցա ու եկա՞...

- Ինչ քեզ համար մրցանա՞կ ես սահմանում:

- Քո համաձայնությունը չանտեսելով:

- Իրա՞վ առաջադիմել ես... Դե, մանչուկ, վիճակը գցված է: Զգուշացնում եմ, խեղդվեցիր, չեմ մոտենալու:

Ինան, վարպետությունն էր ցուցադրում, պառկեց ջրի երեսին այնպես, ինչպես ես կպառկեի գետնին, ծալեց ոտքերն ու ճկունորեն շարժվեց առաջ:

Մի վայրկյան իսկ չտատանվել, հրահանգեցի ինքս ինձ, հիմա կամ երբեք... Բուքսիրի ճոպանի պես ձգվեցի նրա հետեւից: Չգիտեմ՝ բրաս էր, կրոլ, դելֆինալող, թե սիրալող, լողում էի...

- Այսքան հեշտ է եղել, չեմ իմացել,- պարծեցա ծառանալով,- կարող եմ նույնիսկ քայլել...

- Չխոսես,- զգուշացրեց Ինան,- սրան տես, նոր Քրիստոս է լույս ընկել:

Մի ումպ ջուրը, որի համին ծանոթ էի, խելոքացրեց ինձ, իսկ շուտով պարզ դարձավ, որ ոգեւորությունս ոչ միայն չափազանցված, այլեւ անհարկի էր: Կեսն էլ չէի անցել, անընդհատ աջ ու ձախ շրջվելուց աչքերս շաղվեցին, գլուխս պտտվում էր, առաջին վայրկյանների պատահաբար բռնած համաչափությունը վերածվում էր անմիտ չփչփոցի եւ, որը սոսկալի էր ու նույնպես ծանոթ, հուսալքման: Անցա գորտալողի, հանգիստ էր համեմատաբար, սակայն չափազանց դանդաղ էի առաջանում: Կղզին էլ այնքան հեռու էր... Դու համառ չես, Ինան էր ասում, կյանքի համար պետք է պայքարել, իսկ դու հեշտությամբ խեղդվում ես...

- Դիմանո՞ւմ ես,- հարցրեց Ինան:

Չպատասխանեցի, ամբողջ էությամբ տրվել էի չխեղդվելուն եւ ի վիճակի չէի տարբեր գործողություններ կատարելու: Ինան այլեւս հետ չնայելով լողաց արագորեն... լեց անխիղճը... ես էի ու նենգ Նեմիսը, տղա ես, դիմացիր... Գալարուն մի բան փաթաթվեց ոտքիս, տագնապահար թպրտոցով ազատվեցի, օձն էր պակաս այդ պահին, բայց այստեղ, ասում են, օձ չկա... Ինան մոտենում էր կղզուն, իսկ ինձ դեռ շա՜տ կար... բայց ավելի քիչ, քան անցել էի... Եթե այսքան եկել էի, կարողանում էի լողալ...

Եվ հանկարծ ոտքս գետնին դիպավ: Փոքր-ինչ շունչ առնելով, քանի դեռ Ինան չէր սկսել քայլել սաղր տեղին հասնելով, «Ավազահանքերի գեներալները» կինոնկարի մեղեդին սուլելով եւ այլեւ չստուգելով՝ գետինն ինձ հե՞տ է արդյոք, թե պատահական ցցված քար, փրկության խութ, որին հաջորդում է նորից մարդակուլ խորխորատը, վարպետորեն եւ ծուլորեն լողացի դելֆինասը, գորտա-սիրա եւ մնացած բոլոր տեսակների խառնալողով:

- Չե՞ս խեղդվել,- շրջվելով հարցրեց Ինան:

- Խեղդվել եմ...

- Ոգի՞դ է հառնել հատակի տիղմից:

- Այո, ջրահեղձի ոգին ջրե աչքերով...

- Դե գնա դարձյալ տիղմ ուտելու,- Ինան մի քար հանեց եւ շպրտեց,- չէ, ոգի չես... Ամրես, հույս չունեի, թե տեղ կհասնես:

Հույս չուներ եւ թողեց ինձ գետի մեջտեղում:

- Ափսոս, տարածությունը կարճ էր,- հոխորտացի,- քո հետեւից լողալով օվկիանոսն էլ կկտրեմ...

- Դե լավ, ձեւեր մի թափիր, կեսից այս կողմ երեխան էլ չի խեղդվի:

Կեսի՞ց... ուրեմն այնտեղ, երբ մազ էր մնացել, որ խեղդվեի, նո՞ւյնպես կարելի էր կանգնել:

- Դա վերացնո՞ւմ է պարգեւը:

- Ոչ թե պարգեւը, այլ մրցանակը, հաշվի առ, պարգեւի հույս չունենաս:

- Մրցանակն ինչ է:

- Այստեղ մի փտած արմատ կամ թռչնաբույն կգտնենք...

- Առաջին կղզին է, որտեղ ոտք եմ դնում,- ասացի ցամաք ելնելով,- անուն չունի՞...

- Կաշալոտ... Երեք տարեկան կաշալոտ է, առաջ այստեղ ծանծաղուտ էր:

- Ջուրն այդքան նվազե՞լ է:

- Ոչ, վերեւում կիսեցին գետը:

- Այն ժամանակ է՞լ էիք այստեղ լողանում:

- Կաշալոտի ծնվելուց հետո սկսեցինք գալ:

- Լավ տեղ է, եւ ավազն է լավ, իսկական սվաղի ավազ է:

- Օհ, շինարարը խոսեց... արի, դեղին ավազ ցույց տամ:

Մետրաչափ բույսերի միջով մտանք փոքրիկ բացատը, ափերից անտեսանելի, դեղնակարմիր, փայլուն ավազով, որի վրա կարծես երեխաներ էին խաղացել, թունելներ, ամրոցներ ու այլ կառույցներ էին երեւում:

- Մեր արեւահարվելու տեղն է,- ասաց Ինան պառկելով:

- Ավազը դեղին չէ, մազերիդ գույնին է:

- Մազերս ինչ գույնի են:

- Ավազի:

- Շարունակիր... Ես սիրում եմ, երբ խոսում են, իսկ ես չեմ լսում:

- Դեմքդ արեւի տակ է, չի՞ ազդում...

- Հարցեր մի տուր, խոսիր... Քիչ այն կողմ տար...

- Արեւի՞ն...

- Ինձ:

- Քաշե՞մ,- տարակուսեցի:

- Էխ դո՛ւ,- Ինան ծիծաղելով գլորվեց:

Նա մի քանի րոպե պառկեց, բերանքսիվայր, գլուխը ստվերի մեջ, աչքերը փակ, մարմինը արեւին եւ աչքերիս հանձնած, իսկ ես չգիտեի ինչ անել:

Եթե մի շարժում, կես քայլ անեի կամ ծնկի իջնեի, կհայտնվեի նրա վերեւում, այդքան մոտ էր եւ մատչելի, անհավատալիորեն մերկ, թաց, տափակած, ոսկեգույն դարձած մազերով, ծոծրակի եւ ուսերի պեպենները կլանած արեւայրուկով, որը նրան վերածել էր սեւ մուլատուհու, մարմնից միայն գույնով զատվող պարզ լողազգեստով, կապույտ, սպիտակ երիզով, իսկ մեջքին իրար կապված երկու ծոպեր էին ընդամենը, այդ լողազգեստն էր խեղդվելուս պահի վերջին պատկերներից մեկը, մնացած ամբողջ աշխարհից առանձնացած, այս կախարդական կղզում...

- Ինչո՞ւ կանգնած մնացիր,- հարցրեց:

Ծնկի եկա ու ձեռքերս մտցրեցի ավազի մեջ:

- Տաք է, չէ՞:

- Այո, այս բացատին նույնպես կարելի է անուն տալ. թավա, կածանը պոչն է...

- Մենք՝ տապակվող ձկնիկներ:

- Այո, վառո՞ւմ է:

- Վառում է... ծածկիր ինձ ավազով,- պահանջեց:

Ձեռքերս միացրի ու դողդողացնելով, իբր բուլդոզեր եմ, քշեցի ավազը նրա վրա, մյուս կողմից նույնպես, եղունգի ծայրով իսկ չդիպչելով նրան:

- Ինչքա՞ն կդիմանաս այս բարուրի մեջ:

- Դու նաեւ մանկաբա՞րձ ես:

- Այո:

- Բազմակողմանի զարգացած տղա ես, ժուռնալիստ, շախմատիստ, շինարար, մանկաբարձ, շուրթերի մասնագետ...

- Ես ոչ մեկը չեմ:

- Բացառությամբ վերջինի՞:

- Հատկապես վերջինը չեմ:

- Հապա ո՞վ ես դու:

- Չգիտեմ:

- Աստված իմ, ինչքան ծիծաղելի ես,- քրքջալով նստեց Ինան,- դե, գնանք...

- Ո՞ւր:

- Տուն:

- Ինչո՞ւ:

- Մեծանաս կհասկանաս:

- Ա՜... կարծես գլխի եմ ընկնում,- ասացի նույնպես կանգնելով,- շնորհակալ եմ, որ օգնեցիր:

- Գնացի՞նք,- քմծիծաղեց նա:

- Ոչ:

- Մնում ես այստե՞ղ:

- Այո... քեզ հետ...

Հաղորդալար բռնող մարդու պես, որը չգիտի՝ լարի մեջ հոսանք կա՞, թե ոչ, գրկեցի նրան, բայց ծիծաղն ու մեջքի ճկուն փախուստը մնացին գրկիս մեջ, խույս տալով վազեց, թեեւ ոչ այնքան արագ, կածանի մոտ հասա, հիմա էլ չէր ուզում շրջվել, արմունկն էր դեմ տալիս, ուսը, մի անգամ քիթը, եւ համառորեն, քմահաճորեն, ինչպես արդեն եղել էր, շո՜ւտ, երազիս, խուսափում էր համբույրից... Գրկախառնված ընկանք ավազի վրա եւ, Ինան, օ՜, ուժեղ էր, թփերի մեջ գլորվեցինք: Կամակոր օձանման եւ բռի գայլաձկան գոտեմարտում քաշերի տարբերությունն ի վերջո իր խոսքն ասելու էր: Կաշկանդելով նրան մայր հողի օժանդակությամբ՝ համբուրեցի քիթը, կզակը, բերանի անկյունը եւ վերջապես, իմ ջանքերո՞վ, թե՞ իր հոժարությամբ, շուրթերը... Առաջինը՝ հպանցիկ, երեսանց, երկրորդը՝ հայտ, բնությունը դարձավ գգվանք, վարանոտ, ձերբազատվող, մաքառումը՝ կիսաբաց շուրթերի դողդոջուն սպասում եւ սիրաշահ մաշկի աղվամազի պես նկատելի հուզում, տղայաբար պայքարող մարմինների կոշտությունը՝ փափուկ հալոցք, երրորդը՝ վերջինը, քանզի կտրվելու միտք չունեի, ազատ անկում... Կա նաեւ անհայտ անկում, այդ պահին իմացա, երբ, անհասկանալի է՝ ինչու եւ ինչպես, չոր գետնին հայտնվեցի...

Ինան մրմունջ ժպիտը շուրթերին ինձ էր նայում:

- Արի,- շշնջաց:

Ենթադրելով, որ կոպտության համար պատժեց (եւ պատժեց՝ հեշտությամբ կարող է պատժվել), պարկեշտորեն ու քնքշանքով գրկեցի... Պարկեշտությունը գնդեց... ջրից դուրս լողալու մի շարժումով փաթաթվեց ինձ, գրկվեց, իսկ ես զարմանալի երկատմամբ կամ ընկալման շփոթով, կարծես միաժամանակ եւ մազերն էի շոյում, խիտ ու առաձգական, եւ մեջքը, տաք ու խլլկան, թիկունքի նուրբ ոսկորները խաղացկուն, կպա շուրթերին չհավատալով, որ ես եմ իրոք եւ այս պահն է, կոպտաքնքուշ սիրտ, խեղդված ձայների, թաղմության ու մաքրության բույրի, կառչուն մարմինների, տոչորանքի շիկացած պարույրի մեջ... Ինչ անփորձություն եւ վարանում, երբ բնությունն է ճամփա հարթում տապկլցվող շուրթերի, ազատագրված ոտուցիկ ու գնծուն խլրտոցների, խորքից ծամվող հառաչանքի ու ընդառաջի հրայրքով... գայտնոտային վայրասլաց պահի, խորքասասան խլիրտի ու միաձուլման գերապտումով... եւ այրացնում աստծո գառին միանգամից թռած ու տարիների կյանք տված ժամանակով, փափկած մազերի շոյանքով ու խոնջափայլ գետի շշուկով օծված, հասակին հասած քարի պես հանդարտ, կասկածը սրբող գաղտնի հպարտությամբ... Պայծառ օդի հատիկավոր մուժը, ջարդված ցողունի շեղ ստվերը սիրելի դեմքին, քրտինքի, որը նաեւ իմ քրտինքն էր, ասեղնափոշու մանրիկ ցանը, գրեթե փակ աչքերի մլմլացող հայացքը, օդի մեջ սեւ կետեր՝ մլակները, մի ուրիշ կասկած, որը շատ ավելի շուտ էր ծագել եւ կասկած էր մնում լոկ հույսի շնորհիվ, այդ մլակների ու նրա աչքերի պես մլմլացող, հառնող-հանգչող, բայց ոչ տանջող եւ մտահոգող, որովհետեւ խանդի ժամանակը չէր, թեեւ պարզ էր, անհայտ հուշարարի թելադրանքով եւ ոչ թե ստուգված փորձով ու իմացությամբ... եւ անրջանքը, վերապրումը հենց նոր տեղի ունեցածի...

- Ո՞ղջ ես,- հարցրեց Ինան փարվելով ինձ,- մանչուկս խոսելու ուժ չունի՞... Աստված իմ, մե՜րկ մերկ եմ, եթե հանկարծ որեւէ մեկը գա...

- Ներողություն խնդրելով հետ կդառնա,- ասացի ձայնս չճանաչելով:

- Ներողություն պետք չէ, թող անձայն գնա... Նեղո՞ւմ եմ քեզ...

- Ես ամբողջությամբ քո տրամադրության եւ քո տակ եմ:

- Շնորհակալ եմ, կեսդ բավական է... Ես ծա՞նր եմ:

- Թեթեւ...

- Անկե՞ղծ:

- Ըհը:

- Սիրո՞ւմ ես ինձ:

- Իհարկե:

- Իհարկե ո՞չ:

- Իհարկե այո:

- Վերա Լեբեդեւային չե՞ս սիրում:

- Չէ:

- Ստախոս,- համբույրով,- ուզում ես քնե՞լ:

- Ինչո՞ւ...

- Հապա ինչո՞ւ չես գրկում ինձ:

- Պետք է գրկե՞լ, խնդրեմ:

- Ռոբոտիկ,- կամացուկ ծիծաղեց նա այտը երեսիս հպելով:

Միառժամանակ մնացինք այդպես, սիրտ սրտի, շունչ շնչի, մեկմեկու երես ծածկելով արեւից, թմրած, ընդարմացած, խոնջանքի ու արբունքի երազի, անթեղված կրքի մարմանդ վայելքով... Ուսի վրայից տեսնում էի մեջքի նեղլիկ ու նուրբ հունը, լողազգեստի սպիտակ հետքը, որն արեւառության վրա ցուցադրում էր մարմնի բնական գույնը, նրբագեղ ոտքերը, կրունկը պատող կյանքի ջիղը, ձեռքերս շոյում էին նրան, շոյում էի նրան մտովի, համբուրում էի, հպում էի շուրթերս մազերին, այտին, պարանոցին, եւ նրա մաշկը պատասխանում էր, համբուրվում էր...

Ես այնպիսի բան հիշեցի, որ անկարող էի ծիծաղս զսպել:

- Ինչո՞ւ ծիծաղեցիր,- իսկույն հարցրեց Ինան:

- Ասե՞մ:

- Անպայման:

Ուրբաթ օրերին

- Մեր կուրսից մի տղա իրեն դուր եկած աղջիկների մասին խոսելիս, երբ սրտի ցանկություն էր հայտնում, միշտ ավելացնում էր՝ ախ, ջրից հեռու մի տեղ ձեռս ընկնես... Եվ հիմա հանկարծ մտքովս անցավ. ինչո՞ւ ջրից հեռու, երբ ջրի մոտ շատ լավ է...

- Տես,- մազերս քաշեց Ինան,- ինչպես փչացավ համեստ պատանին... Այ թե ինչի մասին են խոսում տղաները, պատմում են, պարծենում են... Դու է՞լ ես պարծենալու:

- Իհարկե:

- Չհամարձակվես, լսո՞ւմ ես, երբեք չանես...

- Իհարկե, երբեք, կատակեցի:

- Խոստացիր, երդվիր այն աղջկա անունով, ում սիրել ես:

- Ո՞ր:

- Կեղծավոր, այն սեւուկ աղջկա...

- Նա սեւուկ չէ:

- Շեկլի՞կ է:

- Շեկլիկ էլ չէ:

- Անունն ի՞նչ է:

- Լուսիկ:

- Դե, պատմիր: Սիրե՞լ ես նրան:

- Այո:

- Հիմա սիրո՞ւմ ես:

- Այո:

- Իսկ ի՞նձ...

- Այո:

- Հիշեցիր, որ ռոբոտ ես, այո՞:

- Այո: Ի դեպ, մեր հարեւանների տանը ռոբոտ կար: Փոքր ընտանիք էր, հայր, աղջիկ, տղա: Աղջիկը գնաց Լենինգրադ, սովորելու, հայրը տղայի համար ռոբոտ բերեց, դայակ-դաստիարակ, տղային էր հետեւում եւ զանազան գործեր անում: Ռոբոտը նրանց տանը ընթերցանությամբ տարվեց, գիշերներ էր լուսացնում, եւ, չերկարացնեմ, ամեն մի գրքում սիրո մասին կարդալով, ժամադրություններ լուսնալույս բացատներում, խոստովանություններ, թաշկինակներ, պարահանդեսներ, համբույրներ...

- Ի՞նչ...

- Այո... շշուկներ, ինքը նույնպես տենչում է սեր եւ սրտի դիցուհի ընտրում բժշկի աղջկան... Հայրը բժիշկ էր: Արձակուրդին աղջիկը գալիս է տուն, մեր ռոբոտը սիրահարվում է մինչեւ վերջին պտուտակը: Առավոտները ծաղիկ է դնում լուսամուտին, սիրազեղ հայացքով... օ՜... ա՜խ, վա՜խ... ճաշերը դառնում են աղի կամ անալի, իսկ գիշերները բանաստեղծություններ ու նամակներ է գրում, որոնցից մեկն ի վերջո համարձակվում է կցել հերթական ծաղկեփնջին... Պաշտելի Լաուրա, այն օրից, ինչ հայտնվել եք Դուք, հանգիստ չունեմ, քուն չունեմ եւ այլն, աղաչում եմ, երեկոյան եղեք այգու նստարանի մոտ, եթե մի փոքր գութ եք զգում Ձեզ սիրող սրտի նկատմամբ... Եթե չգաք, ես չգիտեմ, թե ինչ կլինի... Զարմացած ու վախեցած Լաուրան գնում է հոր հետ եւ տարաբախտ սիրահարին գտնում անշնչացած, ծաղկեփունջը ձեռքի մեջ...

- Դժբախտ... Ես կգնայի մենակ ու ժամանակին, տեսնեի այդ ռոբոտը ինչ է անելու...

- Նա կպատառոտեր քեզ:

- Իսկ ես կխեղդեի նրան...

- Այսպե՞ս...

....

- Մեր մյուս հարեւանների տղան կույր էր,- շունչ քաշեցի ես,- նույնպես սիրահարված Լաուրային, որին երբեք չէր տեսել, եւ տեսնում է երազում...

- Էլի պատմիր ձեր հարեւանների կյանքից, կարծես գտել եմ քեզ խոսեցնելու հնարը:

- Միգուցե հագնվես... այդ ագռավներն ու ճայերը չափից դուրս հետաքրքրասեր են:

Ինան, մերկությունը ծածկած երկու կապույտ ծվեններով, որոնք բարեբախտաբար, ինչպես եւ ես, անվնաս էին մնացել քրքման սիմֆոնիայի ժամանակ, պառկեց նույն դիրքով, եւ մենք շարունակեցինք հետզհետե նոր ուժ ծնող գուրգուրանքը...

- Խոսիր,- ասաց նա,- ձայնդ շատ հաճելի է, գիտե՞ս... Պատմիր ինչ ուզում ես...

- Մեր հարեւաններից ամենանշանավորը Գիռուկ Տիկինն էր, այդպես էին անվանում նրան, Գիռուկ Տիկին, մկանուտ, շիկամազ, տաքու վառոդ... Հայտարարություն լսելով, թե գեղեցկության պալատում նոր բաժին է բացվել, որտեղ էլեկտրոնային սարքը որոշում է ամենաճիշտ սանրվածքը դեմքին, կազմվածքին ու հայացքին համապատասխան, փորձում է բախտը... Մեքենան նրան խորհուրդ է տալիս... սափրել գլուխը:

- Սափրո՞ւմ է:

- Նա այդտեղ կռիվ է գցում, ծեծում է բաժնի աշխատողներին, գեղեցիկ աղջիկներին հմայիչ սանրվածքներով, բայց ջղայնության մեջ իրեն էլ է վնասում, ապակու բեկորները ծակծկում են գլուխը, տանում են նրան հիվանդանոց եւ կտրում մազերը:

- Դա պատմվածքի է նման... Հարեւաններին կյանքն ես պատմում, հա՞, թե՞ քո ստեղծագործությունները... սիրահարված ռոբո՞տ, կո՞ւյր... պաշտելի՜ Լաուրա... իսկ գուցե Լուսիկ, հը՞...

- Գուցե եւ Լուսիկ:

- Իսկ իմ մասին գրելո՞ւ ես:

- Անպայման:

- Ի՞նչ ես գրելու:

- Թե ինչպես չքնաղ աղջիկը փրկեց ինձ եւ ոչ միայն կյանք, այլեւ երջանկություն պարգեւեց:

- Սքանչելի է, անունս չփոխես:

- Բայց դու պահանջում էիր ոչ մեկին չպատմել:

- Գրածին ով կհավատա, կասեն՝ հորինե՜լ է:

- Ազատությո՞ւն ես տալիս:

- Չափի ու պատշաճության սահմաններում, կգրես՝ ես համբուրեցի նրա աչքերը, ամոթխած աղջիկը թարթիչները խոնարհելով շիկնեց:

- Սիրո եւ գրականության մեջ հողաչափությունը տեղ չունի,- մեծամտորեն ասացի ես,- գրելու եմ եղածը:

Ինան կանգնեց,- ձայներ չեն լսվում, ոչ ոք չի մնացել հավանաբար, շորերը տարած չլինե՞ն:

- Ավելի լավ, կմնանք այստեղ:

- Արեւը հիմա կմտնի, արի անցնենք:

- Ո՞ւր,- վեր թռա ես:

- Տուն չգնա՞նք,- միամիտ զարմանքով ասաց նա,- ի՞նչ ենք կորցրել այստեղ:

- Չես կորցրե՞լ,- մոտեցա եւ դողացող ձայնով, երբ գրկում էի նրան, շշնջացի նորից,- չես կորցրե՞լ...

Ինան դիմադրելով էր տեղի տալիս, կուրծքը հպվեց, ապա սեղմվեց, ազդրերի փափուկ դողն զգացի, ճկունորեն ամփոփվեց բարակ մեջքը, եւ նա խաղին վերջ տալով փաթաթվեց, գալարուն, վարարուն, սիրահոժար... Ո՛չ անթիվ համբույրներն էին եղել, ո՛չ քրքման սիմֆոնիան, համբերությամբ, տվայտանքով այս պահին էինք սպասել... Կանգնած համբուրվելն իր համն ունի (Դիմովիչն էր ասում տաք օղու մասին), մյուսից վատ չէր, նույնիսկ գերազանցում էր ձեւային հմայքով... սքանչելիորեն էր գրկվում նա... թեեւ ի՞նչ ունեի համեմատելու. քաշքշուկներ ու մանկական համբույրներ դպրոցում, կիսատ-պռատ երեկո հանրակացարանում, սոսկ մխիթարություն, թե ես էլ ինչ-որ բան տեսել եմ, լամբը, կարդացածը, գիշերային ջղաձիգ ապրումները, բայց դե դրանք, նաեւ առաջինները, ծանծաղ պատկերացումներ էին տվել... եւ Լուսիկը... չդիմադրող, շիկնած, շփոթված, դեմքը կողքի պահած, մոր ձայնից՝ Լո՛ւս, որտեղ ես, խուճապահար...

- Ոչ,- ազատվեց Ինան,- ինձ սպասում են:

Ես չհասկանալով մղվեցի նորից:

- Ինձ սպասում են... հյուրեր կան տանը:

- Ես էլ եմ քո հյուրը:

- Դու մտածիր, թե ոնց ես գետն անցնելու,- ծիծաղեց նա:

- Գե՞տը ...

- Կխեղդվես, անմիտ:

- Ես երկու անգամ համարյա խեղդվել եմ հանուն քեզ եւ միշտ կհամաձայնեմ նույն պայմանով...

- Համարյայով կհամաձայնես, իհարկե:

- Եվ առանց համարյայի...

- Դե, դե,- ծիծաղելով ձեռքերը պատվարեց նա,- որոշ բաներ մոռացել ես՝ ենթարկվել, չհակաճառել...

- Մոռացել եմ եւ չեմ հիշելու...

- Եթե խնդրե՞մ,- ձեռքերիս մեջ ժպտաց Ինան:

- Բայց ինչո՞ւ:

- Եթե խնդրե՞մ,- կրկնեց նա:

- Իզուր չի ասված, որ կանայք լիակատար հաղթանակի հասան մայրիշխանության վերացումից հետո,- դժգոհ երեխայի պես մռթմռթացի ես:

- Իսկ տղամարդիկ հաղթում են վեհանձնությամբ,- բացականչեց նա դեպի ջուրը գնալով,- մեկընդմիշտ հիշիր, սա իմ խորհուրդն է, տղամարդկանց սիրում են ոչ թե ուժի կամ տաղանդի, այլ բնավորության համար...

- Շնորհակալություն,- նրա հետեւից ջուրը մտա,- ես, դժբախտաբար, վեհանձն ասպետ չեմ... Հնարավո՞ր է խորհրդով կամ սեփական ցանկությամբ փոխել բնավորությունը:

- Դու, հուսով եմ, դրա կարիքը չունես:

- Եթե չունեմ, ինչո՞ւ էիր խորհուրդ տալիս:

- Թենիսն սկսվե՞ց:

- Այո:

- Գիտե՞ս ինչու,- բերանը ջրի երեսին պահելով ասաց նա,- ես ուզում եմ, որ սիրեն քեզ, հետո, ձեզ մոտ, իսկ այստե՛ղ,- բարձրացրեց ձայնը սպառնալից,- դես ու դեն չընկնես, դու ինձ դեռ չես ճանաչում:

-Դու էլ ինձ չես ճանաչում, գիտե՞ս...

Ինան թողեց, որ քիչ մոտենամ իրեն, ու նոր լողաց՝ անընդհատ նույն տարածությունը պահպանելով:

- Այդպես,- խրախուսեց նա,- հանգիստ, համաչափ, շունչ քաշելիս ձգվիր վերեւ ու առաջ...

Հետապնդումն արդյունք չտվեց, իզուր էին ջանքերս, իզուր էր նաեւ Ինայի անհանգստությունը (եւ հուզիչ), Նեմիսը, մեր սիրո վկան, թե՞ միջնորդը, նկատելիորեն փոխել էր վերաբերմունքը եւ հոգատարությամբ մաքրագործելով, անարեւ օդից պղտորափայլ, բայց տաք ու հուսալի, զեփյուռից թեթեւակի ուռճացած ալյակների գուրգուրանքով տանում էր մեզ ափ... Նա միակ վկան չէր, «Օպալի» տուփին, որն անփութորեն գցել էի շորերիս վրա, եւ որի մեջ երկու սիգարետ էին թողել, գրված էր. «Շնորհակալություն, Ինա», ապացույց, որ ոմանք տեսել են կամ գլխի ընկել, գիտեն... Եվ գրիչս՝ տուփի վրա:

- Անպիտաններ,- ծիծաղեց Ինան պպզելով,- գոնե այս երկուսը թողել են... թաց մատներով չհանես, հետո կծխենք,- նա սրբսրբաց ու գրկեց ինքն իրեն:

- Մրսո՞ւմ ես,- հարցրեցի:

- Չէ, արդեն չէ, քո մաշկն է փշաքաղվել:

Արմունկներից բռնելով կանգնեցրի նրան:

- Ի՞նչ ես անում,- կկոցեց աչքերը, թե ժամանա՞կ գտար:

Վերնաշապիկով սրբեցի դեմքը, ժպտաց, ուսերը, իրանը, հմայվելով թաց, ողորկ ու ձիգ մաշկի հպումից, հնազանդությունից, ժպիտից, որ խաղում էր շուրթերին ու երկարուկ աչքերում, հեգնանք չէր, ոչ էլ փաղաքուշ զեղում, գուցե երկուսից քիչ-քիչ, երիզած հիմնականը, ծառացողը, նորը... մանկությանս երազանքն էր հառնել, երբ անգիտակցորեն տենչում էի խորությունը ծովի, կամ օդապարիկն էր քշվում քամուց, տեսնում էի նրա աչքերում, կայծկլտուն, զարմանքով, թերահավատությամբ ու զմայլանքով նայող աչքերում, որոնց գույնը երբեք չէի որոշել, որովհետեւ մի գույն եւ մի երանգ չէր, կամ մի գույն էր, միայն թե խառնուրդ՝ կանաչի, ցանկության ու Նեմիսի ջրի, եռացող ձյութի պղպջակների պես ուռուցիկ բիբերով, որոնք կաթելու էին ում որ է... Ինան չէր նա, ուրիշ աղջիկ էր, այն Ինան չէր, որ հեծանիվով մոտենում էր կանգառին, գետափին ու պարի տաղավարում հոգու հետ խաղում, փրկում ու տանջում, նույնիսկ քիչ առաջվանը չէր, որ գործողություններս ղեկավարելով տղամարդկանց շարքը մտցրեց ինձ, ուրիշ էր նա, ոչ թե պահի անկրկնելիության բանաձեւով կամ հմայված աչքերի խաբկանքով, այլ նորի ծնունդով, սպասված, բայց հայտնությամբ անսպասելի, դանդաղ աճող, բայց ծաղկումով անակնկալ, անծանոթ, անանուն, բայց որոշակի, իրական, ինչպես իրական էր նա, թաց մաշկը, հպումը...

Նա էլ ինձ սրբեց, թեեւ ընդդիմացա, բայց նա ցանկանո՞ւմ էր, ասաց ժպտալով եւ իմ վերնաշապիկով, որն արդեն թաց էր ու տրորված, սրբեց ուսերս ու կուրծքս, նույն ժպիտով, չարաճճի, քնքուշ, հեգնո՞ղ, գուցե ձեռ էր առնում, թե՞ անկեղծ, վերացած, որը թույլատրում է ամեն քմահաճույք ու վերաբերմունք, ապա հագավ շրջազգեստը, նստեց վերգետնյա արմատին ու սիգարետ պահանջեց... Նստեցի կողքին, գետնին, սիգարետները վառելուց հետո պահեցի տուփը, ի հիշատակ, թեեւ առանց այդ էլ հիշվելու էր այս օրը, ցմահ, կեսակերտ կղզին, նա...

Անվերջ խոսելու մարմաջն էր բարձրանում շշի բուկը խեղդող ջրի պես, կշտացել էի մռռումից, թենիսից, կարճ, պարզունակ պատասխաններից ու հեգնոտ հարցերից, բլբլալ, շաղակրատել, շշնջալ մազերի մեջ, թեւի տակ զգալով նրան, ստվերված գետին ու աղոտացող կղզուն նայելով...

Պեպենների դասավորությունը հանգիստ չէր տալիս, զարմանալի է, չէի հիշում կամ ուշադրություն չէի դարձրել, կռացել էի, թե՞ գնդել...

Նա հարցեր էր տալիս, ես պատասխանում էի, նա փսփսում էր, ես լսում էի, դժգոհում էր ձեռքերիս կոպտություններից, ես շոյում էի, նա լռում էր, ես շնչում էի մազերը, ծոծրակը, ուսերի փայլը, ծոցի տաք հեւքը, ուռչում էր գետը խո՛ր խշշոցով, մոռացվել էին հյուրերը, եղբայրը, արար աշխարհն էր մոռացվել, վաղուց սահել էր նա իր արմատից, շորն էր սահել մի ուսից, շեղակի գրկված, ոչ գետին եւ ոչ էլ օդի մեջ, ծիծաղելիս գլուխը երբեմն հետ գցելով, որպեսզի հիանամ չքնաղ ուսերով ու շեշտված պարանոցով, բայց ոչ այնքան, որ շուրթերս չհասնեն, նա օրորվում էր, թրթռում էր մեղմ ճոճումից, ժպտում ու կարկաչում... Իսկ ես ոչ շուրթերս էի ուզում զույգ պահել, ոչ աչքերս, ես ուզում էի գիտակցորեն ու ամենայն պարզությամբ ըմբոշխնել նրան, դանդաղորեն, կաթիլ առ կաթիլ, ամբողջ էությամբ ու ընդլայնված ակնթարթով... Այդպես զգացել էի սարսափը, ձգված վայրկյանների ահավոր տանջանքը, զգացե՞լ էի արդյոք, թե՞ անընդգրկելի էր, անպարփակ, անեզր... ինչպես սա՝ երանության ու զմայլանքի, կրքի ու գեղեցկության մերձեցումը, անընդգրկելի ինչ-որ մի չափով, եւ այդ չափը, որը չի բավարարում կատարյալ պարզությանը, որը փրկում է մարդուն սարսափի, գուցե նաեւ երջանկության պահին, վարակելով, տիրելով ու վարարելով՝ ի տարբերություն սարսափի պահի, երբ միշտ նվազ է ու վերջին հույս, սրբում էր ամենայն ճիգ ու խաղ, ենթակայության, զսպման ու ընկալման, խոսելու մարմաջը խեղդում ընդհատ ձայներով, շշուկներով ու անիմաստ բառերով, պարուրում էր, պոռթկում ափեափ խփվելով...

Ի՞նչն է ամենավատ բանը. մինչ այդ, համոզված էի, Սաքոյի «պադյոմը», հիմա՝ ավտոյի ձայնը... Մոտեցավ, մոտեցավ, մարեց զառիթափի վրա, մեր գլխավերեւում, եւ հնչեց չոր ու բարակ տիտիտը՝ տիտ-տիտ, տիտ, տիիի՜տ...

- Սաշան է,- ասաց Ինան,- այդ տղան միանգամայն զուրկ է չափի զգացումից:

Շրխկաց դռնակը, Սաշա Լավրովը երեւաց լույսի մեջ, դժվար թե տեսնում էր մեզ, բայց համոզված ձայն տվեց.

- Ինա՛:

- Ի՞նչ,- ցասկոտ պատասխանեց քույրը,- ո՞վ էր խնդրել, որ եկար:

- Մայրիկը:

- Մայրի՞կը,- կարկամեց Ինան:

- Այո, երբ իմացավ՝ որտեղ ես եւ ում հետ:

- Ո՞ւմ հետ... Եթե հարեւան Պետյան լիներ, կարելի՞ էր...

- Ինա...

- Ի՞նչ...

- Հարկավոր է գնալ, արի:

- Բայց ես մենակ չեմ, երկուսիս կտանե՞ս:

- Ո՞ւր տանել նրան, մեր տո՞ւն:

- Կարծում եմ՝ ոչ:

- Ես ոտքով կգնամ,- ցածրաձայն դիմեցի Ինային, իսկ նա անմիջապես հայտարարեց.

- Ինչո՞ւ ոտքով, երբ ավտոյի մեջ տեղ կա: Դե, եղբայրս, տանո՞ւմ ես մեզ:

- Ես հանձնարարություն եմ կատարում,- ասաց եղբայրը,- նստեք:

Նստեցինք հետեւում, իրար մոտիկ, ինչպես սիրահար զույգը տաքսու մեջ, Ինայի չարությունը բռնել էր, եղբայրը, ողջամիտ ու անտարբեր եվրոպացի, քրոջ ինքնուրույնությունը հարգող, բայց ղեկը բռնած ձեռքերից մեկը ուշ թե շուտ կարատեի հասու հարվածով պատժելու էր ինձ, իսկույն գազ տվեց, «Վիլիսը» թափահարվելով, ոստոստելով, ճամփով չէր քշում, հեռացավ գետից, սիրելի Նեմիսից...

Իրենց փողոցում եղբայրն ասաց.

- Միգուցե նա այստեղից շարունակի...

- Դժվա՞ր է մինչեւ գյուղտեխնիկա գնալը,- նետեց Ինան:

Այժմանը, ուրիշ ոչ մի բառ, եղբայրը մթագնել էր, քույրը՝ հանդարտվել, ես... ես բարեկիրթ տղա եմ, չեմ խառնվում մարդկանց ընտանեկան գործերին... Ես բարեկիրթ տղա եմ, եւ եթե ինձ ավտոյով տուն են տանում, պարտավոր եմ շնորհակալություն հայտնել:

Սաշա Լավրովի շունչը կտրվեց, ձեռքերը բարձրացան ու ընկան ղեկին, իսկ Ինան... վստահ էի, որ ժպտում էր... Ես նայելու էի նրա դեմքին, որպեսզի տեսնեի այդ ժպիտը, եւ ստուգելուց բացի ես պարզապես նայելու էի նրա դեմքին, թեկուզ քառասուն հազար կարատեիստ ու լեյտենանտ եղբայրներ...

«Վիլիսը» նետվեց առաջ, իսկ ես հազիվ չգլորվեցի ասֆալտից ներքեւ:

Ահա գյուղտեխնիկայի դարպասը, մոտիկ ցեխափոսը, որը մոռացել էի, հիշեցրեց դիսպետչերանոցը պահակի խցիկով, Վասյայի կնոջ հերթն էր այսօր, անցա ճաղերի միջով, թեեւ գիտեի, դարպասը փակ չէր, շունը հաչելով մոտեցավ...

- Բայկա՛լ,- սաստեց կինը եւ հարցրեց,- հանգստանո՞ւմ էիք այսօր:

- Այո,- պատասխանեցի:

- Լավ ման եկա՞ր:

- Ոչինչ:

- Շո՞ւտ ես տուն գալիս:

- Քնելու ժամանակն է,- ծիծաղեցի:

- Այո՜, դժվար է ձեր աշխատանքը...

Նա զրուցելու ցանկություն ուներ, բայց ես շտապում էի, մեր կացարանի տասնմեկերորդ մասն էր պետք ինձ, ժանգոտ մահճակալս, Կամոն նեղացած կնայի, «Մոծակ, եկա՞ր,- կհարցնի Շուշան,- կրեցի՞ր», ես մի երկու ռոպե բզբզալուց հետո պառկեմ տեղիս մեջ, գլուխս պատին մոտեցրած, թող մտածեն, թե հարբած է կամ պարտվել է, օրվա երկրորդական իրադարձությունները շրջանցելով հասնեմ այն պահին, երբ Ինան գրողի ծոցն ուղարկեց եղբորը, հյուրերին եւ հարցրեց. «Ի՞նչ ես կարծում, ինչո՞ւ մնացի»:

Շարունակությունը՝ հունիսի 15-ին

Վերջերս Ֆրանսիայի հրեա ուսանողների միությունը (ՖՀՈւՄ) ի թիվս այլ անձանց ինձ հրավիրեց հիշատակի ճամփորդություն կատարելու Ռուանդայում, որտեղ 1994 թ. ընդամենը երեք ամսում հութու մոլեռանդները մաչետեներով ու մահակներով կոտորել էին ավելի քան 800 հազար խաղաղ թութսիների: Նրանց բնաջնջման վայրերը, բնականաբար, ցնցող էին ինձ՝ հրեայի դեղին աստղով խարանված հոր զավակիս համար եւ հիշեցնում էին 1945-ի «Այլեւս երբեք» ողբերգական արարողությունը, ինչպես նաեւ Մեծ Լճերում, Դարֆուրում եւ այլուր ՄԱԿ-ի բարոյական խորտակումը...

տեսությունը եւ պաշտոնապես կճանաչի 1915 թ. ողբերգությունը: Այդ ճանաչումն անհնար համարող թերահավատներին կհիշեցնեմ մի քանի փաստ: Քաղաքական սիոնիզմի հիմնադիր Թեոդոր Հերցլը դեռ 1895 թ. Օսմանյան կայսրության տասնյակ հազարավոր հայերի ճակատագրից մտահոգ՝ սուլթանին անվանում է «ավազակապետ»: Յիշուվ Պաղեստինի սիոնիստ այլ առաջնորդներ հրապարակավ վրդովմունք են արտահայտել 1915 թ. ցեղասպանության կապակցությամբ: Վերջերս Իսրայելի կրթության նախկին նախարար եւ «Մերեց» կուսակցության առաջնորդ Յոսի Սարիդն անտեսեց Շիմոն Պերեսի ժխտաթյամբ: Նման պայմաններում զարմանալի կլիներ, եթե Երուսաղեմն արագորեն բավարարեր Ցեղասպանությունը ճանաչելու հայ ժողովրդի օրինական պահանջը:

Դիրքորոշումն ամոթալի՞ է: Թերեւս: Բայց Հայաստանն էլ համագործակցում է Իրանի հետ, որը բացահայտորեն Իսրայելի ոչնչացման (այսինքն՝ ցեղասպանության) կոչ է անում... Բացի դրանից, նույնիսկ հայասեր Ֆրանսիայի իշխանության մարմիններում 2000-01 թթ. ոմանք զգուշացրել էին, որ Ցեղասպանության ճանաչմանը Թուրքիան կարող է պատասխանել առեւտրական պատժամիջոցներով: Նույն անձինք եւ ուրիշները եւս այսօր ընդդիմանում են

ՏԵՍԱԿԵՏ

Իսրայելում Հայոց ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչման շուրջը

Բայց այցելության վերջնամասում պարզապես ապշեցի, տեսնելով Կիգալիում գտնվող Շիսենիյ հուշահամալիրը՝ իսրայելական Յադ Վաշեմի համարժեքը: Այնտեղ ցուցադրության մի ամբողջ պատի վրա կինյարվանդա լեզվով եւ... հայերենով տեքստեր ու լուսանկարներ կան 1915 թ. ցեղասպանության վերաբերյալ: Աֆրիկայի կենտրոնում, Հայաստանից հազարավոր կիլոմետրեր հեռու, տեղական հայ համայնքի բացակայության պայմաններում տեղական իշխանությունը ձգտում է «տեղային» ցեղասպանությունը ներառել 20-րդ դարի խոշոր ցեղասպանությունների աղետալի շարքի մեջ: Անշուշտ, Հայոց ցեղասպանությանը ժխտողականության բոլոր փորձերն անտեսող ՖՀՈւՄ ուսանողները շատ ազդվեցին Աֆրիկայի խորքում խղճմտանքի այդ անսպասելի վկայությունից:

Ռուանդացիների եւ Ֆրանսիայի հրեաների գիտակցության բարձր մակարդակի այդ կրկնակի դրսեւորումը խորացնում է իմ համոզմունքը երկու հարցում: Առաջին՝ Փարիզի Ողջակիզման հուշահամալիրից մինչեւ հրեական «Լարշ» հեղինակավոր հանդեսի հրապարակումները, Թուրքիայի կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը պահանջող հրեա գործիչները, երկու համայնքները հարաճուն կերպով ընդհանուր ճակատ են կազմում ընդդեմ ժխտողականության, եւ նույնիսկ ամերիկյան հրեաների սիոնիստական կազմակերպությունները սկսել են մերժել Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակի միջոցառումները բոյկոտելու Իսրայելի գործընկեր Թուրքիայի կոչերը: Երկրորդ համոզմունքս այն է, որ ժամանակի ընթացքում Իսրայելի

կան հանձնարարականները եւ ծաղիկներ դրեց Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրում: Մի քանի ամիս անց նրա օրինակին հետեւեց Իսրայելի աշքենազիների գլխավոր ռաբբի Յոնա Մեցգերը... Հեշին մտքից զերծ այդ երկու այցելությունները (Իսրայելում չկա կրոնական ընտրազանգված եւ լոբբի, ոչ էլ հայկական առեւտրական խավ) թեեւ մեկուսի երեւույթներ են, բայց աննախադեպ են:

Եթե Հայաստանի 1991 թ. անկախացումից հետո հրեական պետությունը պաշտոնապես չճանաչեց Մեծ եղեռնը, դա բացատրվում է շրջանային իրատեսական քաղաքականության սառը հաշվարկով (եւ ոչ թե հիշատակի «մրցակցային» ինչ-ինչ դրդապատճառներով), որը հեշտությամբ կարելի է պայմանավորել Թուրքիայի հետ նրա ռազմավարական գործընկերությամբ: 1990-ական թ. սկզբներին՝ հենց Հայաստանի անկախացումից հետո սկիզբ առած եւ 1996 թ. փետրվարին պաշտոնականացված առեւտրական ու ռազմական այդ համագործակցությունը լրացվել է Ադրբեջանի հետ նավթային գործընկերու-

ժխտողականությունը քրեապես պատժելի դարձնող օրինագծի ընդունմանը... Ուրեմն միամիտ չլինենք. «Պետությունները լոկ շահեր ունեն» հայտնի ասույթն այսօր, ավա՜ղ, ավելի ճշմարտացի է, քան երբեւէ: Միայն թե պետք է որոշել տանելիության շեմը՝ այն սահմանագիծը, որը լավ գիտակցված սեփական շահերը բաժանում է մարդկային տարրական բարոյականության հաշվառումից: Լինելով սթափ աշխարհաքաղաքագետ, ես պնդում եմ, որ ծանրագույն ոճրի՝ ցեղասպանության լիակատար եւ ամբողջական ճանաչումը պետք է հստակորեն դրվի այդ սահմանագծի ներսում:

Իսրայելում իմ համալսարանական հետազոտությունների 15 տարիների ընթացքում երբեւէ չեն կարդացել կամ լսել, որ ինչ-որ մեկը կասկածի Հայոց ցեղասպանության իրողությանը: Ընդհակառակը, թութսիների ցեղասպանությունը բացահայտելու եւ ըմբռնելու նպատակով Ռուանդա մեկնած Ֆրանսիայի հրեա ուսանողների նմանությամբ երիտասարդ իսրայելցիների մեջ եւս աճում է հետաքրքրությունը 1915 թ. ողբերգության նկատմամբ, երբեմն՝ համալսարանական շրջանակներում: Մնում է գործադիր կամ օրենսդիր մարմնի պաշտոնական, հանդիսավոր ճանաչումը: Ժողովրդի գիտակցության բարձր մակարդակի եւ միջինարեւելյան աշխարհաքաղաքականության ընթացիկ զարգացումների զուգորդման շնորհիվ դա տեղի կունենա: Այդ օրն ավելի խոր կլինի Իսրայելի ժողովրդավարությունը եւ ավելի մեծ՝ նրա բարեկամների հպարտությունը...

ՖՐԵԴԵՐԻԿ ԷՆՍԵԼ
Աշխարհաքաղաքականության դոկտոր

«Nouvelles d' Armenie», mai 2007

Լարիջանին լավատես է Իրանի միջուկային խնդրի լուծման հարցում

Իրանի ազգային անվտանգության գերագույն խորհրդի քարտուղար Ալի Լարիջանին վստահ է, որ ի հայտ են եկել երկրի միջուկային խնդրի լուծման հստակ շրջանակներ:

Եվրոպայում շրջագայելուց հետո Թեհրան վերադառնալով՝ Լարիջանին լրագրողներին հայտարարել է, որ «Եվրոպայում իրանցիների միջուկային ծրագրի ընկալումը դառնում է բանական»:

ԵՄ արտաքին քաղաքականության եւ անվտանգության գծով գերագույն ներկայացուցիչ Խավիեր Սոլանայի հետ իր վարած բանակցությունների արդյունքները մեկնաբանելով՝ Լարիջանին ասել է, որ Սոլանան հանդես է եկել մանրակրկիտ ուսումնասիրման ենթակա մի քանի առաջարկությամբ:

Լարիջանին նաեւ ընդգծել է, որ Իրանը չի հրաժարվի սեփական իրավունքներից եւ միջուկային ոլորտում իր ձեռքբերումներից: ԻՌՆԱ գործակալության տված հարցազրույցում նա հույս է հայտնել, որ Արեւմուտքի հետ կվերսկսվեն բանակցություններն իրանական միջուկային ծրագրի շուրջը:

ԵԱՀԿ հակախտրական խորհրդաժողով Բուխարեստում

Ռումինիայի մայրաքաղաքում հունիսի 6-9-ը անցկացվում է ԵԱՀԿ խորհրդաժողով, որը նվիրված է խտրականության դեմ մղվող պայքարին, փոխադարձ հարգանքի եւ փոխըմբռնման խրախուսմանը: Հունիսի 6-ին Բուխարեստում տեղի ունեցած ընդունելությունը կազմակերպել էին Ամերիկայի հրեական կոմիտեն, Եվրասիական հրեական կոնգրեսը եւ այլ միջազգային հրեական կազմակերպություններ:

Խորհրդաժողովի կազմակերպիչներն են Ռումինիայի կառավարությունը եւ ԵԱՀԿ ներկայիս նախագահ Իսպանիան: ՌԻԱ գործակալության տվյալներով, հանդիպման մասնակիցները քննարկում են ռասիզմի, հրեատյացության, իսլամատյացության, քրիստոնյաների խտրականության, ԶԼՄ-ներում եւ ինտերնետում ատելության դրսեւորումների դեմ պայքարելու, ինչպես նաեւ կրթական եւ մարդասիրական ծրագրերի միջոցով հանդուրժողականությունը զարգացնելու հարցերը:

Գ. Ռ.

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԹԵՐԹԸ ՄԵՂԱԴՐՈՒՄ Է ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Թուրքական զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետն Անկարայում ընդունել է Մեսրոպ Բ Մութաֆյանին

Ընդունելությունը սակայն պատրիարքին չի չերբազատել «Սաբահ» թերթի քննադատությունից

Ինչպես եւ նշել էր գերմանական «Շպիգել» հանդեսին տված հարցազրույցում, որին **«Ազգն»** անդրադարձել էր հունիսի 6-ի համարում, նույն օրն առավոտյան Անկարայում Պոլսո հայոց պատրիարք Մեսրոպ Բ Մութաֆյանը այցելել է թուրքական զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ, բանակի գեներալ Յաշար Բույուքանըթին:

Պոլսահայ աղբյուրների համաձայն, հանդիպումը տեւել է շուրջ մեկ ժամ: Դրա ավարտին ամենապատիվ պատրիարքն ասել է. «Վերին աստիճանի կարեւոր խորհրդակցական հանդիպում էր: Օրերս զոհված զինծառայողների համար նրան ցավակցություններս հայտնեցի: Միաժամանակ գլխավոր շտաբի մեծարգո պետի հետ մտքեր փոխանակեցինք համայնքին հուզող բազմաթիվ հարցերի շուրջը: Գլխավոր շտաբի պետն ինձ ընդունեց անկեղծ եւ ջերմ մթնոլորտում: Նա ինձ հուսադրեց եւ ես նրա առանձնասենյակից հեռացա միանգամայն հանդարտված»:

Այդ նույն հարցազրույցում ամենապատիվ պատրիարքը, ի պատասխան «Շպիգելի» հարցին, ասել էր, որ առաջիկա խորհրդարանական ընտրություններում պոլսահայ համայնքը կքվեարկի երկրում իշխող «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության օգտին եւ ասածը հիմնավորելու համար ավելացրել. «Ազգային փոքրամասնությունների նկատմամբ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության մոտեցումը ավելի նվազ ազգայնական է: Մեր պահանջներն ընդառաջելու առումով Էրդողանի կառավարությունը վերին աստիճանի պատրաստակամ է»:

Նրա այս խոսքերը հրապարակվել էին նաեւ «Հուրիեթի» հունիսի 4-ի համարում, որից հունիսի 6-ին «Սաբահի» էջերում «Ձեզ վայել չէր, պատրիարք» վերնագրով արձագանքել է հայտնի թուրք լրագրող Հընջալ Ուլուչը: Ահա թե ինչպես. «Այս խոսքերը ամենեւին պատշաճ չեն: Ինչ էլ որ լինի, վաս, տգեղ եւ անհարգի երեւույթ է: Հավանաբար Մեսրոպ պատրիարքին քաջ հայտնի է այն, որ Թուրքիան աշխարհիկ պետություն է: Աշխարհիկ երկրներում կրոնը չի կարելի դարձնել քաղաքականության գործիք: Աշխարհիկ երկրում հոգեւոր առաջնորդը այդ կարգավիճակով չի կարող համայնքի անունից պարտավորեցնող քաղաքական ելույթներ ունենալ: Չպետք է ունենա, այն էլ այսպիսի շիկացած մթնոլորտում: Նա չի կարող ասել. «Մենք հայերս մեր ձայնը տալու ենք այս կամ այն կուսակցությանը», ասելու դեպքում ոչ միայն ամոթալի արարք, այլեւ հանցանք կգործի: Դատախազությունն իսկույն քրեական գործ պետք է հարուցի նրա նկատմամբ: Եթե երկրում կա մի կուսակցություն, որը ձեռքի վրա է պահում հատկապես Ստամբուլում բնակվող հայերին, ապա դա ժողովրդա-հանրապետական կուսակցությունն է: Ապերախտություն անելու կարիք չկա:

Շիշլիի փոխքաղաքապետը հայ է: Քաղաքապետ Սարըգյուլի բացակայությամբ, որը ներկայացնում է ժողովրդա-հանրապետական կուսակցությանը, նրա անունից ինքն է գործում: Հայկական կալվածքներին եւ վարժարաններին առնչվող տարիների վաղեմություն ունեցող բազմաթիվ խնդիրներ լուծվել են հենց Սարըգյուլի պաշտոնավարության ժամանակ: Բազմաթիվ միջոցառումներ են կազմակերպվել շնորհիվ քաղաքապետարանի նյութական եւ բարոյական աջակցության: Ես այդ միջոցառումներում Սարըգյուլից բացի կուսակցական որեւէ այլ գործչի չեմ հանդիպել: Արի եւ ուրացիր այս ամենը: Դեռ մի բան էլ ասա. «Մեր ձայնը տալու ենք «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցությանը: Կարծում եմ, Մեսրոպ Բ-ից պարզաբանում պահանջելու իրավունք ունեմ: Մեկ էլ նա թող պարզաբանի, թե հայերի ո՞ր պահանջների նկատմամբ է պատրաստակամ Էրդողանը»:

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

Բլերը վերջնագիր կներկայացնի Պուտինին

Գերմանիայում անցկացվող «Մեծ ութնյակի» գագաթաժողովի վերջին օրը՝ հունիսի 8-ի երեկոյան, Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերը (որը հունիսի վերջերին պաշտոնաթող կլինի) վերջնագիր է ներկայացնելու Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինին: Լոնդոնի «Թայմս» թերթի տեղեկությունների համաձայն, դա տեղի կունենա երկու ղեկավարների հանդիպման ժամանակ: Բլերը Պուտինին կհայտարարի, որ եվրոպական ընկերությունները Ռուսաստանից կհեռանան, եթե Պուտինը չապացուցի Ռուսաստանում ընդդիմության նկատմամբ հանդուրժողական վերաբերմունքին եւ իրավախախտումների անթույլատրելիությանը իր կողմնակցությունը: Դրանք Արեւմուտքում համարվում են ժողովրդավարական կարեւոր արժեքներ:

2000 թ.-ին Պուտինի իշխանության գլուխ անցնելուց ի վեր Ռուսաստանի եւ Մեծ Բրիտանիայի հարաբերությունները բավական լարված են: Գագաթաժողով մեկնելուց առաջ վարչապետ Բլերը խորհրդարանի համայնքների պալատում հայտարարեց, որ անիմաստ է դատարկ սպառնալիքներ հասցեագրել ՌԴ նախագահին: Նրա խոսքերով, եթե չլինեն ընդհանուր արժեքներ, ապա «եվրոպացիները կուզենան նվազագույնի հասցնել Ռուսաստանի հետ իրենց գործարար հարաբերությունները»:

Բլերի մամլո քարտուղարն ասել է, որ Պուտինը պետք է լավ մտածի, թե ինչ արձագանք են առաջացրել Եվրոպայի վրա հրթիռներ ուղղելու իր հայտարարությունները: Եվրոպան մտապես հայտարարել է, որ Ռուսաստանի հետ քաղաքական եւ առեւտրային լավ հարաբերությունները հնարավոր են, եթե այդ երկրի վարքագիծը համընկնի ընդհանուր արժեքների շրջանակներին: Մամլո քարտուղարն ավելացրել է. «Հակառակ դեպքում Ռուսաստանը գրավիչ չի լինի իրեն շատ անհրաժեշտ ներդրումների համար: Ընկերությունները միջոցները որեւէ երկրում կներդնեն, եթե գտնեն, որ իրենց ներդրումներին ոչինչ չի սպառնում»:

Ժողովրդավարության խնդրից բացի, Բլերը մտադիր է Պուտինի հետ քննարկել նաեւ ԱԴԾ նախկին սպա Ալեքսանդր Լիտվինենկոյի սպանության հարցը եւ պահանջել ռուսաստանցի գործարար Անդրեյ Լուգովոյի արտաքսումը: Մեծ Բրիտանիայի իշխանությունները կասկածներ ունեն, թե Լոնդոնում Լուգովոյն է թունավորել Լիտվինենկոյին: «Մենք գիտենք, թե ինչ փաստարկներ ունեն ռուսները, բայց չենք կարող թույլ տալ, որ Մեծ Բրիտանիայի տարածքում այդ ձեւով որեւէ մեկին սպանեն եւ անպատիժ մնան», ասել է Բլերը:

Ինչ վերաբերում է գագաթաժողովի ընթացքին, հունիսի 7-ին «Մեծ ութնյակի» ղեկավարները քննարկել են մոլորակի կլիմայի փոփոխությունների, ազատ առեւտրի, զարգացող երկրներին հատկացվող օգնության, Բալկանների, Կոսովոյի խնդիրները եւ այլ հարցեր: ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը բավական լարված բանակցություններ է վարել ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշի հետ, քննարկելով գլխավորապես մոլորակի տաքացման եւ Եվրոպայում ամերիկյան հակահրթիռային համակարգի հարցերը: BBC-ն հաղորդում է, որ Պուտինը պահանջել է, որպեսզի առավել շատ ածխաթթու գազ արտանետող պետությունները՝ ԱՄՆ-ը, Չինաստանը եւ Հնդկաստանը մինչեւ տարեվերջ մշակեն գործողությունների սեփական ծրագրեր:

Երաժշտական համաժողովը ներկայացնում է Հայկ Մելիքյանին

Հայկական երաժշտական համաժողովը (1994 թ.) Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանում կազմակերպել էր դաշնակահար եւ կոմպոզիտոր Հայկ Մելիքյանի մենահամերգը, որը իր սերնդի առավել հետաքրքրական հայ երաժիշտներից մեկն է: 27-ամյա Հ. Մելիքյանը արդեն հասցրել է համբավ ձեռք բերել Եվրոպայի մի շարք խաղափներում. 19 տարեկանում նա 5-րդ մրցանակի դափնեկիր է դարձել Ռագուսի (Իտալիա) «Ibla Grand Prize» միջազգային մրցույթում, իսկ մեկ տարի անց՝ 2000 թ.-ին երկրորդ մրցանակ է ստացել Հռոմում Վալենտինո Բուչչիի անվան հայտնի երաժշտական մրցույթում:

Այդ օժտված երաժշտի գործունեությունը բավական հանգամանորեն լուսաբանվել է արվեստագիտության դոկտոր Աննա Արեւշատյանի «Անուն նոր եւ սանչելի» հոդվածում (տես «Ազգ», 26 դեկտեմբերի, 2006 թ.): Իրոք, Հայկը դասվում է ունիվերսալ երաժիշտների տիպին, որոնց հետաքրքրությունները չեն սահմանափակվում միայն մեկ մասնագիտությամբ. նրանց գրավում է կատարողական եւ կոմպոզիտորական արվեստը, եւ այդ գործունեության մեջ նրանք շարժվում են ու պրպտում:

Այդուհանդերձ, ներկայումս Հայաստանում չկա որեւէ դաշնակահար, որը պատշաճ պրոֆեսիոնալ մակարդակով կատարելագործվեր արդի երաժշտության բնագավառում: Հայկ Մելիքյանը երջանիկ բացառություն է: Մեր երաժշտական կյանքում նրա ներկայությունը ուրախալի երեւույթ է: Մելիքյանի դաշնամուրային գեղազանց պահվածքը, գեղարվեստական ճաշակը եւ բազմաբար կրթվածությունը հավաստ են ներշնչում նրա փայլուն արտիստական կարիերայի հարցում:

Հայկի կազմավորման գործում մեծ նշանակություն ունեցավ նրա երկարատեւ ուսումնառությունը պրոֆեսոր Ալեքսանդր Գուրգենովի ղեկավարությամբ, նախ՝ Ա. Սպենդիարյանի անվան երաժշտական դպրոցում, ապա՝ Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայում, որը Հայկն ավարտեց 2002 թ.: Սկսած 2005 թ.-ից՝ ասպիրանտուրան ավարտելուց անմիջապես հետո Մելիքյանը դարձավ իր պրոֆեսորի դասարանի ընթերական եւ միաժամանակ սկսեց հետեւողականորեն կոմպոզիցիա ուսումնասիրել պրոֆեսոր Վարդան Աճեմյանի ղեկավարությամբ: Կասկածից վեր է, որ Մելիքյանի հաջողությունները պետք է գնահատել նաեւ որպես երեւանյան դպրոցի մանկավարժական առաջադիմական մեթոդների արդյունք:

Բնությունը Հ. Մելիքյանին օժտել է ոչ միայն արտակարգ վասնային տեխնիկայով, այլեւ վառ խառնվածքով եւ ուժեղ կամքով: Այդ հատկանիշների միավորումը Մելիքյանի կատարումներին հաղորդում է տպավորիչ, երբեմն անսահման թվացող վիրտուոզություն եւ մասշտաբայնություն: Դրա հետ մեկտեղ, Հայկին բնորոշ պատկերավոր մտածողությունը եւ ավելի շուտ համառոմանտիկական գեղագիտության լույսով դաստիարակված պատկերավոր մտածողությունը նրա մեկնաբանումները դարձնում են հիշվող հնչյունային բնապատկերներ, պատկեր-դրվագներ, որտեղ բազմահնչերանգ դաշնամուրի միջոցներով կերտվում է դինամիկ հնչյունային պատկեր:

Ճիշտ է, չի կարելի ասել, թե Մելիքյանի նվագը ներառում է դաշնամուրի տեմբրային ներկապնակի բոլոր հնարավորությունները: Այդ ճանապարհին դաշնակահարը դեռ պետք է հաղթահարի կատարելագործման շատ աստիճաններ: Սակայն փաստ է, որ նա զգել է դաշնամուրի իր սեփական ռեգռնանսային ակուստիկ պատկերը, կոմպոզիտորի մտահղացման սեփական ըմբռնումը, ստեղծագործության հայեցակարգային իրացման սեփական մեթոդը, վերջապես սեփական հնչյունային touche-ն, այսինքն՝ հպման եւ ձայնարտաբերման բնույթը: Եվ դա նրա կիրառած հակադրությունների եւ երանգների գունային գամմային հաղորդում է արտասովոր տարբերակվածություն:

Մելիքյանը համերգի ծրագրում ընդգրկել էր ֆրանսիացիներ Օլիվիե Մեսիանի (1908-1992) եւ Միշել Կարսկու (ծնվ. 1936), ճապոնացի Տորու Տակեմիցուի (1930-1996), ուկրաինացի Վալենտին Սիլվեստրովի (ծնվ. 1937) եւ հայեր Ավետ Տերտերյանի (1929-1994), Լեւոն Չաուշյանի (ծնվ. 1946) եւ Վահրամ Բաբայանի (ծնվ. 1948) երկերը: Դրանք կատարվեցին երաժշտության էության մեջ տարբեր մակարդակի ներթափանցումներով, բայց մշտապես՝ դրանց կառուցվածքային եւ իմաստային առանձնահատկությունների գիտակցմամբ:

Այսպես, Մեսիանի «Լալկան բազե» պիեսում, որը թվով 11-րդն է նրա «Թռչունների կատալոգ» շարքում (1958), անտեղի գերակշռում էր հնչյունային ֆովիզմը, իսկ Տակեմիցուի «Անձրեւային ծառի էսքիզ II» մանրանկարում (1992), որը նվիրված է Մեսիանի հիշատակին, մեր կարծիքով իմպրեսիոնիստական ցայտը կարող էր ավելի ընդգծված լինել: Փոխարենը Վ. Սիլվեստրովի դաշնամուրային Երկրորդ սոնատում (1975) դաշնակահարը կառուցեց պոստռոմանտիկ եւ իմպրեսիոնիստական միջոցների նրբագեղ ներկապնակ եւ հարթեցնելով սոնատի պոլիստիլիստիկան (այստեղ նկատելի են Դեբյուսիի, Ռախմանինովի, Սկրյաբինի եւ նույնիսկ Ջորջ Քրամի «շերտեր»), այդ ստեղծագործությունը դարձրեց յուրօրինակ աշնանային պոեմ-հովվերգություն: Իսկ դա մոտիկ էր ավելի ուշ շրջանի Սիլվեստրովի ոճին:

Առավասարակ Մելիքյանին բնորոշ է երաժշտության նյութի (ընդգծում ենք՝ նյութի եւ ոչ թե առանցքի) ընդգրկումը: Ասես ինտուիցիայով այն ընկալելով, դաշնակահարը պիեսի կառուցվածքը դարձնում է առավել կուռ, տեսանելի: Հենց այդպես ներկայացավ 2000 թ. Միշել Կարսկու գրած դաշնամուրային պիեսը: Կատարվեց դրա միայն մեկ մասը՝ Molto agitato-ն, բայց դա եւս փայլուն տպավորություն թողեց:

Ամենայն պատասխանատվությամբ մոտենալով Երեւանում անծանոթ կոմպոզիտորի առաջին ներկայացմանը, Մելիքյանն ըստ գաղափարի մինիմալիստական այդ երաժշտության իրացման մեջ ներդրեց հստակ պոլիֆոնիկ մտածողության տեր երաժշտի ու խաղչի ողջ եռանդը: Կարսկու պիեսում լսելով Ի. Ստրավինսկու Piano Rag-Music-ի արձագանքները, մտածեցի նաեւ ջազի ասպարեզում Մելիքյանի հեռանկարների մասին:

Հայկական երաժշտությունը կազմեց համերգի ծրագրի կարեւոր մասը: ԵՊԿ պրոֆեսոր Անահիտ Բոգդանյանի մեկնաբանմամբ ծանոթ Վ. Բաբայանի 2-րդ սոնատը (1973) հնչեց առավել մետաֆիզիկորեն, ներկա ժամանակի շնչով: Մեծ տպավորություն գործեց Լ. Չաուշյանի թիվ 1 եռամաս սոնատի (1981) մեկնաբանումը: Այդ ծավալուն ստեղծագործության մեջ դաշնակահարը վերջնամասում ընդգծեց Չաուշյանի կապը իր ուսուցիչ Է. Միրզոյանի երաժշտության հետ, իսկ առաջին մասում (In modo aria)՝ աշուղական, «աստղական» (Ն. Թահմիզյան) մեղեդիների պաթետիկան, որոնցից մեկը Չաուշյանի նրբորեն վերափոխած նշանավոր «Կռունկ» երգն է Կոմիտասի տարբերակով: Կոմպոզիտորի երաժշտական գաղափարների գերհագեցվածությունը, նույնիսկ չափազանցումը Մելիքյանին չխանգարեցին Չաուշյանի սոնատին հաղորդել հայեցակարգային ավարտունություն:

Ծրագրի բարձրակետը դարձավ Ավետ Տերտերյանի «Կրակե օղակ» օպերայի թեմաներով Համերգային պարաֆրազի կատարումը: Քառասուն տարի առաջ հայ նշանավոր կոմպոզիտորի կերտած ստեղծագործությունը այսօր եւս երաժշտական երեւակայության խթանիչ է, որի օրինակը Հայկ Մելիքյանի դաշնամուրային վիրտուոզ ֆանտազիան է: Նա ոչ թե պատճենեց օպերան, այլ վերստեղծեց դրա հասկանալական ռակուրսներից մեկը. կոմպոզիտոր Մելիքյանը հենքի ռիթմիկ սրության, ostinato-ի հնարքների, ինչպես նաեւ հակադիր համադրելիների եւ դարվածքների վրա հիմնված երաժշտության խստությունը վերածում է մարդկային աշխարհի ողբերգական բեկվածքի մասին պատմող ծավալուն ռոմանկարի:

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Արվեստագիտության դոկտոր

«Պարասիկը»՝ որպես բարոյահոգեբանական պոլյացիա հաղորդելու ձեւ

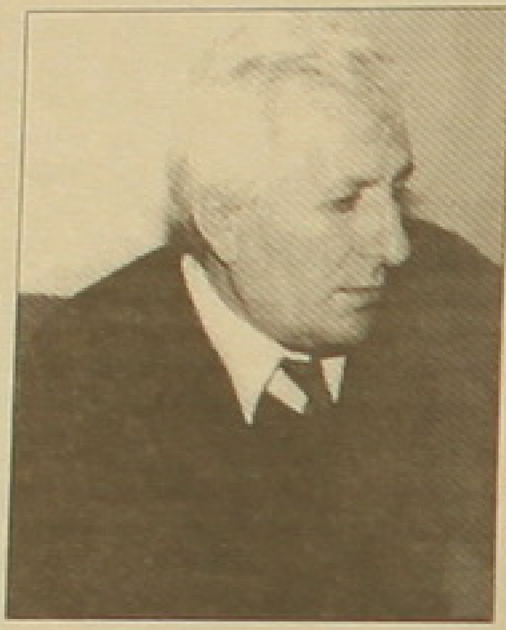

Ըստ ավանդույթի, չորեքշաբթին Նարեկացի արվեստի միությունում կինոյի երեկո է: Անցյալ այդ օրը եւս ավանդույթի սահմաններում էր: Ներկայացվեց կինոռեժիսոր **Տարոն Ղափլանյանն** իր երկու՝ **«Պարասիկ»** վավերագրական եւ **«Էլեգիա»** գեղարվեստական ֆիլմերով: «Պարասիկն» առաջին անգամ հանձնվեց կինոդիտողի ուշադրությանը: 22 րոպեանոց վավերագրական ֆիլմի սցենարը գրել եւ կարդում էր հայտնի սփյուռքահայ գրող եւ գործիչ Սեդա Սեւանը: Որքան յուրօրինակ էր սցենարը, որ ոմանց կարող էր միալար թվալու զգացողություն առաջացնել, այնքան ծանոթ ու ազատված էին ֆիլմի կադրերը, ուր 80-ականներն էին իրենց թոհուբոհով: Նորից Ղարաբաղյան ցավով բռնկված մեր ձեռքերն ու դեռ երիտասարդ դեմքերը ճանաչեցինք, ծանոթ հուզմունքի դողն ու փշաքաղումն ապրեցինք, մեկ անգամ եւս տեսանք սումգայիթյան ոճիրից մազապուրծներին, զոհերի հիշատակը ծիծեռնակաբերդում ոգեկոչող, տարբեր երթերի մեջ սգացող հայացքներում պահած մարդկանց ու թերեւս արդեն մի դառը-դառը ժպիտով դիտեցինք Ղարաբաղյան շարժման կազմակերպիչների խաչածանոթ ու դեռ երիտասարդ դեմքերը: «Պարասիկը» թարմացրեց հիշողությունը ցուրտ ու մութ տարիների, կտրվող մասրաշ ծառերի ու դրանց հասված մարմինները սահնակներով տուն տանելու մասին: Ու հնչում էր ծխնելույզը երկաթի ձողով թափ տվողի զարկը, որպես եկեղեցու ղողանջ: Հեղինակը ֆիլմում զետեղել էր եւ Վիլյամ Սարոյանի ուղիղ խոսքից մի հատված, ուր մեծ հայն ասում էր, թե մենք պարզապես պարտավոր ենք լինել մեր հողի վրա: Պարբերաբար կրկնվում էր առօրյա կյանքից նկարահանված մի պատառիկ (թերեւս անցյալում առօրեականի վերհիշեցումն է վավերագրության հմայքը)՝ սեղանիկին շարքով դասավորված, վաճառվող ձկներից մեկը դեռ կենդանության նշաններ էր ցուցադրում՝ բացխուփելով բերանը: Երկրաշարժն իր ողջ սարսափով ու Շ. Ազնավուրի թեւաթափ եւ միաժամանակ ցնցումից զայրացած հայացքով հիշեցրեց իր մասին:

22 րոպեանոց ֆիլմի «գաղափարական մեխն» էր հոլովվող այն միտքը, թե Հայաստանը՝ հայերի երկիրը Աստծու պարասիկով տիեզերքից նետված քար է, որ «կամ կկանգնի այս աշխարհի կոկորդում, կամ կշարունակի իր երթը հավերժության ուղեծրում»:

Ֆիլմում օպերատորը եւ ռեժիսորը Տարոն Ղափլանյանն է: Նա նկարահանում է հիմնականում բնապահպանական թեմաներով ֆիլմեր: Սակայն ինչ էլ անի, իր իսկ մեկնաբանությամբ, հողի մասին է իր մտորումն ու խոհը, հայրենի հողին ու նրա պահպանությանն է ձոնված իր աշխատանքը: «Ես հիմնականում աշխատում եմ, որ մարդու հիշողությունը սեփական անցյալի մասին չկորչի: Հայրս ծնվել է Սասունում, ես՝ այստեղ: Սեփական պատմությունս պահելու խնդիր ունեմ, ինչպես որ իմ հարյուր հազարավոր ազգակիցները: Իմ ֆիլմերը գենետիկ հիշողությունը գիտակցելու եւ սեփական պատմությունը շարունակելու իմ լուծումն են առաջարկում: Դա այն է, որ մենք այլընտրանք չունենք, ոտքի տակ պիտի մեր հողը զգանք եւ դա պահելու ճանապարհը միասին պիտի գտնենք», ասում է Տարոն Ղափլանյանը **«Ազգի»** հետ առանձնազրույցում:

Երկրորդ «Էլեգիա» ֆիլմը անձնական կյանքից հատվածների եւ իրական ժամանակաշրջանի երեւույթների, դրանց հակասականության մասին է: Գեղարվեստական ֆիլմը կարելի է նաեւ իրապատում անվանել, ուր շատերը կգտնեն իրենց ու կերպարներին կնմանեցնեն իրենց ծանոթներին:

Դեռ 80-ականների սկզբից տեսախցիկն ուսն առած Տարոն Ղափլանյանի հետ զրուցում ենք նաեւ հայկական ժամանակակից կինոյի խնդիրների մասին: «Կինոարվեստի նկատմամբ հայերիս կամ հայաստանցիներիս վերաբերմունքը չի արդարացնում իրեն, կարծում է Տ. Ղափլանյանը: Դրա համար էլ հայկական կինոն այսօր փակուղում է հայտնվել: Մենք չենք գիտակցում, չենք ընդունում, որ գործում են «նյութ-առք-վաճառք» հարաբերությունները: Մինչ այդ, կինոն, կոնկրետ իմ կինոն, այսօրվա փոքրիկ միջոցառումը գումար բերելու փոխարեն բարոյահոգեբանական պուլսացիա է հաղորդում, եթե իհարկե, դա ստացվել է ինձ մոտ», ասում է զրուցակիցս:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ժոլեն Կարապետյանի առաջին ալբոմը

Ֆրանսահայ երաժիշտների երիտասարդ սերնդի ներկայացուցիչ Ժոլեն Կարապետյանը Բոբ Դիլանի արվեստի երկրպագուներից է: Նա կիթառ է նվագում 10 տարեկանից եւ երաժշտությամբ զբաղվում է արդեն երկու տասնամյակ: «Նուվել դ'Արմենի» հանդեսի բնորոշմամբ, լիոնցի երաժիշտը ներկայումս նվագում է այնպիսի վարպետությամբ, որ նույնիսկ դադարները դառնում են շատ պերճախոս:

Կարապետյանը նաեւ կոմպոզիտոր է եւ տեքստերի հեղինակ: Նա երաժշտություն է հորինել թե գովազդային եւ թե վավերագրական ֆիլմերի համար: Հաշմանդամների հարցերով զբաղվող Handicap International միջազգային ոչ կառավարական կազմակերպության հետ համատեղ լույս ընծայված առաջին երաժշտական ալբոմը թողարկվել է ավելի քան 100 հազար օրինակով:

Պ. Ք.

Մանուշյանը Սենս Էյենի ցուցահանդեսում

Սենս Էյենի (Ֆրանսիա) խաղախաղտեսարանում բացվել է Դիմադրության շարժման օտարերկրացի մարտիկներին նվիրված ցուցահանդես, որտեղ զգալի տեղ է հատկացված Միսաք Մանուշյանի հակաֆաշիստական «Կարմիր պաստառ» խմբին: Խմբի միակ փրկված անդամ Արսեն Չաքարյանը ծեր է եւ վատառողջության պատճառով չի մասնակցել ցուցահանդեսի բացմանը:

Ցուցահանդեսը կազմակերպվել է Լուարի հայ մշակույթի տան նախագահ Ժան Գրիգորյանի նախաձեռնությամբ: Իսկ Կլերմոն Ֆերան քաղաքի թատերախմբերից մեկը հանդես է եկել Մանուշյանի խմբի գործունեությանը նվիրված ներկայացմամբ:

Մահապատժից մի քանի ժամ առաջ կնոջը՝ Մելինեին գրած նամակում Մանուշյանը վստահություն էր հայտնել, որ «Ֆրանսիայի ժողովուրդը եւ ազատության բոլոր մարտիկները կկարողանան հարգել խմբի հիշատակը»:

Պ. Ք.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Իան Պորտերֆիլդ. «Այս հաղթանակը մեծ տոն է հայկական ֆուտբոլի համար»

Լեհաստանի հավաքականի նկատմամբ տոնած հաղթանակը մեծ ոգեւորություն է առաջացրել հայ ֆուտբոլասերների շրջանում։ Պատահական չէ, որ հանդիպումից հետո մարզադաշտից տուն վերադառնալիս ֆուտբոլասերներից շատերն իրենց ոգեւորությունն ու ցնծությունն արտահայտում էին «Հայաստան, Հայաստան» վանկարկումներով։

Պարտությունն այնքան էր տխրեցրել լեհերի գլխավոր մարզիչ **Լեո Բեենհակերին**, որ նա չներկայացավ հետխաղյա մամուլի ասուլիսին։ Նրան կարելի է հասկանալ, քանի որ 6 անընդմեջ հաղթանակներից հետո առաջատարի համար պարտությունը խմբի հետնապահներից մեկի հետ իրոք անսպասելի էր։ Իսկ ահա Հայաստանի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզիչ **Իան Պորտերֆիլդը**, որ ողջ հանդիպման ժամանակ ոգեւորում էր իր սաներին եւ կոչ անում ճշտապես գրոհի նետվել, սիրով իր կարծիքը հայտնեց խաղի մասին։

\- Այս հաղթանակը հայկական ֆուտբոլի եւ ողջ Հայաստանի համար մեծ տոն է։ Ցանկանում եմ այդ առիթով շնորհավորել ինչպես ֆուտբոլիստներին հիանալի խաղի, այնպես էլ ֆուտբոլասերներին՝ հավաքականին ջերմորեն աջակցելու համար։ Այսօր մենք հաղթեցինք Լեհաստանի պես ուժեղ հավաքականին, որը մինչ այդ 6 անընդմեջ հաղթանակ էր տոնել։ Շնորհակալ եմ նաեւ Գեւորգ Կասպարովին իր վստահ խաղի եւ Համլետ Մխիթարյանին՝ գեղեցիկ գոլի համար։

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

Համլետը խաղադաշտում իրոք փայլեց իր վարպետությամբ։

Խաղից առաջ մտածում էի, թե որակազրկված Սամվել Մելքոնյանի փոխարեն ում խաղադաշտ ուղարկեմ։ Տակտիկական նկատառումներից ելնելով, նախապատվությունը տվեցի փորձառու Արմեն Շահգելդյանին։ Ընդմիջմանը որոշ ճշգրտումներ մտցրի թիմի գործողություններում, խաղադաշտ մտցրեցինք արագավազ Արամ Հակոբյանին ու Լեւոն Փաչաջյանին, ինչը դրական արդյունք տվեց։ Երկրորդ խաղակեսում մեր ֆուտբոլիստները գերազանցեցին մրցակցին։ Ողջ խաղի ընթացքում դրսեւորելով կամք ու վճռականություն, խստորեն պահպանելով խաղային կարգապահությունը, արժանի հաղթանակ տոնեցինք։

Երբ նոր էի Հայաստան ժամանել, ինձ ասում էին, որ առանց Ռոմիկ Խաչատրյանի ու Կարեն Ալեքսանյանի դժվար կլինի։ Այսօր մենք ունենք այլ խաղացողներ միջին օղակում, որոնք իրենց լավ են դրսեւորում։ Եվ ընդհանրապես, խաղային յուրաքանչյուր դիրքում առնվազն երկու հավասարազոր ֆուտբոլիստ պետք է ունենանք։ Կարծում եմ, անցած ամիսներին մեզ հաջողվեց միավորել կոլեկտիվը եւ լավ հավաքական ստեղծել։ Առջեւում պորտուգալացիների հետ ընտրական մրցախաղն է։ Ճիշտ է, նրանք իրենց կարգով բարձր են լեհերից, սակայն չպետք է երկնչել։ Ամեն ինչ մեզնից է կախված։

Հայ ֆուտբոլիստները շրջանցեցին ղազախներին

Չորեքշաբթի կրկին մեծ ֆուտբոլի օր էր Եվրոպայում։ Կայացան Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարի հերթական տուրի հանդիպումները։

«A» խմբում, որտեղ հանդես են գալիս հայ ֆուտբոլիստները, տեղի ունեցավ երկու հանդիպում։ Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, Ղազախստանի եւ Ադրբեջանի հավաքականների մրցավեճն ավարտվել էր ոչ-ոքի՝ 1-1։ Առաջին խաղակեսի ավարտին ղազախները մնացել էին 10 հոգով, քանի որ դաշտից հեռացվել էր Մաքսիմ Ժալմագամբետովը։ Իսկ մինչ այդ, 30-րդ րոպեին ադրբեջանցիներից Նադիրովը բացել էր հաշիվը։ Թեեւ թվային գերակշռությանը, ադրբեջանցիներին չհաջողվեց պահպանել հաղթական հաշիվը։ 53-րդ րոպեին Բալթիեւը վերականգնեց հավասարակշռությունը։

Մյուս խաղում Ֆինլանդիայի հավաքականը 2-0 հաշվով պարտության մատնեց բելգիացիներին՝ լավ հնարավորություն ստանալով պայքարելու ուղեգրերի համար։ Ֆինններից աչքի ընկան Յուհանսոնն ու Երյոմենկոն։ Լեհերի նկատմամբ տոնած հաղթանակի շնորհիվ ՀՀ հավաքականը աղյուսակում շրջանցեց ղազախներին եւ այժմ բելգիացիներին զիջում է միայն անձնական հանդիպումների արդյունքով։ Այլապես մեր ընտրանին կզբաղեցներ 5-րդ տեղը շնորհիվ խփած եւ բաց թողած գնդակների ավելի լավ տարբերության։

«B» խմբում երկու առաջատարներն էլ հաղթանակներ տոնելով՝ ամրապնդեցին իրենց դիրքերը։ Ֆրանսիացիները շնորհիվ Նասրիի միակ գոլի պարտության մատնեցին Վրաստանի ընտրանուն, իսկ Լիտվայի հետ արտագնա խաղում իտալացիներին հաղթանակ պարգեւեց Կվալյարելլայի խփած երկու գնդակը։ 7 խաղից հետո ֆրանսիացիները 17 միավորով գլխավորում են մրցաշարային աղյուսակը։ Նրանց 2 միավոր են զիջում իտալացիները, որոնցից էլ մեկ միավոր հետ է մնում Շոտլանդիայի հավաքականը։ Վերջինս հյուրընկալվելիս 2-0 հաշվով պարտության մատնեց Ֆարերներին։

«C» խմբում վստահ ելույթներն է շարունակում Եվրոպայի չեմպիոն Հունաստանի հավաքականը, որը թեեւ դժվարությամբ, բայց հաղթեց մոլդովացիներին (2-1)։ Ընդ որում հույները հաղթական գնդակը խփեցին ավելացված ժամանակի 5-րդ րոպեին։ Հույները 7 խաղից վաստակել են 18 միավոր եւ 5 միավորով առաջ են անցել Բոսնիայի, Թուրքիայի եւ Նորվեգիայի հավաքականներից։ Այս խմբում կայացած մյուս հանդիպումների արդյունքներն են. Նորվեգիա-Հունգարիա՝ 4-0, Բոսնիա-Մալթա՝ 1-0։

«D» խմբի առաջատար գերմանացիները սլովակներին հաղթելուց հետո (2-1) 5 միավորով առաջ անցան չեխերից։ «E» խմբի առաջատար խորվաթները սեփական հարկի տակ չկարողացան հաղթել ռուսներին (0-0), ինչը հնարավորություն տվեց Իսրայելի հավաքականին անդորրացիներին հաղթելուց հետո (2-0) միավորներով հավասարվել նրանց։ Նույն խմբում Անգլիայի հավաքականը 3-0 հաշվով առավելության հասավ էստոնացիների նկատմամբ։ Հանդիպման հերոսներից մեկը հավաքական վերադարձած Դեւիդ Բեքհեմն էր, որը գոլային երկու փոխանցման հեղինակ դարձավ։

Բավականին խճճված իրավիճակ է ստեղծվել «F» խմբում, որտեղ շվեդներն ու իսպանացիները հերթական հաղթանակները տոնելով, 15 միավորով գլխավորում են աղյուսակը։ Շվեդները սեփական հարկի տակ ջախջախեցին իսլանդացիներին (5-0), իսկ իսպանացիները հյուրընկալվելիս 2 անպատասխան գնդակ խփեցին Լիխտենշտեյնի հավաքականի դարպասը։ Դանիացիներն էլ 2-0 հաշվով պարտության մատնեցին լատվիացիներին։

«G» խմբում Ռումինիայի ընտրանին 2-0 հաշվով հաղթելով Սլովենիայի հավաքականին, 17 միավորով գլխավորում է աղյուսակը։ 2 միավոր պակաս են վաստակել բուլղարացիները՝ պարտության մատնելով Բելառուսի ընտրանուն (2-1)։ Ալբանացիներն էլ 3-0 հաշվով հաղթեցին Լյուքսեմբուրգի ընտրանուն։

«A» խումբ

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լեհաստան	9	6	1	2	15-7	19
2. Սերբիա	7	4	2	1	10-4	14
3. Պորտուգալիա	7	4	2	1	15-5	14
4. Ֆինլանդիա	8	4	2	2	9-5	14
5. Բելգիա	8	2	1	5	5-10	7
6. Հայաստան	7	2	1	4	3-7	7
7. Ղազախստան	8	1	3	4	5-11	6
8. Ադրբեջան	8	1	2	5	4-17	5

ՇԱԽՄԱՏ

Արոնյանը պահպանեց առավելությունը

Երեկ Էլիստայում կայացավ աշխարհի առաջնության հավակնորդների մրցախաղերի 2-րդ պարտիան։ Լեւոն Արոնյանը սեւ խաղաքարերով 46-րդ քայլում հավերժական շախի շնորհիվ ոչ-ոքի ավարտեց պարտիան Ալեքսեյ Շիրովի հետ։ Այսպիսով, Արոնյանին հաջողվեց պահպանել Շիրովի նկատմամբ մեկ միավորի առավելությունը։ Մյուս երեք պարտիաներում էլ մրցակիցները հաշտություն կնքեցին։ Միավորը կիսեցին Լեկոն ու Բարեեւը, Գրիշչուկն ու Ռուբլյովսկին, Գելֆանդն ու Կամսկին։ Վերջին մրցախաղում հաշիվը հավասար է՝ 1-1, իսկ Լեկոն եւ Գրիշչուկը 1,5-0,5 հաշվով հաղթում են մրցակիցներին։

Երիտասարդները հիասթափեցրին

Ֆուտբոլի Հայաստանի երիտասարդական հավաքականը 2009 թ. Եվրոպայի երիտասարդական առաջնության ընտրական մրցաշարի երկրորդ հանդիպումն անցկացրեց՝ հյուրընկալվելով Ուկրաինայի իր հասակակիցներին։ Հիշեցնենք, որ մայիսի 31-ին մեկնարկային խաղում հայ ֆուտբոլիստները Երեւանում 1-0 հաշվով հաղթել էին Լիխտենշտեյնի ընտրանուն։ Խարկովում կայացած խաղում մեր հավաքականը չափազանց անհաջող հանդես եկավ՝ մրցակցին զիջելով 0-4 հաշվով։ Արդեն 12-րդ րոպեին ուկրաինացիները Կրավչենկոյի դիպուկ հարվածի շնորհիվ բացեցին հաշիվը։ Ընդմիջումից հետո դաշտի տերերը եւս երեք գոլ խփեցին։ Աչքի ընկան Օլեյնիկը, Գլադկիյը եւ Պրիյոմովը։

Ըստ ուկրաինական լրատվամիջոցների, հայ ֆուտբոլիստները ողջ խաղի ժամանակ ընդամենը մի քանի հարված են կատարել մրցակցի դարպասին։ Առաջին հարվածը կատարվել է միայն 36-րդ րոպեին։ Թերեւս վտանգավոր է եղել միայն Գեւորգ Ղազարյանի հարվածը, որը մի փոքր շեղ է ստացվել։

Հայաստանի երիտասարդական հավաքականն այդ խաղում հանդես է եկել հետեւյալ կազմով. Գրիգոր Մելիքսեթյան, Արտակ Անդրիկյան, Միխեիլ Սիմոնյան, Արթուր Ստեփանյան, Ռաֆայել Սաֆարյան, Հենրիխ Մխիթարյան, Գուրգեն Մելիքսեթյան (Վարդան Պետրոսյան, 61), Արամ Բարեղամյան, Արթուր Եդիգարյան, Գեւորգ Ղազարյան, Արտակ Օսեյան (Արսեն Բալաբեկյան, 21)։ Մեր թիմից զգուշացվել են Միխեիլ Սիմոնյանն ու Արսեն Բալաբեկյանը։

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Թուրքիա	1	1	0	0	2-1	3
2. Ուկրաինա	2	1	0	1	5-2	3
3. Հայաստան	2	1	0	1	1-4	3
4. Չեխիա	0	0	0	0	0-0	0
5. Լիխտենշտեյն	1	0	0	1	0-1	0

Սեմինար պարապմունքներ հայ մասնագետների համար

Ինչպես տեղեկացանք ՀԱՕԿ-ի լրատվության պատասխանատու Նաթելա Հովսափյանից, Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախաձեռնությամբ ՄՕԿ-ի «Օլիմպիական համերաշխություն» ծրագրի շրջանակներում անցկացվում են սեմինար-դասընթացներ սուսերամարտի հայ մասնագետների համար։ Նախատեսված են գործնական եւ տեսական պարապմունքներ, որոնք վարում է ռուսաստանցի հայտնի մասնագետ Ալեքսանդր Ռավնյագինը։ Ժամանակին հմուտ մարզիչն աշխատել է Չինաստանի, Հոնկոնգի, Կորեայի եւ Ռուսաստանի հավաքականներում։

Երեւանում կազմակերպված դասընթացներին մասնակցում են մայրաքաղաքի, Գյումրիի եւ Վանաձորի 21 մասնագետներ։ Գործնական պարապմունքներն անցկացվում են Նորագավիթի սուսերամարտի մասնագիտացված մարզադպրոցում։ Դասընթացների ավարտին մասնակիցները քննություն կհանձնեն եւ համապատասխան վկայագրեր կստանան։

Հունիսի 6-ին Արաբկիր համայնքի թիվ 1 մարզադպրոցում մեկնարկեց սուսերամարտի Հայաստանի առաջնությունը, որին մասնակցում են շուրջ 100 մարզիկ-մարզուհիներ։ Բացման արարողությանը ներկա էր Ալեքսանդր Ռավնյագինը, որը ծանոթացավ մեր մարզիկների պատրաստվածության մակարդակին, խորհուրդներ տվեց նրանց եւ մարզիչներին։ Հայաստանի առաջնությունը մեր սուսերամարտիկների համար ուժերի լավ ստուգատես կլինի հուլիսի 2-8-ը Բելգիայի Գենտ քաղաքում կայանալիք Եվրոպայի առաջնությունից առաջ։

Շարապովան դուրս մնաց պայքարից

Ռուսաստանցի թենիսիստուհի Մարիա Շարապովային չհաջողվեց Ֆրանսիայի բաց առաջնության եզրափակիչի ուղեգիր նվաճել։ Կիսաեզրափակիչում նա անսպասելիորեն զիջեց սերբ Աննա Իվանովիչին (2-6,1-6)։ Վերջինս եզրափակիչում չեմպիոնի տիտղոսը կվիճարկի բելգիացի Ժյուստին Էնենի հետ, որը 6-2, 6-2 հաշվով առավելության հասավ Ելենա Յանկովիչի նկատմամբ։

Տղամարդկանց մրցաշարում հայտնի դարձան կիսաեզրափակիչի բոլոր մասնակիցները։ Դավիդենկոյին եւ Ֆեդերերին, որոնք կմրցեն միմյանց հետ, միացան Նադալն ու Ջոկովիչը։ Նադալը հաղթեց Կառլոս Մոյային, իսկ Ջոկովիչը պարտության մատնեց Իգոր Անդրեեւին։

«Ավստրիական ավիաուղիների» գավաթի համար

Թենիսի «Master Class» ակումբում մեկնարկել է «Ավստրիական ավիաուղիների» Երեւանի գավաթի միջազգային պատանեկան խաղարկությունը։ Այն անցկացվում է տարիքային երկու խմբով՝ մինչեւ 14 եւ մինչեւ 16 տարեկան աղջիկների եւ պատանիների միջեւ։ Այս մրցաշարն ավանդական է, այն անցկացվում է արդեն 7-րդ անգամ։ Մրցաշարի կազմակերպիչներն են «Ավստրիական ավիաուղիները» ու «Master Class» թենիսի ակումբը Հայաստանի թենիսի ֆեդերացիայի հետ համատեղ։

Մրցաշարին մասնակցում են 13 երկրների՝ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Էստոնիայի, Լատվիայի, Ավստրիայի, Ուկրաինայի, Վրաստանի, Բելառուսի, Մոլդովայի, Ուզբեկստանի, Թուրքմենստանի, Իտալիայի եւ Իսրայելի ընդհանուր առմամբ 114 թենիսիստներ։ Նշենք, որ մինչ այդ, նրանք այս նույն ակումբում մասնակցեցին Արթուր Չիլաջյանի հուշամրցաշարին։ Այնպես որ Երեւան մեկ այցի ժամանակ պատանի թենիսիստները հնարավորություն ունեցան մասնակցելու երկու մրցաշարի։ Ինչ խոսք, այս մրցաշարը ուժերի հիանալի ստուգատես է նաեւ հայ պատանի թենիսիստների համար։

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Ծանուցում

FAR
FUND FOR ARMENIAN RELIEF

Գիտական մրցույթի հրավեր (ANSEF)

Ամերիկայի Հայ օգնության ֆոնդի կողմից 2001թ. հիմնադրված Գիտության եւ կրթության հայկական ազգային հիմնադրամը (ԳԿՀԱՀ) Հայաստանի Հանրապետության գիտնականներին եւ հետազոտողներին հրավիրում է **2008 թ.** գիտական դրամաշնորհի մրցույթի:

Յուրաքանչյուր դրամաշնորհի չափը մինչեւ 5000 ԱՄՆ դոլար է: Գիտական դրամաշնորհի մրցույթի մասնակիցների դիմումները ընդունվում են էլեկտրոնային փոստով մինչեւ **2007թ. օգոստոսի 31-ը:**

Յուրաքանչյուր դիմումատու իր դիմում-առաջարկը ներկայացնելուց հետո կարող է այցելել ԳԿՀԱՀ-ի ինտերնետային կայք եւ փոփոխել իր դիմումի փաթեթը մինչեւ մրցույթի վերջնաժամկետը:

Գիտական աշխատանքները պետք է ներկայացվեն միայն էլեկտրոնային տարբերակով, ՀՕՖ-ի Նյու Յորքի գրասենյակ՝ ԳԿՀԱՀ ծրագրի հետազոտական խորհրդին, ԳԿՀԱՀ դռնասալ (ANSEF portal) հետեւյալ ինտերնետային կայքի միջոցով՝ **www.ansef.org/submit.html:**

Գիտական դրամաշնորհի մրցույթի արդյունքները հայտնի կդառնան տարեվերջին:

ՀՕՖ-ի լրատվական կենտրոն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է արտաքին մրցույթ՝ վիճակագրության վարչության վարկային ռեգիստրի «բանկային վիճակագիր» թափուր աշխատատեղի համալրման համար:

Աշխատանքի նպատակն է. Վարկային տեղեկատվության նկատմամբ ԿԲ եւ առեւտրային բանկերի պահանջարկի բավարարում՝ բանկային վերահսկողության արդյունավետության բարձրացման եւ վարկային ռիսկի սահմանափակման նպատակով:

Աշխատատեղի հիմնական պարտականություններն են.

«Վարկային ռեգիստր» համակարգից ձեւավորում է կենտրոնական բանկի ստորաբաժանումների պահանջարկին համապատասխան հաշվետվություններ:

Ձեւավորում է վարկառուների վերաբերյալ ոչ ստանդարտ եւ խնդրահարույց հարցումների պատասխանները, իրականացնում է համապատասխան ճշգրտումներ բանկերի հետ:

Իրականացնում է այլ հաշվետվական ձեւերի հետ Վարկային ռեգիստրի տեղեկատվության խաչաձեւ ստուգում:

Ստանում է «Վարկային ռեգիստր» համակարգից անպարտաճանաչ վարկառուների անվանացանկը, իրականացնում տեղեկատվության ստուգում եւ ճշգրտում վարկառուների հետ:

Պահանջվող կրթությունը, մասնագիտական փորձը եւ գիտելիքների շրջանակը

Բարձրագույն տնտեսագիտական կրթության պարագայում՝ 1 տարվա աշխատանքային փորձ կենտրոնական բանկում կամ 2 տարվա աշխատանքային փորձ ոչ Կենտրոնական բանկում:

Բարձրագույն ոչ տնտեսագիտական կրթության պարագայում՝ 2 տարվա աշխատանքային փորձ կենտրոնական բանկում կամ 3 տարվա աշխատանքային փորձ ոչ Կենտրոնական բանկում:

Գիտելիքներ հետեւյալ ոլորտներում՝ բանկային օրենսդրության եւ նորմատիվ դաշտի տիրապետում (խորացված), համակարգչային գիտելիքներ (միջանկյալ), ֆինանսներ եւ վարկ (միջանկյալ), մաթեմատիկական վիճակագրություն (ներածական), հաշվապահություն (ներածական), միկրոէկոնոմիկա (ներածական), մակրոէկոնոմիկա (ներածական).

Լեզուների իմացություն՝ հայերեն լեզվի իմացություն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուների իմացություն (մասնագիտական գրականություն ընթերցելու նպատակով):

Անհրաժեշտ հմտություններ՝ համակարգչով աշխատելու հմտություն (MS Office, վիճակագրական ծրագրեր), տվյալների բազաների հետ աշխատելու ունակություն:

Աշխատավարձը՝ 191 750 դրամ:

Փաստաթղթերի ընդունելության վերջնաժամկետը՝ **2007թ. հունիսի 25 -ը**

Պահանջվող փաստաթղթերը.

- դիմումի ձեւ (ձեւը զետեղված է ՀՀ կենտրոնական բանկի էլեկտրոնային կայքում - www. cba. am /«Մեր մասին»/«Թափուր աշխատատեղեր» բաժնում, կամ տրվում է ՀՀ կենտրոնական բանկում):

Դիմումի ձեւը կարող է ներկայացվել էլեկտրոնային տարբերակով՝ hrm@cba.am հասցեով:

Մրցութային հարցաշարը եւ Կենտրոնական բանկում մրցույթների անցկացման վերաբերյալ տեղեկատվությունը զետեղված է Կենտրոնական բանկի էլեկտրոնային կայքում (www. cba. am) կամ տրվում է Կենտրոնական բանկում:

Պարզաբանումների համար կարող եք զանգահարել՝ 56-14-40 եւ 06-34 (ներքին):

ԿԲ մամուլի ծառայություն

JOB VACANCY

Embassy of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Address: 34 Baghramyan Avenue, Yerevan

Email address: Enquiries.Yerevan@fco.gov.uk

Position: Driver

Starting Salary: Gross starting salary will be AMD 193,650 per month. A fixed monthly rate overtime payment of AMD 46,530 is also paid. The position attracts an annual holiday entitlement of 20 days plus public holidays and a free medical scheme.

Working hours: The working week will be 35 hours as part of a rota of 3 drivers. The successful applicant will be expected to act as duty driver on some evenings and weekends and the fixed rate of overtime is paid for this.

Requirements: The successful candidate will be an experienced and careful driver with:

- a full, current Armenian driver's licence
- excellent organisational skills
- a sound knowledge of Armenian traffic laws and the roads of Yerevan

This position involves driving members of the Embassy staff, routine vehicle maintenance checks and other tasks as required by the Embassy. He or she will work under the supervision the Senior Driver to ensure the smooth running of the Embassy Transport Fleet.

Languages: Applications will only be considered from applicants with good spoken English. Fluent (written and spoken) Armenian is also essential. Russian and written English ability would be useful.

Application deadline: 5pm on Friday 15 June 2007

A letter of application and curriculum vitae should be sent by post or email to the Transport Manager, Stephen Mallett. Only short-listed candidates will be contacted. Interviews will be held from the following week and the successful applicant will be required to start immediately.

The British Embassy is an equal opportunities employer.

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից՝ ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն, մշակվում է **«Հրայր եւ Աննա Հովնանյան ֆաունդեյշն»** կոմ Հրազդանի կիրճում գտնվող հողամասում՝ ոռոգման նպատակով ստորերկրյա ջրային ռեսուրսից 3,0 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2007 թ. հունիսի 15-ին, ժամը 16-00, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

Վարկանշվել է «Էլիս գրուպ» ՓԲԸ-ն

ՀՀ կենտրոնական բանկը վարկանշել է «Էլիս գրուպ» ՓԲԸ-ն՝ շնորհելով Գ + վարկանիշ:

ԿԲ մամուլի ծառայություն

WWW.
azgdaily.eu

Business Support Council in Armenia Economic/ and Financial Consultants
Notification of EBRD Consultancy Assignment

Closing Date: June 27, 2007

The European Bank for Reconstruction and Development (EBRD or the Bank) wishes to contribute to the improvement of the investment climate in Armenia and, working together with the Armenian Development Agency (ADA), willto support the Business Support Council (the Council) in order to maintain policy dialogue (the assignment) at a high level between the government, business community and donors. To carry this out, a support team headed by the Senior Consultant is being established and now To carry out the assignment the Business Support Councilsupport team headed by the Senior Consultant requires twoneeds an Economic/ Consultant and a Financial Consultants (the assignments).

The assignments, with initial one month probation period, are expected to start around Julyne 2007 and last for 2 years. These are full-time roles and the Consultants are expected to be residents in the country for the duration of their contracts.

The two successful individuals to be selected as an Economic/ Consultant and a Financial Consultants should have at least 5 years of analytical work experience in the field of economics and/or finance at the highest possible levels preferably both in the public and private sectors and should be able to demonstrate the following:

- University degree in economics/finance, postgraduate degree is desirable.
- Excellent written and oral communication skills in Armenian and English are obligatory, in Russian - desirable.
- Strong analytical background in the economics/finance field.
- Strong interpersonal skills.

For full details and submission requirements, please refer to the notification in English on the EBRDs website at www.ebrd.com/oppor/procure/opps/consult/index.htm or contact Angela Levitsky by email at levitska@ebrd.com.

Business Support Council in Armenia - Legal Consultant
Notification of EBRD Consultancy Assignment

Closing Date: June 27, 2007

The European Bank for Reconstruction and Development ("EBRD" or the "Bank") wishes to contribute to the improvement of the investment climate in Armenia and, working together with the Armenian Development Agency ("ADA"), willto support the Business Support Council (the "Council") in order to maintain policy dialogue (the "assignment") at a high level between the government, business community and donors. To carry this out, a support teamTo carry out the assignment tThe Business Support Councilsupport team headed by the Senior Consultant is being established and now requires needs a Legal Consultant (the "assignment").

The assignment, with initial one month probation period, is expected to start around Julyne 2007 and last for 2 years. This is a full-time role and the Consultant is expected to be resident in the country for the duration of the contract.

The successful candidate should have at least 5 years of analytical work experience in the legal field at the highest possible levels preferably both in the public and private sectors and should be able to demonstrate the following:

- University degree in law, postgraduate degree is desirable.
- Excellent written and oral communication skills in Armenian and English are obligatory, in Russian - desirable.
- Strong analytical background in the legal field.
- Strong interpersonal skills.

For full details and submission requirements, please refer to the notification in English on the EBRD's website at www.ebrd.com/oppor/procure/opps/consult/index.htm or contact Angela Levitsky by email at levitska@ebrd.com.

Հայտարարություն
«ՀՀՈՑ 05/01» ծածկագրով գնանշման հարցումը չկայացած հայտարարելու մասին

Մրցույթին հայտեր չներկայացնելու պատճառով պատվիրատու՝ «Հայաստանի հեռուստատեսային եւ ռադիոհաղորդիչ ցանց» ՓԲԸ-ն, հասցեն՝ ք. Երեւան, Հովսեփյան 95, սույն թվականի մայիսի 26-ին հայտարարված՝ «ՀՀՈՑ 05/01» ծածկագրով օդորակիչների ձեռք բերման նպատակով գնանշման հարցումը հայտարարում է չկայացած, հիմք՝ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենք, հոդված՝ 38, կետ՝ 1, «գ» ենթակետ:

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրված՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրված է տպագրության՝ 7.06.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում՝ Արշակունյաց 2.